משנה · אחרונים · יכין · סדר קדשים

יכין זבחים

רבי ישראל ליפשיץ

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

יכין זבחים

רבי ישראל ליפשיץ

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/יכין-זבחים/

הקובץ נוצר ב־18 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611162349 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 15
סעיף א 15
סעיף ב 15
סעיף ג 15
סעיף ד 16
סעיף ה 16
סעיף ו 16
סעיף ז 16
סעיף ח 16
סעיף ט 16
סעיף י 16
סעיף יא 17
סעיף יב 17
סעיף יג 17
סעיף יד 17
סעיף טו 17
סעיף טז 17
סעיף יז 17
סעיף יח 17
סעיף יט 18
סעיף כ 18
סעיף כא 18
סעיף כב 18
סעיף כג 18
סעיף כד 18
סעיף כה 18
סעיף כו 19
סעיף כז 19
סעיף כח 19
סעיף כט 19
סעיף ל 19
סעיף לא 19
סעיף לב 19
סעיף לג 19
סעיף לד 20
סעיף לה 20
סעיף לו 20
פרק ב 20
סעיף א 20
סעיף ב 20
סעיף ג 20
סעיף ד 21
סעיף ה 21
סעיף ו 21
סעיף ז 22
סעיף ח 22
סעיף ט 22
סעיף י 22
סעיף יא 22
סעיף יב 22
סעיף יג 22
סעיף יד 23
סעיף טו 23
סעיף טז 23
סעיף יז 23
סעיף יח 23
סעיף יט 23
סעיף כ 23
סעיף כא 24
סעיף כב 24
סעיף כג 24
סעיף כד 24

סעיף כה 24
סעיף כו 24
סעיף כז 24
סעיף כח 25
סעיף כט 25
סעיף ל 25
סעיף לא 25
סעיף לב 25
סעיף לג 25
סעיף לד 26
סעיף לה 26
סעיף לו 26
סעיף לז 26
סעיף לח 26
סעיף לט 26
סעיף מ 26
סעיף מא 27
סעיף מב 27
סעיף מג 27
סעיף מד 27
סעיף מה 27
סעיף מו 27
סעיף מז 27
סעיף מח 27
פרק ג 28
סעיף א 28
סעיף ב 28
סעיף ג 28
סעיף ד 28
סעיף ה 28
סעיף ו 28
סעיף ז 29
סעיף ח 29
סעיף ט 29
סעיף י 29
סעיף יא 29
סעיף יב 29
סעיף יג 29
סעיף יד 30
סעיף טו 30
סעיף טז 30
סעיף יז 30
סעיף יח 30
סעיף יט 30
סעיף כ 31
סעיף כא 31
סעיף כב 31
סעיף כג 31
סעיף כד 31
סעיף כה 31
סעיף כו 31
סעיף כז 31
סעיף כח 32
סעיף כט 32
סעיף ל 32
סעיף לא 32
סעיף לב 32
סעיף לג 32
סעיף לד 32
סעיף לה 33
סעיף לו 33
סעיף לז 33
פרק ד 33
סעיף א 33

סעיף ב 33
סעיף ג 33
סעיף ד 33
סעיף ה 33
סעיף ו 34
סעיף ז 34
סעיף ח 34
סעיף ט 34
סעיף י 34
סעיף יא 34
סעיף יב 35
סעיף יג 35
סעיף יד 35
סעיף טו 35
סעיף טז 35
סעיף יז 35
סעיף יח 35
סעיף יט 36
סעיף כ 36
סעיף כא 36
סעיף כב 36
סעיף כג 36
סעיף כד 36
סעיף כה 36
סעיף כו 37
סעיף כז 37
סעיף כח 37
סעיף כט 37
סעיף ל 37
סעיף לא 37
סעיף לב 38
סעיף לג 38
סעיף לד 38
סעיף לה 38
סעיף לו 38
סעיף לז 38
סעיף לח 38
סעיף לט 38
סעיף מ 38
סעיף מא 39
סעיף מב 39
סעיף מג 39
סעיף מד 39
סעיף מה 39
סעיף מו 39
פרק ה 39
סעיף א 39
סעיף ב 39
סעיף ג 40
סעיף ד 40
סעיף ה 40
סעיף ו 40
סעיף ז 40
סעיף ח 41
סעיף ט 41
סעיף י 41
סעיף יא 41
סעיף יב 41
סעיף יג 41
סעיף יד 41
סעיף טו 41
סעיף טז 41
סעיף יז 42
סעיף יח 42

סעיף יט 42
סעיף כ 42
סעיף כא 42
סעיף כב 42
סעיף כג 43
סעיף כד 43
סעיף כה 43
סעיף כו 44
סעיף כז 44
סעיף כח 44
סעיף כט 44
סעיף ל 45
סעיף לא 45
סעיף לב 45
סעיף לג 45
סעיף לד 45
סעיף לה 45
סעיף לו 45
סעיף לז 46
סעיף לח 46
סעיף לט 46
סעיף מ 46
סעיף מא 46
סעיף מב 46
סעיף מג 46
סעיף מד 47
סעיף מה 47
סעיף מו 47
סעיף מז 47
סעיף מח 47
סעיף מט 47
סעיף נ 47
סעיף נא 47
סעיף נב 48
סעיף נג 48
סעיף נד 48
סעיף נה 48
סעיף נו 48
פרק ו 48
סעיף א 48
סעיף ב 48
סעיף ג 49
סעיף ד 49
סעיף ה 49
סעיף ו 49
סעיף ז 49
סעיף ח 50
סעיף ט 50
סעיף י 50
סעיף יא 50
סעיף יב 50
סעיף יג 50
סעיף יד 50
סעיף טו 50
סעיף טז 51
סעיף יז 51
סעיף יח 51
סעיף יט 51
סעיף כ 51
סעיף כא 51
סעיף כב 51
סעיף כג 52
סעיף כד 52
סעיף כה 52

סעיף כו 52
סעיף כז 52
סעיף כח 52
סעיף כט 53
סעיף ל 53
סעיף לא 53
סעיף לב 53
סעיף לג 53
סעיף לד 53
סעיף לה 53
סעיף לו 53
סעיף לז 54
סעיף לח 54
סעיף לט 54
סעיף מ 54
סעיף מא 54
סעיף מב 54
סעיף מג 54
סעיף מד 54
סעיף מה 55
סעיף מו 55
סעיף מז 55
סעיף מח 55
סעיף מט 55
סעיף נ 55
סעיף נא 55
סעיף נב 55
סעיף נג 55
סעיף נד 56
סעיף נה 56
סעיף נו 56
סעיף נז 56
סעיף נח 56
סעיף נט 56
פרק ז 56
סעיף א 56
סעיף ב 57
סעיף ג 57
סעיף ד 57
סעיף ה 57
סעיף ו 57
סעיף ז 57
סעיף ח 57
סעיף ט 57
סעיף י 58
סעיף יא 58
סעיף יב 58
סעיף יג 58
סעיף יד 58
סעיף טו 58
סעיף טז 58
סעיף יז 58
סעיף יח 59
סעיף יט 59
סעיף כ 59
סעיף כא 59
סעיף כב 59
סעיף כג 59
סעיף כד 60
סעיף כה 60
סעיף כו 60
סעיף כז 60
סעיף כח 60
סעיף כט 60

סעיף ל 60
סעיף לא 60
סעיף לב 60
סעיף לג 61
סעיף לד 61
סעיף לה 61
סעיף לו 61
סעיף לז 61
סעיף לח 61
סעיף לט 61
סעיף מ 61
סעיף מא 62
סעיף מב 62
סעיף מג 62
סעיף מד 62
סעיף מה 62
סעיף מו 62
סעיף מז 62
סעיף מח 63
סעיף מט 63
סעיף נ 63
פרק ח 63
סעיף א 63
סעיף ב 63
סעיף ג 64
סעיף ד 64
סעיף ה 64
סעיף ו 64
סעיף ז 64
סעיף ח 64
סעיף ט 64
סעיף י 64
סעיף יא 65
סעיף יב 65
סעיף יג 65
סעיף יד 65
סעיף טו 65
סעיף טז 65
סעיף יז 65
סעיף יח 66
סעיף יט 66
סעיף כ 66
סעיף כא 66
סעיף כב 66
סעיף כג 67
סעיף כד 67
סעיף כה 67
סעיף כו 67
סעיף כז 67
סעיף כח 68
סעיף כט 68
סעיף ל 68
סעיף לא 68
סעיף לב 68
סעיף לג 68
סעיף לד 68
סעיף לה 69
סעיף לו 69
סעיף לז 69
סעיף לח 69
סעיף לט 69
סעיף מ 69
סעיף מא 69
סעיף מב 70

סעיף מג 70
סעיף מד 70
סעיף מה 70
סעיף מו 70
סעיף מז 70
סעיף מח 70
סעיף מט 71
סעיף נ 71
סעיף נא 71
סעיף נב 71
סעיף נג 71
סעיף נד 71
סעיף נה 71
סעיף נו 72
סעיף נז 72
סעיף נח 72
סעיף נט 72
סעיף ס 72
סעיף סא 72
סעיף סב 72
סעיף סג 73
סעיף סד 73
סעיף סה 73
סעיף סו 73
סעיף סז 73
סעיף סח 73
סעיף סט 73
סעיף ע 74
סעיף עא 74
סעיף עב 74
סעיף עג 74
סעיף עד 74
סעיף עה 74
סעיף עו 74
סעיף עז 74
סעיף עח 74
סעיף עט 75
סעיף פ 75
סעיף פא 75
סעיף פב 75
סעיף פג 75
סעיף פד 75
סעיף פה 75
סעיף פו 76
סעיף פז 76
סעיף פח 76
סעיף פט 76
סעיף צ 76
סעיף צא 76
סעיף צב 76
פרק ט 77
סעיף א 77
סעיף ב 77
סעיף ג 77
סעיף ד 77
סעיף ה 77
סעיף ו 77
סעיף ז 77
סעיף ח 77
סעיף ט 78
סעיף י 78
סעיף יא 78
סעיף יב 78
סעיף יג 78

סעיף יד 78
סעיף טו 78
סעיף טז 79
סעיף יז 79
סעיף יח 79
סעיף יט 79
סעיף כ 79
סעיף כא 79
סעיף כב 79
סעיף כג 79
סעיף כד 79
סעיף כה 80
סעיף כו 80
סעיף כז 80
סעיף כח 80
סעיף כט 80
סעיף ל 80
סעיף לא 80
סעיף לב 81
סעיף לג 81
סעיף לד 81
סעיף לה 81
סעיף לו 81
סעיף לז 81
סעיף לח 81
סעיף לט 81
סעיף מ 82
סעיף מא 82
סעיף מב 82
פרק י 82
סעיף א 82
סעיף ב 82
סעיף ג 83
סעיף ד 83
סעיף ה 83
סעיף ו 83
סעיף ז 83
סעיף ח 84
סעיף ט 84
סעיף י 84
סעיף יא 84
סעיף יב 84
סעיף יג 84
סעיף יד 84
סעיף טו 85
סעיף טז 85
סעיף יז 85
סעיף יח 85
סעיף יט 85
סעיף כ 85
סעיף כא 85
סעיף כב 86
סעיף כג 86
סעיף כד 86
סעיף כה 86
סעיף כו 86
סעיף כז 86
סעיף כח 86
סעיף כט 86
סעיף ל 86
סעיף לא 87
סעיף לב 87
סעיף לג 87
סעיף לד 87

סעיף לה 87
סעיף לו 87
סעיף לז 87
סעיף לח 88
סעיף לט 88
סעיף מ 88
סעיף מא 88
סעיף מב 88
פרק יא 89
סעיף א 89
סעיף ב 89
סעיף ג 89
סעיף ד 89
סעיף ה 89
סעיף ו 89
סעיף ז 89
סעיף ח 90
סעיף ט 90
סעיף י 90
סעיף יא 90
סעיף יב 90
סעיף יג 90
סעיף יד 90
סעיף טו 90
סעיף טז 91
סעיף יז 91
סעיף יח 91
סעיף יט 91
סעיף כ 91
סעיף כא 91
סעיף כב 91
סעיף כג 91
סעיף כד 92
סעיף כה 92
סעיף כו 92
סעיף כז 92
סעיף כח 92
סעיף כט 92
סעיף ל 92
סעיף לא 92
סעיף לב 93
סעיף לג 93
סעיף לד 93
סעיף לה 93
סעיף לו 93
סעיף לז 94
סעיף לח 94
סעיף לט 94
סעיף מ 94
סעיף מא 95
סעיף מב 95
סעיף מג 95
סעיף מד 95
סעיף מה 95
סעיף מו 95
סעיף מז 95
סעיף מח 96
סעיף מט 96
סעיף נ 96
פרק יב 96
סעיף א 96
סעיף ב 96
סעיף ג 96
סעיף ד 97

סעיף ה 97
סעיף ו 97
סעיף ז 97
סעיף ח 97
סעיף ט 97
סעיף י 98
סעיף יא 98
סעיף יב 98
סעיף יג 98
סעיף יד 98
סעיף טו 98
סעיף טז 98
סעיף יז 99
סעיף יח 99
סעיף יט 99
סעיף כ 99
סעיף כא 99
סעיף כב 99
סעיף כג 99
סעיף כד 100
סעיף כה 100
סעיף כו 100
סעיף כז 100
סעיף כח 100
סעיף כט 100
סעיף ל 100
סעיף לא 100
סעיף לב 101
סעיף לג 101
סעיף לד 101
פרק יג 101
סעיף א 101
סעיף ב 101
סעיף ג 101
סעיף ד 101
סעיף ה 101
סעיף ו 102
סעיף ז 102
סעיף ח 102
סעיף ט 102
סעיף י 103
סעיף יא 103
סעיף יב 103
סעיף יג 103
סעיף יד 103
סעיף טו 103
סעיף טז 103
סעיף יז 104
סעיף יח 104
סעיף יט 104
סעיף כ 104
סעיף כא 104
סעיף כב 104
סעיף כג 104
סעיף כד 104
סעיף כה 105
סעיף כו 105
סעיף כז 105
סעיף כח 105
סעיף כט 105
סעיף ל 105
סעיף לא 105
סעיף לב 105
סעיף לג 106

סעיף לד 106
סעיף לה 106
סעיף לו 106
סעיף לז 106
סעיף לח 106
סעיף לט 106
סעיף מ 106
סעיף מא 107
סעיף מב 107
סעיף מג 107
סעיף מד 107
סעיף מה 107
סעיף מו 107
סעיף מז 108
סעיף מח 108
סעיף מט 108
סעיף נ 108
סעיף נא 108
סעיף נב 108
סעיף נג 109
סעיף נד 109
סעיף נה 109
סעיף נו 109
סעיף נז 109
סעיף נח 109
סעיף נט 109
סעיף ס 109
סעיף סא 110
סעיף סב 110
פרק יד 110
סעיף א 110
סעיף ב 110
סעיף ג 111
סעיף ד 111
סעיף ה 111
סעיף ו 111
סעיף ז 111
סעיף ח 111
סעיף ט 111
סעיף י 112
סעיף יא 112
סעיף יב 112
סעיף יג 112
סעיף יד 112
סעיף טו 112
סעיף טז 112
סעיף יז 112
סעיף יח 113
סעיף יט 113
סעיף כ 113
סעיף כא 113
סעיף כב 113
סעיף כג 113
סעיף כד 113
סעיף כה 113
סעיף כו 114
סעיף כז 114
סעיף כח 114
סעיף כט 114
סעיף ל 114
סעיף לא 114
סעיף לב 114
סעיף לג 115
סעיף לד 115

סעיף לה 115
סעיף לו 115
סעיף לז 115
סעיף לח 115
סעיף לט 116
סעיף מ 116
סעיף מא 116
סעיף מב 116
סעיף מג 116
סעיף מד 116
סעיף מה 116
סעיף מו 116
סעיף מז 117
סעיף מח 117
סעיף מט 117
סעיף נ 117
סעיף נא 118
סעיף נב 118
סעיף נג 118
סעיף נד 118
סעיף נה 118
סעיף נו 118
סעיף נז 118
סעיף נח 119
סעיף נט 119
סעיף ס 119
סעיף סא 119
סעיף סב 119
סעיף סג 119
סעיף סד 119
סעיף סה 119
סעיף סו 120
סעיף סז 120
סעיף סח 120
סעיף סט 120
סעיף ע 120
סעיף עא 120
סעיף עב 120

פרק א

סעיף א
כל הזבחים

כל הקרבנות בין של יחיד בין של צבור [כרמב"ם פט"ו ממוקדשין, ודלא כר"ב]:

סעיף ב
שנזבחו

עבודה קמייתא נקט לרבותא דאפילו היא כשהיתה שלא לשמה, כשר הקרבן וה"ה קבלה, הולכה זריקה או מליקה, או מצוי בעולת העוף:

סעיף ג
שלא לשמן

כגון ששחט במזיד עולה לשם שלמים, או איפכא, וה"ה כל הקרבנות. מיהו בשחט תודה לשם שלמים, עלתה לבעלים, דתודה נמי נקראת שלמים, אבל שלמים לשם תודה לא דלא נקראת תודה [ונ"ל דלרמב"ם דגם בשנוי שם בעלים בשחיטה, נמי לא עלה לשם חובה (דלא כתוס' כאן ד"ה כל), א"כ האי שלא לשמן דנקט תנא, ר"ל שלא לשם שהיו ראויין להשחט לו, בין בשנוי שם קרבן או בשנוי שם הבעלים]. אמנם לכ"ע אין שנוי שם בעלים ריעותא בשל צבור, מדהכל בעליו, וגם בקרבן של יחיד אין שנוי בעלים ריעותא רק בעשה א' מד' עבודות, שחיטה קבלה הולכה זריקה, על מנת לזרוק דמן לשם מי שאינו בעליו (כרש"י פסחים דס"א א'). וכ"כ בטעה שחשב שהוא קרבן אחר, או קרבן של אחר, עקירה בטעות לא שמה עקירה. וכ"כ בשחט קרבן סתם, סתמא לשמו ולשם בעליו קאי, וכשר. אבל בשחטו לשם חולין, הו"ל כשחטו שלא לשמו במתני'. [ולתוס' ב"מ (דמ"ג ב') כל מחשבה בין להכשיר או לפסול הקרבן, צריך שיאמר כן בפירוש. אמנם לרש"י (קדושין מ"ב ב' דה לחייב) רק בשליחות יד הוה מחשבה כדיבור, וכן כ' רש"י (פסחים דס"ג א' ד"ה והכא) דבמחשבה דקדשים צריך דיבור ממש, אולם תוס' (חולין דל"ט א' ד"ה אלא) נראה שמסתפקין אם צריך דיבור במחשבה דקדשים (ועי' רתוי"ט פרה פ"ט מ"ד ד"ה החושב) ובני הרב המופלג מו"ה משה מרדכי שליט"א הביא ראיה חזקה דצריך דיבור מפ"ב דזבחים מ"ד דתני שחט בשתיקה וכו' ע"ש, ובש"ס (דמ"ד ב') נמי אמרו' האומר הריני שוחט וכו']:

סעיף ד
כשרים

שחייב לזרוק דמן ולהקטיר אימוריהן לשמן, ואפילו עשה כל ד' העבודות הנ"ל כולן שלא לשמן, הקרבן כשר ומותר לאכול נמי הבשר:

סעיף ה
אלא שלא עלו לבעלים לשם חובה

בין לשם הקרבן שהיה באמת, ובין לשם הקרבן ששינה אותו, לא עלה, וצריך להביא קרבן אחר:

סעיף ו
ומן החטאת

בין ששחט לשם קרבן אחר, או לשם איש אחר שאינו בעליו, או לשם חטא אחר כגון ששחט חטאת חלב לשם חטאת דם, וכדומה, בכל גוונא פסול לגמרי:

סעיף ז
הפסח בזמנו

לרמב"ם בזמנו היינו כל יום י"ד בניסן (כבן בתירא במ"ג), ולראב"ד דוקא בע"פ אחר חצות (כר' יהושע שם). אבל פסח שלא בזמנו, הו"ל שלמים דכשר שלא לשמו:

סעיף ח
והחטאת בכל זמן

מיהו בשחטן לשם חולין, כולן כשרים, רק שלא עלו לשם חובה חוץ מפסח בזמנו דאפילו בכה"ג פסול:

סעיף ט
החטאת בא על חטא

דאף חטאת יולדת ואשם מצורע באין על חטא (כנדה ל"א ב' וערכין ט"ו א') משא"כ עולה מכפרת אעשה רק מקופיא דהיינו בדרך אגב (כזבחים ד"ז ב', ותוס' ב"ב מ"ח א', ודלא כרמג"א א"ח סי' א' סק"ח), ושאר קרבנות אין בהם כפרה כלל:

סעיף י
אף האשם פסול שלא לשמו

דפסח וחטאת מעטינהו קרא בהדיא וקאמר דפסילו שלא לשמן, ואשם הוקש לחטאת, דכתיב כחטאת כאשם, לומר דדינן שוה. ולרבנן הך היקישא צרכינן שיהיה צריך האשם

סמיכה כחטאת. [ואף דאין היקש וג"ש למחצה (ככריתות כ"ב ב' וזבחים דמ"ח). הכא שאני דיש מיעוט בחטאת, ובכה"ג ישנם למחצה (כמנחות ד"ד א')]:

סעיף יא

יוסי בן חוני אומר הנשחטים

ר"ל כל הקרבנות שנשחטו:

סעיף יב

לשם פסח

בזמנו:

סעיף יג

ולשם חטאת

בכל זמן:

סעיף יד

פסולים

כמו בנשחטו הם לשם אחרים:

סעיף טו

שמעון אחי עזריה

נקרא על שם אחיו ולא על שם אביו, דאביו הביאו רק לעוה"ז, וזה אחיו הביאו לחיי עוה"ב (עי' ב"מ פ"ב מי"א) מדההחזיקו בפרנסה שיהיה יכול לעסוק בתורה, והתנה עמו שיחלקו בשכר עוה"ב שבעבור למודו (כסוטה דכ"א א'). [ומצאתי בס' יוחסין שעזריה זה היה אביו של ר"א בן עזרים, וא"כ היה עזריה זה ג"כ ת"ח, דהרי אמר עליו ר' דוסא יש לו בן לעזריה חברינו (כיבמות דט"ז א')]:

סעיף טז

אומר שחטן

לשאר זבחים:

סעיף יז

לשם נמוך מהם פסולין

מפרש ואזיל:

סעיף יח

כיצד

שואל כיצד. כדי דלא תימא דרק אפסח וחטאת שנזכרו לעיל בסמוך לה קאי. א"נ דלא

תימא דגם בחטאת גופה איכא לאפלוגי גבוה ונמוך כגון פנימי וחיצון, וגם בפנימי גופיה יש גבוה ונמוך כפר משיח ופר העדה (כעדיות פ"ג מ"ו). קמ"ל דבפסח וחטאת לא, דכולן פסולים שלא לשמן ועי' עוד (פ"י מ"ב) ודו"ק:

סעיף יט

קדשי קדשים

מפורשים לקמן (פ"ה):

סעיף כ

הבכור והמעשר ששחטן לשם שלמים

דבכור ומעשר נמוכין משלמים, דשלמים טעונין מתנות ב' שהן ד', וסמיכה, ונסכים, ותנופת חזה ושוק, משא"כ מעשר ובכור, דמן טעון רק מתן א' ואין בהן סמיכה ונסכים וכו'. [ואע"ג דבכור דנאכל רק לכהנים, ג"כ גבוה ממעשר דכולו לבעלים (כלקמן פ"י מ"ג). נ"ל דמדיליף מדכתיב אשר ירימו לה' (כש"ס די"א ב'), ש"מ דוקא בגבוה מחבירו בדבר שהוא לה', דהיינו בעבודה]:

סעיף כא

הפסח ששחטו בשחרית בארבעה עשר שלא לשמו

דאז דינו כשלמים, דזמן שחיטת הפסח בי"ד בניסן אחר חצות:

סעיף כב

בן בתירא פוסל כאילו נשחט בין הערבים

הואיל ומקצת היום ראוי להקרבת הפסח:

סעיף כג

אמר שמעון בן עזאי מקובל אני מפי שבעים ושנים זקן

עי' מ"ש סנהדרין פ"א סי' מ"ד:

סעיף כד

ולא הוסיף בן עזאי

לפסול יותר מחכמים:

סעיף כה

אלא העולה

מדקאמר הנאכלים:

סעיף כו
ולא הודו לו חכמים

הא דלא קאמר הכי גם לעיל (במ"ב) שלא הודו להן. נ"ל דהכא קמ"ל דאף שאמר שהסכימו כל האסיפה הגדולה שם כך (כברכות כ"ח א'). אפ"ה לא הודו לו:

סעיף כז
הפסח והחטאת ששחטן שלא לשמן

שאמרנו לעיל (במ"א) דפסולים שלא לשמו:

סעיף כח
קבל

ר"ל או קבל הדם במזרק:

סעיף כט
והלך

ר"ל או הוליך הדם למזבח:

סעיף ל
וזרק

ר"ל או זרק הדס במזבח, כל שהיה א' מאלו שלא לשמן. ומשום דנקט הכא דין הפסולים, להכי נקט כולהו גוונא [ולא כבמשנה א'], וזה כדי שלא נטעה הכא לומר דדוקא שחיטה שהיא עבודה ראשונה פוסלת של"ש, קמ"ל, ומדנקט תרי נקט כולהו:

סעיף לא
שלא לשמן

דבא' מד' עבודות הללו, כשהיה של"ש, פסח וחטאת נפסלין לגמרי, ושאר קרבנות בכה"ג עכ"פ לא עלו לשם חובה:

סעיף לב
או שלא לשמן ולשמן

שעשה א' מד' העבודות הללו בב' מחשבות אפילו הקדים מחשבת לשמן למחשבת של"ש, או שחישב בשעת שחיטה ששוחט לשמה ע"מ לזרוק דמה של"ש:

סעיף לג
כיצד לשמן ושלא לשמן

[הא דנקט כיצד, והרי פשוט הוא מהו שלא לשמן. נ"ל דקמ"ל דאפילו בשחט הפשח

לשם שלמים, דבת בוקתיה הוא דהרי פסח בכל ימות השנה שלמים הוא, אפ"ה מחשב של"ש]:

סעיף לד

שוחט בצד המזבח וזורק

וחכמים ס"ל כיון דעכ"פ פסול בזר, מחשבה פוסלת בה, ושחיטה אף דכשירה בזר, עכ"פ עבודה שאי אפשר לבטלה היא, ורק באפשר לבטלה קאמרינן דכשר:

סעיף לה

המהלך במקום שהוא צריך להלך

שקבל הדם רחוק מהמזבח. ובהולכתו קרבו למזבח. ונ"ל דאפילו עמד כל כך קרוב למזבח שהיה יכול לזרוק משם, ואעפ"כ הלך וחשב, מקרי צריך לילך, דהרי אפילו היה נשאר עומד במקום הראשון וחשב מחשבתו פוסלתו:

סעיף לו

ובמקום שאין צריך להלך

ששחטו קרוב למזבח, ובהולכתו הרתיקו מהמזבח:

פרק ב

סעיף א

זר

ר"ל כל שאינו כהן כשר:

סעיף ב

אונן

דכל המחוייב להתאבל על א' מז' קרוביו, הו"ל ביום מיתתו אפי' לאחר קבורה אונן מדאורייי, ואסור אז להקריב או לאכול קדשים, חוץ מכה"ג שמקריב אונן רק אסור לאכול קדשים אז אבל בליל שלאחריו אפילו קודם קבורה וכ"כ כל הימים ולילות שבין יום מיתה לקבורה הוא לקרבנות רק אונן מדרבנן. ולענין אבילות כלשנקבר אינו תו אונן כלל [ש"ך י"ד שמ"א סק"ב]:

סעיף ג

טבול יום

טמא שטבל ולא העריב שמשו, ואפילו בטומאה שא"צ קרבן לכשיתטהר, דבצריך קרבן, בל"ז מחוסר כפורים הוא:

סעיף ד
מחוסר בגדים

נ"ל דר"ל כל שחסר בו דין הראוי בבגדים כגון כהן הדיוט שלא לבש א' מד' בגדיו, או כה"ג שפיחת א' מח' בגדיו [עי' בקופת הרוכלין בכללי בגדי קודש], או שהיה א' מהן יתור בגדים, דהו"ל נמי כחיסר מנין הקבוע בהן, או שחיסר שלמותן, שהן קרועים, או שחיסר בהן נגיעתן בבשר הכהן, כגון שהיה חציצה בין בשר העובד להבגדים, כולן בכלל מחוסר בגדים הם. וכל כהן העובד לא היה מניח תפילין של יד בשעת עבודה מטעם חציצה, אבל תפילין של ראש הניחו, ולא היה חציצה, דהמגבעות של הדיוט ומצנפת של כה"ג, היו נוטין טפי לאחורי הראש:

סעיף ה
מחוסר כפורים

כל טמא אחר שטבל מותר לאכול מעשר שני מיד, ונקרא טבול יום עד שיעריב שמשו ואז מותר לאכול תרומה, מיהו זב וזבה מצורע ויולדת, שצריכים להביא קרבן למחרת יום טבילתן, להכי נקראים מחוסרי כפורים, ואסורים להקריב או לאכול קדשים עד שיקריבו קרבנותיהן למחרת יום טבילתן. [אבל כל שהעריב שמשן אחר טבילתן מותרים ליגע בקדשים, ועי' בהקדמתנו לסדר טהרות הנקרא בשם יבקש דעת סי' נ"ד. והא דהפסיק תנא עם מחוסר בגדים בין טבול יום למחוסר כפורים, דהוה שייכי טפי גבי הדדי, נ"ל ע"פ מ"ש תוס' הכא, דכולה מתני' זו ואצ"ל זו תני, להכי תני תחלה זר, שכולל כל שהוא מצ"ע זר לעבודה, דהיינו בין שהוא זר ממש, או חלל, או בעל מום, ואפילו בעל מום עובר, אף שאינו חסר בו מעשה כלל, שממלא יתרפא והדר תני אונן וטבול יום שמחוסר בהם מבחוץ מעשה ממילא, דשמשא ממילא ערבה (כפסחים ד"צ ע"ב) והדר תני מחוסר בגדים, שמחוסר בין מעשה ממש. על ידו חוץ מגופו, והדר תני מחוסר כפורים, ושלא רחץ ידור"ג וכולהו אינך, שחסר מעשה בגוף עצמו של העובד]:

סעיף ו
שלא רחץ ידים ורגלים

דכל כהן אחר שטבל לעבודה ולבש, צריך לקדש ידיו ורגליו, דהיינו שמניח כל יד שלו על הרגל שבאותו צד, ושוחה ורוחצם ממימי הכיור, דאסור לקדש כשהוא יושב, מדהו"ל עבודה, ומשפשף היד על הרגל בשעת הקידוש, ואח"כ מיתר לעבוד. ושיעור מקום היד לקידוש, הוא כל פיסת היד עד מקום חיבורו לקנה [חולין דק"ו ב', ותמהני שלא פי' כן רמב"ם], ונ"ל דה"ה ברגל מקדש רק פיסת הרגל עד מקום חבורו בקנה. וכל זמן שלא יצא

מהמקדש ולא ישן ולא הטיל מים ולא הסיח דעתו מקדושתו, ולא עברה עליו הלילה, מועיל לו הקידוש שעשה בבוקר. לכל היום והלילה שלאחריו. מיהו כשיצא מהמקדש ולא הסיח דעתו מקדושתו, בדיעבד עבודתו כשרה [רמב"ם פ"ה מביאת מקדש]:

סעיף ז
ערל

כהן שמתו לו ב' אחים מחמת מילה דפטור מלמול [י"ד רס"ג] ואפ"ה עבודתו פסולה, ומכ"ש בלא מל בל"ז, מדהו"ל מומר לערלות:

סעיף ח
טמא

אע"ג דכבר תני דאפילו טבול יום פסול. נ"ל דקמ"ל דאפילו טמא שעדיין לא טבל, דוקא בוודאי טמא, אבל ספק טמא, כטומאת התהום, הציץ מרצה [רמב"ם שם פ"ד]:

סעיף ט
יושב

שצריך לעמוד בשעת עבודה:

סעיף י
עומד על גבי כלים

שהכלים חצצו בין רגליו לרצפה, וה"ה בהיה חציצה בידיו:

סעיף יא
על גבי בהמה

קמ"ל אף שהחציצה מין בשר חוצץ:

סעיף יב
על גבי רגלי חבירו

קמ"ל אף בשר אדם כמותו חוצץ [ועי' לקמן פי"ג סי' ל"ה]:

סעיף יג
פסל

ותנא ושייר בעל מום ושכור, ומי שעבד ע"ז, ויתור בגדים, וכשיש חציצה בין ידו לכלי, דכל הנהו נמי פסולים אפילו בדיעבד, וכ"כ פרוע ראש [וקרועי בגדים עי' בהקדמתנו] והשוחט לע"ז בשוגג, דעכ"פ לכתחילה אסורים לעבוד [כרמב"ם פ"א ה"ט וסוף פ"ט מביאת מקדש]:

סעיף יד
קבל בשמאל פסל

דכתיב ולקח הכהן מהדם באצבעו ונתן וגו' ומקובלים אנחנו דכל מקום שנכתב בחורה יד או אצבע, ר"ל של ימין::

סעיף טו
רבי שמעון מכשיר

דס"ל דאצבע דקרא אונתן קאי ולא אולקח, דמקרא נדרש אלאחריו ולא אלפניו:

סעיף טז
נשפך על הרצפה

קודם שקבל הדם בכלי:

סעיף יז
נתנו

ר"ל זרק הדם:

סעיף יח
על גבי הכבש

או:

סעיף יט
שלא כנגד היסוד

ר"ל או שזרק הדם על המזבח גופיה, אבל רק שלא כנגד היסוד, ור"ל משום דכל הקרבנות אם נתן מהם רק מתן א' כיפר. ובלבד שיהיה כנגד היסוד [ועי' בפתיחה פ"ה סי' ה'] והוא נתן אותה מתנה שלא כנגד היסוד, אף שהיה כנגד הקרן, כגון בקרן דרומית מזרחית. וה"ה בהיה נגד היסוד שלמטה אבל שלא כנגד הקרן שלמעלה [עי' רמב"ם פ"ב מפסוהמ"ק]:

סעיף כ
למטן

חוט הסקרא היה סביב למזבח באמצע גבהו והחוט היה רחב קצת ומתרחב למעלה ולמטה מהאמצע של גובה המזבח, מדא"א לצמצם [כרתוי"ט מדות פ"ג מ"א ד"ה וחוט], ורק דם חטאת בהמה ועולת העוף, נתנין למעלה מחוט, מדצריכין סמוך לקרנות המזבח, אבל דם עולת בהמה וחטאת העוף, וכן דם כל שאר הקרבות החיצוניות, נתנין למטה מחוט זה [וסי' העוף עולה למעלה ועולת בהמה יורדת]:

סעיף כא
את הנתנים בפנים בחוץ

הן הקרבנות שצריך לזרוק דמן בהיכל או בק"ק [כלקמן פ"ה] וזרקן במזבח החיצון:

סעיף כב
ואת הנתנין בחוץ בפנים

שהיו קרבנות שצריך לזרוק דמן במזבח החיצון. וזרקן בהיכל או בק"ק:

סעיף כג
פסול

ר"ל נפסלו אימוריהן מלקרב ובשרן מלאכול, אבל בעלים נתכפרו, חוץ מחטאת חצוני שהכניס דמו לפנים, שנפסל לגמרי [ולתוס' הכא (דכ"ו ב') כל פנימיים שזרקן בחוץ או חצונים שזרקן בפנים נפסלו לגמרי]:

סעיף כד
ואין בו כרת

האוכל בשר מקדשים הללו שנפסלו, פטור מכרת, ואף אם נתנו מתנות הללו במחשבת חוץ לזמנו, לא חייל עלייהו פיגול:

סעיף כה
השוחט את הזבח

שלמים או שאר קרבנות הנאכלים:

סעיף כו
או מקצת דמו בחוץ

חוץ לעזרה, והיינו מקצת הראשון בחוץ, דאי מקצת השני הרי כשר הוא [כפ"ד מ"א]:

סעיף כז
להקטיר את אמוריו בחוץ

כל הנקטר מהקרבן נקרא אימורין. [ונ"ל דנקראין כן מפני שהחלקים ההם אמורים ומפורשים בתורה ויש לי קצת ראיה לזה מש"ס (סוכה נ"ה ב')], אולם בערוך ערך מר פי' דנקראין כן, מדהן מורים ואדונים ומובחרים על שאר האיכרים, מדנקרבין ע"ג המזבח, ועי' מ"ש בס"ד פסחים (פ"ה סי' ס"ו). אב"י ול"מ נ"ל שהוא מלה מרכבת מלשון יווני, דהברא אֵי, ר"ל טוב, והברה מֵירַא ר"ל חלק, ור"ל חלק טוב]:

סעיף כח

או מקצת אמוריו בחוץ

נ"ל דמש"ה נקט כל הדם וכל האימורין וכל הבשר, לרבותא, דאפ"ה אין בו כרת בשחישב מחשבת חוץ למקומו, ונקט מקצת דמו ומקצת אימורין ומקצת בשר, לרבותא דחיוב כרת בשחישב מחשבת חוץ לזמנו. מיהו להכי בזריקה והקטרה נקט מקצת דבפחות מכזית לא נפסל, דהרי קיי"ל אין הקטרה מפחות מכזית (כרמב"ם פ"ה מהלכות אסורי מזבח) ותו דבפגול גם אביי מודה דדוקא בכזית מדאתקש אכילת מזבח לאכילת אדם [כתוס' מנחות י"ח א' ד"ה אביי] להכי נקט מקצת והיינו כזית:

סעיף כט

או לאכול כזית מעור האליה בחוץ

קמ"ל דאף דאליה נקרבת לא הו"ל כמחשב לאכול דבר שדרכו להקטיר, דעכ"פ עור האליה לאו כאליה דמי, ואי"ל דעכ"פ להוי. העור כמחשב לאכול דבר שאין דרכו לאכול. י"ל דמיירי בחישב על העור שתחת האליה. דשס חזי לאכילה:

סעיף ל

לאכול בשרו למחר

יש מחר שהוא לאחר זמן [כמו כי ישאלך בנך מחר לאמור], דהכא אי"ל למחר דוקא, דהרי שלמים נאכלין לב' ימים ולילה שבינתים. רק ר"ל שאמר בשעת א' מד' העבודות, שדעתו לאכול כזית מבשר הקרבן אחר זמן דין אכילתו:

סעיף לא

או כזית מעור האליה למחר

לרבותא נקט עור אליה, דאע"ג דאליה לגבוה סלקא, אפ"ה עורו, חזי לאכילה [כרפ"ט דחולין], ולא הו"ל כמחשב לאכול דבר שדרכו להקריב:

סעיף לב

פגול וחייבין עליו כרת

אפילו אכלו אח"כ תוך זמן הראוי:

סעיף לג

זה הכלל כל השוחט והמקבל והמהלך והזורק

או או קתני:

סעיף לד
חוץ למקומו

שאמר שעושה א' מד' עבודות הנ"ל, ע"מ לאכול כזית או ע"מ להקטיר כזית מהקרבן חוץ לעזרה:

סעיף לה
חוץ לזמנו

שאמר שעושה א' מד' עבודות הנ"ל, ע"מ לאכול או ע"מ להקטיר כזית מהקרבן אחר זמן הראוי:

סעיף לו
ובלבד שיקרב המתיר כמצותו

ר"ל שזה דוקא אם זרק הדם, שהוא המתיר האימורין להקרבה והבשר לאכילה, כמצותה, דהיינו בלי פסול אחר:

סעיף לז
שחט בשתיקה

שלא חישב בה מחשבת פסול ולא מחשבת הכשר, ורבותא קמ"ל, דאף דהיה בשתיקה, לא אמרי' שחישב בה פסול אחר, ומכ"ש בששמענו ממנו ששוחט לשמו כדינו, דלא שייך אז לומר הוכיח סופו על תחילתו:

סעיף לח
קבל והלך וזרק חוץ לזמנו

שעשה כולן במחשבת חוץ לזמנו:

סעיף לט
או ששחט חוץ לזמנו

ששחט ע"מ לאכול או להקטיר כזית ממנו חוץ לזמנו:

סעיף מ
או ששחט חוץ לזמנו קבל והלך וזרק חוץ למקומו

ולא דמי לנתן ראשונה חוץ לזמנו והשנייה חוץ למקומו, דהו"ל פנול וחיוב כרת [כפ"ד מ"א]. התם א"צ כלל לשנייה, ומיירי שכבר קרב המתיר, דאילו באכלו מקודם אע"ג שאח"כ קרב המתיר כמצותו פטור [כפ"ד סי' י"א]:

סעיף מא
או ששחט קבל והלך וזרק חוץ למקומו

או או קתני, שהיה א' מעבודות הללו, במחשבת חוץ למקומו:

סעיף מב
הפסח והחטאת

שנפסלין גם בשעשה א' מד' העבודות הללו שלא לשמן:

סעיף מג
או ששחט קבל והלך וזרק שלא לשמן

ה"נ או או קתני, ור"ל שעשה א' מעבודות הללו שלא לשמן, והשאר עשה במחשבה חוץ לזמנו:

סעיף מד
לאכול כזית בחוץ וכזית למחר

היינו חוץ למקומו וחוץ לזמנו דרישא. רק רישא מיירי בב' עבודות, ששחט ע"מ לאכול כזית בחוץ, וקיבל ע"מ לאכול כזית למחר, אבל הכא מיירי בעבודה אחת ששחט לאכול כזית בחוץ וכזית למחר:

סעיף מה
פסול ואין בו כרת

מדמעורב בו פסול אחר, מלבד מחשבת פיגול שע"י חוץ לזמנו:

סעיף מו
פסול ואין בו כרת

בין בעבודה א' או בב' עבודות פליג, וס"ל תפוס לשון ראשו:

סעיף מז
וחכמים אומרים זה וזה פסול ואין בו כרת

חכמים היינו ת"ק, רק הדר נקט דברי ת"ק הכא, כדי להפסיק בין דברי ר' יהודה לבין הא דתני בתר הכי לאכול כחצי זית וכו', דלא תימא כולה מלתא דר' יהודה היא:

סעיף מח
לאכול כחצי זית ולהקטיר כחצי זית

ושניהן עשה ע"מ לאכול או להקטיר חוץ לזמנו, או ע"מ חוץ למקומו:

פרק ג

סעיף א
שחיטתן כשרה

אפילו לכתחילה [אמנם לתוס' קדושין (דע"ו ב'), לכתחילה לא ישחטו רק מיוחסין, ולתוס' כתובות (דכ"ד ב') אפילו להפשט ונתוח צריך מיוחסין]:

סעיף ב
ובעבדים

אפילו עבד כנעני כשמל וטבל, אבל בלא מל, הרי אפילו גר תושב שחיטתו נבילה הוי, ואפילו בחולין (כריש חולין):

סעיף ג
ובטמאים

רק טמא לא ישחט לכתחילה, שמא יגע בבשר. מיהו הכא מיירי שעבר הטמא ונכנס בשוגג או במזיד, או שעמד על הגגין, שהרי לא נתקדשו, ומותר טמא ליכנס לשם. ושחט משם בסכין ארוך. ומיירי נמי שנטמא השוחט בטומאה שאינה של מת, דאל"כ הרי מטמא לסכין, להיות אב הטומאה, וחוזר הסכין ומטמא להבשר שהוכשר בחיבת הקודש, או דמיירי ששחט בדבר שאינו כלי, [עמ"ש לקמן פ"ה סי' ו'], אבל אי"ל דמיירי שכרך דבר שאינו מקבל טומאה סביב ידו, ולא נגע בסכין, ליתא, דא"כ הו"ל חציצה בין ידו להכלי, שפוסל [כרמב"ם פ"י מכלי מקדש ה"ט]:

סעיף ד
לפיכך הם פוסלים במחשבה

בשחיטה מדראויין לעבודה זו של שחיטה:

סעיף ה
וכולן שקבלו את הדם

או הוליכו או זרקו ע"מ לאכול או להקטיר חוץ וכו' שלאלו הן פסולין:

סעיף ו
וחוץ למקומו

או או, וחוץ לזמנו ומקומו לרבותא נקט, דאפ"ה איכא תקנה בשיש דם הנפש, ומכ"ש בשחישב כדינו דמהני הך תקנה:

סעיף ז
אם יש דם הנפש

שיש עוד בבהמה דם שכשר לזריקה:

סעיף ח
יחזור הכשר ויקבל

דאין מחשבה פוסלת באופן שלא יועיל קבלה אחרת כדינו [כפ"ב מ"ב] רק [אדם סימן], מאדם הראוי לעבודה, לאפוקי פסולין שעבדו, ובדבר הראוי, לאפוקי בחשב בעבודת העומר שמצוותו בשעורין, והרי אין שעורין ראוי למנחה בשאר קרבנות [רק מנחת קנאות פוסל בה מחשבה משום דחטאת קרייא רחמנא], ובמקום הראוי לעבודה לאפוקי בחשב לזרוק או להקטיר חוץ לזמנו על מזבח שנפגם. מיהו טמא שקבל הדם ואח"כ נזרק אפילו ע"י כשר שוב אין תקנה להחזיר להכשר הדם הנשאר, משום דטמא ראוי לעבודה בקרבן צבור, שבא אפילו בטומאה, לפיכך ראוי לעבודה מקרי, ומדנזרק הדם אח"כ נעשה שאר הדם כשיריים [רמב"ם פ"א ממוקדשין הכ"ח]:

סעיף ט
יחזיר לכשר

ולא נפסל במה שנתנו להפסול, דהו"ל הפסול כאילו הושיבו הכשר ביני ביני על האיצטבא מיהו בהוליך הפסול הדם אפילו רק פסיעה א', וכ"ש כשזרקו במקום הראוי, שוב אין תקנה לאותו הדם רק ביש עוד דם הנפש יחזיר כשר ויקבל, כלעיל סי' ה':

סעיף י
כשר

מיהו בנשפך קודם שקבלו בכלי' נפסל הדם כלעיל פ"ב סי' ט"ז:

סעיף יא
נתנו על גבי הכבש

ר"ל אם זרק הפסול הדם ע"ג כבש, או שזרקו במזבח שלא וכו':

סעיף יב
נתן את הנתנין למטה

מחוט הסקרא (עי' פ"ב סי' כ'):

סעיף יג
את הנתנים בפנים

בהיכל או בק"ק:

סעיף יד
בחוץ

על מזבח החיצון:

סעיף טו
יחזור הכשר ויקבל

אבל כשר שעשה א' מאלו, שוב אין תקנה. להכשיר הבשר והאימורין רק בעליו נתכפרו, חוץ מחטאת חצוני שהכניס דמו לפנים בין שהכניסו כשר או פסול, גם בעליו לא נתכפרו, ואפילו יש עוד דם הנפש, נפסל הקרבן לגמרי [ועי' פ"ב סי' כ"ג]. וכולהו צריכא, דאי תנא רק קיבל הפסול, סד"א דוקא בקיבל הטמא מיירי, דמדהותרה טומאה בצבור להכי ביחיד מועיל עכ"פ להחזיר, אבל שמאל דלא מהני בשום דוכתא בדם אימא דלא מהני החזרה לימין, ואי אשמעינן שמאל, סד"א מדכשר עכ"פ כשמכניס כוה"ג ביו"כ כף קטורת בשמאלו [כיומא פ"ה מ"א], אבל כלי חול דלא חזי בשום דוכתא, לא מהני החזרה, ואי אשמעינן כלי חול, סד"א דוקא בכלי חול מהני תקנה מדעכ"פ חזי לאקדשינהו, אבל נשפך הדם ואינך, דלא מהני בשום גוונא סד"א דלא מהני בהו תקנתא, קמ"ל:

סעיף טז
השוחט את הזבח

במחשבת חוץ לזמנו או חוץ למקומו, וה"ה בקיבל או הלך או זרק במחשבה זו רק עבודה קמייתא נקט:

סעיף יז
לאכול דבר שדרכו לאכול ולהקטיר דבר שדרכו להקטיר פחות מכזית

ר"ל שחישב בשעת שחיטה על אכילה או הקטרה שכל א' פחות מכזית:

סעיף יח
שאין אכילה והקטרה מצטרפין

אף דכבר תנא ליה לעיל (ספ"ב) אפ"ה הדר תני לה, לאשמעינן דדוקא בכה"ג אין מצטרף, הא לאכול כחצי זית, ולחזור לאכול כחצי זית, אחר שיעור שיהוי אכילת פרס, אף דבכה"ג הוה דומיא דלאכול ולהקטיר, אפ"ה מצטרף:

סעיף יט
לאכול כזית מן העור

חוץ מעור שתחת האליה דחזי לאכילה [כפ"ב סי' כ"ט]:

סעיף כ
מן הרוטב

קמ"ל אף די"ל טעם כעיקר דאורייתא:

סעיף כא
מן הקיפה

תבלין, כשומין ובצלים וכדומה שנותנין בבשר להטעימו, ומעורב שם ג"כ דק דק של בשר, וקמ"ל דאף דבטעם כעיקר שבתבלין מעורב ג"כ קצת ממשות, אפ"ה פטור, דכולה כזית ממשות בעינן:

סעיף כב
מן האלל

דלדולי בשר שנשאר בעור אחר ההפשט. וי"א דאלל היינו גיד הצואר שהוא קשה, ואינו ראוי לאכילה:

סעיף כג
מן העצמות

אפילו הרכים:

סעיף כד
מן הטלפים

אפילו במקום שקרובים לבשר, שכשחותך שם יוצא דם. ובכולהו או או קתני, שכשהיה א' מהן במחשבת חוץ וכו':

סעיף כה
וטמא

דכשפיגל הקרבן ע"י שחשב לאכול כזית מבשרו או להקטיר מאימורין לאחר זמנו דאז כל בשר הקרבן, בכרת, אפ"ה באכל אלו ממנו פטור, וכמו כן קרבן כשר שנותרו אלו ואכלן אחר זמן אכילתן, או בנטמא גופו ואכל אלו מהקרבן, פטור מכרת:

סעיף כו
השוחט את המוקדשין לאכול שליל

עובר שבמעי קרבן:

סעיף כז
או שליא

הוא עור החופה הולד במעי אמו:

סעיף כח
בחוץ

ר"ל בין חוץ לזמנו או חוץ למקומו:

סעיף כט
לא פיגל

ה"ק בשחישב על אלו חוץ למקומו, לא פסל, ובחוץ לזמנו לא פיגל, מדלאו גופה דזיבחא נינהו [ואע"ג דבשליל יש לומר עובר ירך אמו (כחולין נ"ח א'). היינו דשדינן וולד בתר אם, דכשפיגל באם חייב גם על אכילת הולד, דהו"ל כגוף האם, והרי חזי קצת לאכילה. אבל לא דנשדי אם בתר וולד, דלעולם אם עיקר (ועי' רמב"ם פסוהמ"ק פי"ח הכ"ג, ורלח"מ עבדים פ"ז ה"ה. ועי' לקמן תמורה פ"ו ל"ו]:

סעיף ל
המולק תורין בפנים לאכול ביציהם

שימצאו במעיהן וכ"ש בחישב על חלב שבדדיה, ונקט תורין מדכשרין רק גדולים, ויש ביצים במעיהן [ונ"ל עוד דקמ"ל אף דגם רבנן דס"ל ולד טריפה מותר ולא מחשב ירך אמו, בביצת טריפה מודו דאסור דמגופה קרבי [כתמורה ל"א א'], אפ"ה לא מחשב גופה ממש]:

סעיף לא
חלב המוקדשין

חלב בקמץ:

סעיף לב
וטמא

ר"ל (כלעיל סי' כ"ה), דכשנתפגל הקרבן ואכל אלו, או שנתותרו, או שנטמא גופו, ואכלן, פטור מכרת, הא שליל ושליא חייב [כלעיל סי' כ"ט]. [ובפ"ג דמעילה מ"ה תנן, דאין נהנין לכתחילה ולא מועלין בדיעבד]:

סעיף לג
שחטו על מנת להניח דמו או את אמוריו למחר

שלא יקריבם כלל:

סעיף לד
וחכמים מכשירין

מדלא חישב להקריבן למחר או בחוץ:

סעיף לה
שחטו על מנת ליתנו על גבי הכבש

ר"ל ע"מ לזרוק הדם ע"ג הכבש, או ע"מ לזרקו במזבח שלא וכו':

סעיף לו
שלא כנגד היסוד

עי' פ"ב סי' כ':

סעיף לז
ואת הנתנין למעלה למטה

עי' פ"ב סי' כ"א:

פרק ד

סעיף א
כל הנתנין על מזבח החיצון

דיש קרבנות שדמן טעון ד' מתנות על המזבח, ויש ב', ויש דסגי להו בא', כפרק דלקמן:

סעיף ב
כפר

דבדיעבד כולהו סגי להו במתנה א' [ומלת שאם אלפיכך דסיפא קאי]:

סעיף ג
ובחטאת שתי מתנות

דבחסר מב' מתנות פסול:

סעיף ד
לפיכך

לבית הלל בכל הקרבנות, ולבית שמאי חוץ מחטאת:

סעיף ה
כפר

וכשר הקרבן, ולא דמי להך דלעיל (ספ"א) דאע"ג דאפשר שלא בהילוך פסלה מחשבה, וכ"ש הכא דעכ"פ מצוה איכא. י"ל דהכא שאני מדכבר הותר ע"י מתנה ראשונה, הו"ל שנייה כלא עשה כלום דמי:

סעיף ו
נתן את הראשונה חוץ לזמנה ואת השנייה חוץ למקומה

ר"ל אפילו חוץ למקומו, דגם פסול אינו מוציא מפיגול, ומכ"ש בהיה המתנה הב' כתיקונה, הרי אי אפשר שיוכשר עוד במתנה ב':

סעיף ז
פיגול וחייבין עליו כרת

ואין מחשבת חוץ מוציא ממחשבת הזמן, מדכבר התפגל מקמייתא. וה"ה בהיה מתן קמא חוץ למקומן או שלא לשמן, והב' היה כתיקונה פסול, ובאיפכא, כשר:

סעיף ח
כל הנתנין על מזבח הפנימי

דהיינו פר ושעיר יו"כ ופרים ושעירים הנשרפין [כפרק דלקמן]:

סעיף ט
פסול ואין בו כרת

דמדכולן מעכבין, עבודה אחת הן, וצריכים שיהיו כולן כדינו. מיהו פיגול לא הוה, דאין מפגלין בחצי מתיר:

סעיף י
אלו דברים שאין חייבין עליהם משום פגול

אפילו בנתפגל הקרבן עצמו או המנחה עצמה, ואכל הנך ממנו, פטור מכרת, משום דחיוב פגול שבקרבן אינו חל רק על דבר שאחרים יתירוהו למזבח או לאכילה, כגון אימורין שזריקת הדם מתירתן להקרבה, וכ"כ בשר הקרבן, שהקרבת האימורין מתירתו לאכילה, ומנחה שהקרבת הקומץ והלבונה מתירתה לאכילה, משא"כ הנך דנקט במתניתין, לא התירתו דבר אחר:

סעיף יא
והלבונה

שקמץ מנחה להקטיר הקומץ או לאכול השיריים למחר ועי"ז נתפגלה המנחה, ואח"כ אכל הקומץ או הלבונה, פטור מכרת. ומיירי שאכלן אחר שהוצת האור ברובן, דאז חשיב כאילו כבר הקריבן, ואפ"ה פטור כשאכלן אבל באכלן קודם לכן, אז אפילו אכל גם השיריים פטור מכרת מדלא קרב המתיר כמצותו, שהרי אכל הקומץ והלבונה הנקרבין:

סעיף יב
והקטרת

מדלא שייך פגול בקטורת דאת"ל במקטיר קצתו וחשב להקטיר קצתו האחר חוץ לזמנו או חוץ למקומו. הרי קיי"ל אין הקטרה מפגלת הקטרה [כרמב"ם פט"ז מפסוהמ"ק ה"ח] אפילו בהיו בכלי אחד, וקתני קטורת וה"ה עצים וכל דדמי לה. [ותמוהין דברי רבעתו"ס (מ"ג א' ד"ה והלבונה) שכת' דלהכי לא תנא עצים מדלא שייך בהו פגול, וק' הרי קטורת תני לה]. [אב"י י"ל דעכ"פ בקטורת נפסלו כתוס' יומא דמ"ח ב' ד"ה חישב]:

סעיף יג
ומנחת כהנים

כולה כליל ואינה נקמצת, לפיכך אין אחר מתירה. אע"ג דשייך בה פגול במחשב בשעת נתינתה בכלי שרת או בשעת הולכה למזבח:

סעיף יד
ומנחת כהן משיח

הן הי"ב חלות שמקריבין בכל יום משל כה"ג מחציתן בבוקר ומחציתן בערב, ונקראין ג"כ חביתי כה"ג מדנעשין במחבת, והם כולן כליל:

סעיף טו
לרש"י ולרמב"ם ל"ג לה, דהא פליגי בה ר"מ ורבנן לקמן בנסכים, דהרי מלת נסכים כולל בכל מקום יין וסולת שמקריבין עם הקרבן או בפני עצמן. ולתוס' שפיר גרסי' הכא מנחת נסכים והכא מיירי בנדב מנחת נסכים בלי זבח ולקמן מיירי בהקריב זבחו היום ונסכיו למחר, ובהא פליגי ר"מ ורבנן:

סעיף טז
והדם

מדהוא המתיר:

סעיף יז
והנסכים הבאים בפני עצמן

לרש"י ורמב"ם הנ"ל מיירי בנדב מנחה ונסכים בלי זבח, או בהביא הקרבן אתמול והנסכים היום [ועי' סי' ט"ו], אבל בהביאן עם הזבח, בנתפגל הזבח נתפגלו גם הנסכים:

סעיף יח
וחכמים אומרים אף הבאים עם הבהמה

מדעכ"פ יכול להביאן למחר, להכי אף כשהביאן עם הזבח ונתפגל, לא נתפגלו הן:

סעיף יט
לוג שמן של מצורע

לאחר שנתנו ממנו על תנוך, ובהן יד ובהן רגל הימיניים, של המצורע, שיריו נאכלים לכהנים:

סעיף כ
אין חייבין עליו משום פגול

ר"ל אין בו איסור פיגול כלל, דבנתפגל האשם לא נתפגל הלוג, אף דתלוי באשם, דהרי אם לא נתן מדם תחילה על התנוך ובהונות הנ"ל, לא מהני מתנות שמן שם כלום. אפ"ה כיון דאדם רשאי להביא אשמו היום ולוגו לאחר זמן, ולא יתפגלו עמו, לפיכך אפילו הביאן עמו, אין הזבח מפגלן, וה"ה בחישב בלוג בשעת מתן ז' או בשעת מתן תנוך ובהונות לאכול שיריים למחר, אין חייבין על אכילת שיריים משום פיגול. ונ"ל משום דר"ש לטעמיה לקמן סוף מ"ד ודו"ק, ורבנן דלעיל, אע"ג דמודו לר"ש בנתפגל האשם לא נתפגל הלוג, ומטעמייהו, עכ"פ פליגי עליה בחישב בשעת מתן תנוך ובהונות לאכול השיריים למחר, וס"ל דנתפגלו השיריים:

סעיף כא
שדם האשם מתירו

לפיכך בפיגל האשם נתפגל גם הלוג, ולטעמיה בסי' י"ז אזיל:

סעיף כב
בין למזבח

או או:

סעיף כג
העולה דמה מתיר את בשרה למזבח ועורה לכהנים

דכל עוד שלא נזרק הדם איו הבשר קרב למזבח ולא זכו הכהנים עדיין בעור:

סעיף כד
חטאת העוף

שנאכלת לכהנים:

סעיף כה
פרים הנשרפים

פר יו"כ, ופר כהן המשיח ששגג בהוראתו ועשה עי"ז מעשה להתיר דבר שחייבין עליו כרת, ופר העלם דבר של צבור, דהיינו בטעו סנהדרין גדולה והורו היתר באיסור כרת,

ועשו רוב הצבור על פיהן, אז כל שבט ושבט, אפילו לא חטא מביא פר כל אלו נקראין פרים הנשרפין, והן חטאות הפנימיות, מדנכנס דמן לזרקן בהיכל, ואימוריהן נקרבים, ובשרן ועורן נשרפין מחוץ לעיר:

סעיף כו

ושעירים הנשרפים

שעיר יו"כ שעלה עליו הגורל לד' ושעיר ע"ז, דהיינו בהורו סנהדרין גדולה היתר בא' מעבודות האסירות לע"ז בכרת, ועשו רוב הצבור על פיהן, מביאין כל שבט שבישראל אף שלא חטא פר לעולה ושעיר לחטאת, ואותן שעירים ג"כ דמן נכנס לפנים להיכל ואימוריהן נקרבים ובשרן ועורן נשרפין מחוץ לעיר:

סעיף כז

דמן מתיר את אימוריהן ליקרב

להכי יש פגול באימוריהן, דאם פיגל בא' מד' העבודות שבפרים ושעירים, ואח"כ אכל האימורין, חייב כרת, אבל באכל בשרן, פטור מכרת, מדאין לבשר מתירין, דבין כך או כך נשרפין מחוץ לעיר:

סעיף כח

כל שאינו על מזבח החיצון כשלמים אין חייבין עליו משום פגול

דעיקר פיגול בשלמים כתיב, ומנה ילפינן לכל הקרבנות, ולהכי צריך שיהיה כשלמים שזריקת דמן במזבח החיצון, משא"כ פרים ושעירים הנשרפין, דמן נזרק רק לפנים [אב"י ואילה"ק הרי בל"ז אימורין אסורים באכילה ואיך יחול עליהן איסור פגול, הרי לר"ש איך אחע"א אפילו חמור על קל. י"ל דבקדשים אף לר"ש אחע"א [ככריתות כ"ג ב']:

סעיף כט

קדשי גוים

דג"כ עכומ"ז רשאין להביא קרבנות כישראל, מדכתיב איש איש מבית ישראל אשר יקריבו, ודרשינן איש איש לרבות עכומ"ז:

סעיף ל

אין חייבין עליהם משום פגול

אב"י ר"ל אינו נפסל בפיגול:

סעיף לא

דברים שאין חייבים עליהם משום פגול

ככל השנויין במשנה ג', ולאפוקי הנך דפ"ג מ"ה:

סעיף לב
חייבין עליהם משום נותר

בנותר בשרן לאחר זמן אכילתן ואכלן:

סעיף לג
משום טמא

באכלן בטומאת הגוף:

סעיף לד
חוץ מן הדם

דבאכל דם שנותר אחר זמן אכילת הקרבן, או באכלו אדם טמא, אינו חייב רק משום דם, ולא משום נותר או טמא, מדמיעטיה קרא לדם משאר חיובים:

סעיף לה
אין חייבין עליהם משום טומאה

בין באכלן, או הקריבן, כשהמקריב טמא או הנקרב טמא פטור מכרת:

סעיף לו
לשם זבח

לאפוקי בשחטו לשם קרבן אחר, דהיינו שינוי קודש:

סעיף לז
לשם זובח

לאפוקי שנוי בעלים, דהיינו בשחטו לשם אדם שאינו בעליו:

סעיף לח
לשם השם

ר"ל לשם הקב"ה. ונ"ל דאתא לאפוקי בשחטו לשם חולין, [וכן משמע קצת בש"ס]:

סעיף לט
לשם אשים

לאפוקי בשחטו על מנת להקריבו ע"ג גחלים ולא ע"ג אש:

סעיף מ
לשם ריח

לאפוקי בשחטו ע"מ לצלות הדבר הנקרב תחילה חוץ למערכה, ודעתו להקריבו אח"כ דתו לא מסקי ריח:

סעיף מא
לשם ניחוח

על מנת לעשות נחת רוח להקב"ה, שאמר ונעשה רצונו:

סעיף מב
והחטאת והאשם לשם חטא

לשם חטאו שהוא מביאו עליו:

סעיף מג
אמר רבי יוסי אף מי שלא היה בלבו לשם אחד מכל אלו

רק שחטו סתם:

סעיף מד
שהוא תנאי בית דין

שישחט סתם ולא לימא לשמן, שמא יטעה ויאמר שלא לשמן:

סעיף מה
שאין המחשבה הולכת

נ"ל דר"ל גם זה תנאי ב"ד שאין המחשבה הולכת וכו' [כמו שאפר כירה מוכן, ועי' מ"ש שם, ועי' רתוי"ט פ"ה דאהלות מ"ו, ופ"ה דפרה מ"ה שאין מצילין וכו' וכ"כ ידים פ"א מ"ב, ועוד הרנה דוגמתן]:

סעיף מו
אלא אחר העובד

ר"ל בחישב העובד לשמן, והבעלים חשבו שלא לשמן, או איפכא, לא מהני רק מחשבת העובד:

פרק ה

סעיף א
איזהו מקומן של זבחים

ר"ל איזה מקום שחיטתן ומקום קבול דמן, ומקום זריקתן ומקום אכילתן. דלא מפרש בפרקן רק דיני אלה המקומות של הקרבנות כולן:

סעיף ב
קדשי קדשים

דהיינו חטאת, עולה, אשם, שלמי צבור:

סעיף ג
שחיטתן בצפון

ר"ל בזה כל הק"ק שוין ששחיטתן בצפון, אבל לענין קבול דמן, יש אשם מצורע, שיש בו דבר שאינו בשאר הקרבנות, שקודם שיקבל הדם בכלי לזריקה. מקבל דם תוך יד הכהן למתן תנוך ובהונות של מצורע, והרי קבלת הדם ביד אינה טעונה צפון, משום דצפון באשם רק מחטאת ילפינן [כש"ס דמ"ז ב'], ובחטאת ליכא קבלה ביד. וכ"כ לענין מקום זריקה, חלוקים הן מיני ק"ק, דיש מהן שנזרק דמן בפנים ויש בחוץ. וכ"כ במקום אכילה חלוקים הן זמ"ז, דיש שאינן נאכלין כלל. ובכל חד וחד מפרש תנא לקמן בפרקן דיניו באלו באנפיה נפשיה:

סעיף ד
פר ושעיר של יום הכפורים

ששניהן חטאות הן, דבפר כתיב פר בן בקר לחטאת, ובשעיר כתיב והשעיר אשר עלה עליו הגורל לד' ועשהו חטאת:

סעיף ה
שחיטתן בצפון

דהיינו מכותל הצפוני של מזבח עד כותל הצפוני של עזרה, והוא ס' אמה וחצי, וכן כל שכנגד הרוחב הזה מכותל מזרחי של אולם עד כותל מזרח של עזרת ישראל, והוא ע"ו אמה:

סעיף ו
וקבול דמן בכלי שרת בצפון

הא דלא כלל ותנא שחיטתן וקיבול דמן בכלי שרת. בצפון, דהרי גם לשחיטה צריך סכין כלי שרת [כזבחים צ"ז ב']. י"ל דגם בקבלה לא תנא כלי שרת רק לאשמעינן דבקבלה צריך שיהיה גם הכלי בצפון בשעה שמקבל, ולהכי לא כלל בהדיה שחיטה. משום דבשחיטה א"צ שיהיה הסכין בצפון (תוס'). [ולפעד"נ דמהכא מוכח דשחיטה בדיעבד כשרה בלי כלי שרת [כרמב"ם פ"ד ממעשה קרבנות ה"ז]:

סעיף ז
ודמן טעון

צריך:

סעיף ח
הזיה על בין הבדים

דהכוה"ג מוליך הדם לבית ק"ק ועומד בין ב' בדי ארון [ובבית שני שלא היה ארון, עומד במקום בין הבדים], ומזה א' למעלה וז' למטה כנגד עוביו של כפורת שהיה טפח:

סעיף ט
ועל הפרוכת

דכשיוצא מהק"ק אל ההיכל, מזה מהדם גם על הפרוכת בהיכל א' למעלה וז' למטה:

סעיף י
ועל מזבח הזהב

דאחר הזאות שעל הפרוכת, נותן מהדם באצבעו ד' מתנות על ד' קרנות מזבח הזהב שבהיכל, ואח"כ מזה ז' הזאות על טהרו של מזבח למעלה:

סעיף יא
אם לא נתן

שלא שפך שירי הדם ליסוד.

סעיף יב
לא עכב

הכפרה, ור"ל שא"צ קרבן אחר:

סעיף יג
פרים הנשרפים

היינו פר העלם של צבור, ופר כהן המשיח [מפורשין פ"ד סי' כ"ה]:

סעיף יד
ושעירים הנשרפים

שעירי ע"ז [מפורשין פ"ד סי' כ"ו]:

סעיף טו
ודמן טעון הזיה על הפרוכת

ז' הזאות בהיכל על הפרוכת מכוון כנגד בין ב' בדי הארון [ובבית המקום שהיה שם בין ב' הבדים בבית ראשון]:

סעיף טז
ועל מזבח הזהב

ד' מתנות על ד' קרנות:

סעיף יז
אלו ואלו

של יו"כ ושל שאר הנשרפין:

סעיף יח
נשרפין בבית הדשן

מחוץ לעיר, במקום שמוציאין לשם דשן מזבח החיצון:

סעיף יט
אלו הן חטאות הצבור

החיצוניות, שאנו צריכים להזכירם, שהרי חטאות הפנימיות כבר נשנו:

סעיף כ
ושל מועדות

ר"ל מוספי ר"ח ומוספי המועדות שהיה ביניהן גם שעירי חטאת:

סעיף כא
שחיטתן בצפון

בין חטאות צבור או של יחיד:

סעיף כב
עלה בכבש ופנה לסובב

המזבח היה כעין ג' מרובעין זה ע"ג זה, המרובע התחתון רחב ל"ב אמה על ל"ב אמה בגובה ה' טפחים [וכל אמות שבמזבח של ו' ו' טפחים חוץ מהקרנות שהאמה שלהן של חמשה חמשה טפחים] וזה נקרא יסוד [חוץ מצד מזרח ודרום לא היה ארכן רק ל"א אמה כל אחד, כלקמן סי' כ"ט], ועליו רבוע השני רחב ל' אמה וב' טפחים על ל' אמה וב' טפחים בגובה ה' אמות, וזה נקרא סובב, ועליו רבוע הג' רחב כ"ח אמה וד' טפחים על כ"ח אמה וד' טפחים בגובה ג' אמות, וזה הנקרא מזבח, ועליו בכל קרן אבן מרובע חלול פתוח למעלה רחב אמה על אמה בגובה ה' טפחים, ואלו נקראים קרנות המזבח. נמצא גובה כל המזבח נ"ח טפחים, שהן ט' אמות וד' טפחים [רמב"ם פ"ב מבית הבחירה]. וחוט סיקרא ברוחב טפח מקיף סביב למזבח באמצע גבהו, דהיינו בהסובב בגובה כ"ד טפחים מהיסוד. והנה דם עולת בהמה, אשם, ושלמים, וחטאת העוף, דמן ניתן למטה מחוט הסיקרא, לכן עומד הכהן למטה על הרצפה אצל זוית המזבח שיש שם יסוד, וזורק הדם מהכלי, כדי שיגיע הדם מכאן ומכאן לזוית למטה מחוט, וכן עושה לזוית השני שכנגדו באלכסון. אבל בחטאת שצריך ליתן מהדם באצבע שסמוך לגודל, סמוך

לקרנות המזבח, שהן למעלה מחוט הסיקרא, להכי היה צריך הכהן לעמוד על הסובב בשעה שנותן הדם. לכן עלה הכהן עם הדם בכבש שהיה בצד דרום של המזבח, ומשם יצאו ב' כבשים קטנים. א' ליסוד וא' לסובב, ובא לו לאותו כבש שפונה לסובב, ועומד על הסובב והדם בידו:

סעיף כג

מערבית דרומית

דכל פינות שאדם פונה, ראויין שיהו דרך ימין, להכי מדהיה הכבש בדרום המזבח, כשעלה בו ופניו למזבח, א"כ יהיה ימין הכהן למזרח, ונמצא פוגע תחילה בקרן של דרומית מזרחית. וכשהגיע לשם טובל אצבע ימינו הסמוך לגודל בדם שבמזרק, וסומך אל האצבע ההוא האגודל מכאן והאצבע הארוך מכאן, ומותח האצבע הטבול בדם על חוד זוית המזבח למעלה מהסובב, ואם נתן הדם תוך אמה מחוד מכאן או מכאן, כפר, מדהוא נגד הקרן [וא"צ שיתן הדם בקרן שבראש המזבח ממש [כרמב"ם פ"ה ממעשה הקרבנות ועי' בהקדמה פ"ה סי' ?ד'], ואח"כ מקנח האצבע מהדם, בשפת המזרק. והולך ומקיף משם דרך ימין לקרן מזרחית צפונית ומשם לקרן צפונית מערבית, ומשם לקרן מערבית דרומית, וכשיגיע לכל קרן וקרן טובל אצבעו בדם ומזה ומקנח כלעיל:

סעיף כד

ונאכלין לפנים מן הקלעים

תוך קלעי חצר אהל מועד שבמדבר, והוא בבית המקדש כל הרווח שמתוך עזרת ישראל ולפנים ואפילו בלשכות הבנויות בחול ופתוחות לקודש [כש"ס דנ"ו], ואפילו בהיכל גופיה מותר לאכול ק"ק כשאי אפשר לאכול בעזרה [ספרי], ומה"ט נקט לפנים מן הקלעים, ולא תוך העזרה. משום דר"ל בכל מקום שהוא תוך היקף הקלעים, אף שאינו עזרה ממש, רק לשכות או היכל, מותר לאכלן שם, משא"כ שחיטתן בכל מקום בעזרה [כלקמן מ"ו], היינו בעזרה דוקא ולא בהיכל [ורק בדיעבד כשר גם שם רמב"ם פ"ה ממעק"ר] ולא בלשכות שבחול אף שפתוחות לקודש, [עוד נ"ל דמוכח מכאן דכל פרק זה מדאין בו מחלוקת, הוא בלשון ממש כמו שנמסר לנו ממשרע"ה מסיני, ולהכי נקט קלעים. ומה"ט אומרים פרק זה בכל יום, ועי' בפירושינו מכות פ"ג סי' כ"ג, שהארכנו שם]. מיהו עזרת נשים אפילו לאכילת הק"ק אינו כשר [ודלא כרמ"ז]:

סעיף כה

בכל מאכל

וא"צ צלי כפסח:

סעיף כו
ליום ולילה

ביום הזביחה ובלילה שלאחריו:

סעיף כז
עד חצות

משום סיג מדרבנן, דמדאורייתא נאכל כל הלילה:

סעיף כח
העולה קדשי קדשים

ר"ל העולה אף דלא כתיב ביה בקרא קדש קדשים היא, כמו בחטאת ואשם, אפ"ה דיניה כשאר ק"ק, שיהיה בבשרה מעילה, ושיפסול בשרה כשיוצא חוץ לעזרת ישראל:

סעיף כט
ודמה טעון שתי מתנות שהן ארבע

דהיינו שהכהן עומד עם מזרק הדם למטה על הרצפה, וזורק הדם מהמזרק נגד זוית המזבח במזרחית צפונית, וחוזר והולך נגד זוית מערבית דרומית של מזבח וזורק גם שם. וב' הזריקות יהיה למטה מחוט הסיקרא, וכל זריקה מדהיתה נגד זוית המזבח, מתפשטת אילך ואילך על ב' כותלי המזבח, כדי שיתקיים מה שאמרה תורה סביב, וגם מה"ט נקראו ב' הזריקות שתים שהו ד'. מיהו בב' זויות האחרות של מזבח אינו רשאי לעשות הזריקה, משום דבזויות מזרחית דרומית לא היה יסוד, דהיסוד לא היה בולט רק בכל פני המערב ובכל פני הצפון, ויסוד שבמערב מתארך עוד אמה א' להלאה על פני הדרום, וכ"כ יסוד שבצפון מתארך עוד אמה א' להלאה על המזרח, נמצא רוב פני המזרח ורוב פני הדרום עם הזוית שביניהן, היה בלי יסוד, והרי עולה טעון סביב וטעון יסוד. [והא דלא קאמר נמי הכא שירי הדם היה שופך על יסוד דרומי וכדקאמר בהנך דלעיל. ה"ט משום דבהנך דלעיל פליגי תנאי בש"ס (דנ"ג ב') אי קרבנות פנימיות וחיצוניות. שניהן שפיכת השיריים ביסוד מערבי או ביסוד דרומי, להכי קמ"ל תנא לעיל דלא כתרווייהו דפנימיות נשפכות ביסוד מערבי וחיצוניות ביסוד דרומי, וכיון דשמעינן בחטאת דשיריה נשפכין ביסוד דרומי, ה"ה בעולה ובכל הקדשים. אמנם ק' הא דנקט בב' הפנימיות תרי זמני, דשיריים נשפכין ליסוד מערבי ולא נילף חד מחבריה כדילפינן בחיצוניות. ותי' רבעתוס' דוחק, וע"ש. ולפענ"ד דנקט רק בפנימיות דשיריים ליסוד, דקמ"ל דאע"ג דבפנימיות מתנה א' שבהן מעכבת, אפ"ה שפיכת שיריים לא מעכב בהן, ותרווייהו צריכים (כש"ס ד"מ ע"ב), דבפר ושעיר של יו"כ, אף דדמן נכנס לפני

ולפנים, ופרים ושעירין הנשרפין, אף דמכפרין על חטא ידוע, ובחטאת נקט ג"כ הך דינא לאשמעינן דק"ק חצוניות נשפכין ליסוד דרומי, ומנה ילפינן לשאר ק"ק:

סעיף ל
וכליל לאישים

ר"ל כולה נשרפת בנתחיה ע"ג אש המזבח:

סעיף לא
זבחי שלמי צבור

הן ב' כבשי עצרת:

סעיף לב
ואשמות

הכא לא אצטריך לאשמעינן דדינן כק"ק, כבעולה לעיל סי' כ"ח. משום דבאשם בהדיא כתיב ביה קודש קדשים היא, וזבחי שלמי צבור נמי, כיון דגלי תנא גבי עולה ה"ה בשלמי צבור, דהוקשה אהדדי [כש"ס ד' נ"ה]:

סעיף לג
אשם גזילות

בכפר ממון שתבעו ונשבע לשקר בין בשוגג בין במזיד [כשבועות פ"ה מ"א, ע"ש], כשרוצה לשוב משיב הממון לבעלים עם חומשו מלבר, ומביא אח"כ אשם [מיהו אין השבת החומש מעכב כפרת הקרבן]:

סעיף לד
אשם מעילות

בנהנה כשוה פרוטה מהקדש בשוגג משיב להקדש מה שנהנה עם חומשו מלבר, ומביא האשם [וה"נ אין החומש מעכב]:

סעיף לה
אשם שפחה חרופה

בבעל שפחה שחציה שפחה וחציה בת חורין, המקודשת לעבד עברי, בין שבעלה האחר בשוגג או במזיד, חייב אשם [והיא כשהיתה מזידה חייבת מלקות, ועי' כריתות] [פ"ב מ"ה]:

סעיף לו
אשם נזיר

שנטמא תוך ימי נזירותו:

סעיף לז
אשם מצורע

כשנתרפא מצרעתו:

סעיף לח
אשם תלוי

כשמסופק אם עשה דבר שהיה חייב עליו חטאת, והיה שם בוודאי איסור קבוע, דהיינו שהיה שם ב' חתיכות א' חלב וא' שומן ואכל א' ואינו יודע איזה אכל, מביא על ספיקתו אשם:

סעיף לט
התודה ואיל נזיר קדשים קלים

נקראים קדשים קלים, מדאין מועלין בהן, ואין בשרן נפסל ביוצא לאחר זריקה [ואפילו יצא הבשר של קדשים קלים קודם זריקת הדם, אפ"ה זורק הדם, והקרבן כשר ורק הבשר נשרף. אבל בק"ק כה"ג, לא יזרק, ואם זרק הורצה [כרמב"ם פ"א מפשולי המוקדשין הל"א ול"ב]:

סעיף מ
שחיטתן בכל מקום בעזרה

לפנים מעזרת ישראל, ואפילו בהיכל [כזבחים דס"ג. ולרמב"ם פ"ה מקרבנות אפילו אחורי ההיכל מותר לשחוט קדשים קלים, ועי' רכ"מ שם]. אבל בשחטן בעזרת נשים, או בלשכות הבנויות בחול אף שפתוחות לקודש, וכ"ש בשחטן על הגגות, שהרי לא נתקדשו, פסולות:

סעיף מא
ונאכלים בכל העיר

תוך חומת ירושלים, שנקרא מקום טהור, שאסור מצורע לכנס לשם. ואף דכל עיירות כך, עכ"פ אי אפשר לאכלן כשיצאו כבר חוץ לירושלים:

סעיף מב
לכל אדם

ישראל:

סעיף מג
המורם מהם

היינו חזה ושוק שניתן מהתודה להכהנים כמו משאר שלמים, ועוד נותן ד' חלות לכהנים

מד' מיני לחם שמביא, דהיינו חלות, רקיקין, רבוכה, שכל מין י' לחמין כולן של מצה, ועוד היה שם י' לחמין חמץ [כרפ"ז דמנחות]. והמורם מאיל נזיר, זרוע בשילה, וחזה ושוק, וחלה א' ורקיק א' מכ' לחמים שהביא:

סעיף מד
כיוצא בהם

שנאכלין בכל העיר ליום ולילה:

סעיף מה
אלא שהמורם נאכל לכהנים לנשיהם ולבניהם ולעבדיהם

אבל לזר לא:

סעיף מו
בכל מאכל לשני ימים ולילה אחד

דהיינו ביום הזביחה וביום שלאחריו, ובלילה שביניהן. [והא דלא עשו סיג שלא לאכלן מחצות יום ב', כמו שעשו סיג לנאכלין ליום ולילה, שלא לאכלן מחצות הלילה [כלעיל סי' כ"ז]. ה"ט, דהכא ביום ניכר מתי תשקע החמה, משא"כ התם עלות השחר אינו ניכר כל כך]:

סעיף מז
המורם מהם

חזה ושוק שניתן מכל שלמים לכהנים:

סעיף מח
והמעשר

מעשר בהמה:

סעיף מט
ובלבד שיתן כנגד היסוד

בסובב למטה מחוט הסיקרא. במקום שיש יסוד תחתיו:

סעיף נ
והמעשר לכל אדם

ואין לכהנים שום חלק בו:

סעיף נא
ונאכלין בכל העיר לכל אדם

לא גרסינן, דהרי בכור נאכל רק לכהנים:

סעיף נב
לשני ימים ולילה אחד

דילפינן להו משלמים:

סעיף נג
הפסח אינו נאכל אלא בלילה

בלילה הראשונה של פסח:

סעיף נד
ואינו נאכל אלא עד חצות

חצות הלילה, ומדאורייתא:

סעיף נה
ואינו נאכל אלא למנויו

לאותן שנמנו עליו קודם שחיטתו:

סעיף נו
ואינו נאכל אלא צלי

ולא תני שאינו נאכל רק על מצות ומרורים. דלא תני רק מה שמשונה גוף הפסח. א"נ משום דמצות ומרורים לא מעכבי, [ואף למאי דקיי"ל [סנהדרין מ"ה ב'] בעינן קרא כדכתיב. וכ"כ נזיר ממורט פטור מהעברת שער ומצורע שאין לו בהן אין לו טהרה [כיומא ס"א ב']. נ"ל דהיינו דוקא בדכייל להו קרא בפעולה א', כגון יד העדים תהיה בו, ונתן מהדם על בהן, משא"כ הכא כתיב ואכלו הבשר בלילה הזה, על מצות ומרורים יאכלוהו, מצוה באנפי נפשה היא, ועי' בתשו' חו"י סי' קס"ז דבל"ז יש דוכתא טובא דלא בעינן קרא כדכתיב, ועי' תוס' כתובות [מ"ד א' ד"ה אין] ועי' במ"ש ריש פ"ו סי' ב', ודו"ק]:

פרק ו

סעיף א
קדשי קדשים

וכ"ש קדשים קלים:

סעיף ב
רבי יוסי אומר כאילו נשחטו בצפון

מדאורייתא אפילו לכתחילה, וכדכתיב וזבחת עליו, ורק מדרבנן לכתחילה לא, שמא

תרביץ גללים. [ואף למאי דקיי"ל דעל לא משמע על ממש, וכמ"ש ועליו מעה מנשה [כמנחות דס"ב א' וצ"ו א']. והא דאמרינן בוסכות על הארון הפרוכת, דניכף בי' פורתא. ומשם משמע לכאורה דעל על ממש [כסוכה ד"ז ב'], היינו על כרחך מדכתיב התם וסכות דמשמע לשון סכך, אבל אי הוה כתוב ונתת עליו הפרוכת ודאי הוה משמע נמי מהצד, ורק אי על בסמוך משמע או לא, בהא פליגי אמוראי, וקיי"ל דלא משמע בסמוך [כפסחים ס"ג ב' ועי' תוס' שם] וא"כ היכי אמרי' הכא דוזבחת עליו משמע על ממש. נ"ל דהכא שאני, דאי נימא דעל בסמוך, לא אפשר, דהרי כתיב בשלמים כמה פעמים לפני אהל מועד [כזבחים נ"ה א'], ואי נמי נימא דעל שלא בסמוך משמע, כולה קרא יתירא הוא, דכבר כתיב בעולה ושחט אותה על ירך המזבח צפונה, א"כ ע"כ לאכשורי על ממש שעל מזבח אתא קרא]:

סעיף ג

כצפון

וכשר גם לק"ק:

סעיף ד

כדרום

וכשר רק בקדשים קלים:

סעיף ה

המנחות היו נקמצות בכל מקום בעזרה

ואין טעונים צפון, [והא דהפסיק בדיני מנחה בין דיני דמים של בהמה לדיני דמים של עופות. נ"ל דה"ט, דדיני מנחות עיקר מקומן במסכת מנחות והכא רק דרך גרא נקט לה במילי בצירי ופסק ושדא לה, והדר מאריך בדיני עופות]:

סעיף ו

בכל מקום היתה כשרה

למלקה:

סעיף ז

אלא זה היה מקומה

ר"ל מפני ששם היה מקומה להזאת דמה, ומפני שדמה מועט, ויאבד בדרך, להכי אורחא הכי למלקה במקום שמזה, אבל מצד הדין מותר למלקה בכל מקום:

סעיף ח
ושלשה דברים היתה אותה הקרן משמשת מלמטן

שהכהן עומד בשעת עשייתן למטה ברצפה כנגד אותה זוית:

סעיף ט
ושלשה מלמעלן

שהכהן עולה לראש המזבח ועושה כל הג' העבודות שם באותה זוית:

סעיף י
מלמטן חטאת העוף

משום דהזאת דמה למטה מחוט הסיקרא:

סעיף יא
וההגשות

של מנחות, דקודם קמיצה מקרב הכלי עם המנחה נגד חודה של אותה קרן [סוטה די"ד]:

סעיף יב
ושירי הדם

של כל הקרבנות נשפכות שם על יסוד דרומי, חוץ מחטאות הפנימיות, ששיורי דמן נשפכין ליסוד מערבי:

סעיף יג
ניסוך המים

שמנסכין בסוכות:

סעיף יד
והיין

שמנסכין בכל יום בתמיד של שחר ובתמיד של ערב, ובאותו קרן היה למעלה בראש המזבח הספל שמנסך לתוכו, ובאמצעיתו היה נקב שבו שותתין ויורדין הנסכין לשיתין, והוא חלל גדול כמין מערה שתחת הקרקע בצד המזבח:

סעיף טו
כשהיא רבה במזרח

דעיקר מקומה למלקה הוא למעלה מחוט הסיקרא בקרן, וכשאפשר מולקה בקרן דרומית מזרחית, דשם יהיה קרוב לבית הדשן, לזרוק שם מוראה ונוצה קודם שיזרקנה לאישים, רק כשהכהנים רבים שם שעוסקים בעבודה זו, ואין לזה מקום ביניהן, הולך

ומולק בקרן דרומית מערבית, מפני שקרן זה ג"כ קרוב לבית הדשן שהיה בדרום המזבח למזרח הכבש, יותר משאר ב' הקרנות:

סעיף טז

עולין דרך ימין

ר"ל במזרח הכבש שהוא לצד ימין של העולה למזבח כשפניו למזבח:

סעיף יז

ומקיפין

את המזבח דרך עבודתן, זריקת דם ולהעריך עצים ולהפוך אברים בצינורא:

סעיף יח

ויורדין דרך שמאל

במערבה של כבש וצריכים להקיף כולו משום דכל הקפה הוא דרך כבוד כלפי מעלה כדאמרי' [מגילה כ"ו א'] חופף עליו כל היום שבנימין היה מצטער עליו לבלעו, והכי נמי אשכחן הקפה בהנכנסין לעזרה שמקיפין דרך ימין [מדות פרק ב' מ"ב]:

סעיף יט

חוץ מן העולה לשלשה דברים אלו

שנעשין בקרן מערבית דרומית למעלה:

סעיף כ

שהיו עולים

למזבח והוא פונה מיד בעלותו בכבש לשמאלו לבוא למערב:

סעיף כא

וחוזרים לעקב

שחוזר ויורד בדרך עלייתו, דאם קודם עבודתו יקיף כל המזבח דרך המזרח עד שיבוא לאותו קרן שמנסך או מולק, יש לחוש בניסוך המים או היין שביני ביני יפיגו טעמן וריחן, והרי גם בנסכים בעינן תמימים, ובעולת העוף יש לחוש שתמות בעשן המערכה:

סעיף כב

הי' מולק את ראשה ממול ערפה

ערפה הוא אחורי פני העוף, ומול ערפה הוא כל אחורי הצואר, שהוא רואה את העורף. וסדר מליקה כך הוא, בעולה, הכהן עולה בכבש ופנה לסובב, ובא לו לקרן דרומית מזרחית, ובחטאת הכהן עומד על הרצפה למטה כנגד קרן דרומית מערבית של מזבח, ומושיב העוף על אחורי כף ידו השמאלית, ופני העוף לצד גב ידו, וערפו לצד מעלה,

דהיינו שאוחז ב' רגלי העוף בין ב' אצבעות זרת וקמיצה של יד השמאלית, וב' גפי העוף אוחז בין אמה לאצבע, ומותח עור הגרון עם ב' הסימנים בידו הימנית על צד פנימית של אצבע ואמה, ואוחז להעור ההוא בין אצבע לאגודל [ולרמב"ם מותח עור הגרון ממעלה לאמה ואצבע עד בין אצבע לאגודל], ואח"כ קוצץ בצפרנו השדרה והמפרקת [פי' רש"י דשדרה ר"ל חוט השדרה, דמדהוא רך נפסק תחלה, אח"כ קוצץ בצפרניו המפרקת, ר"ל עצם חוליות הצואר], אבל אינו מחתך עדיין רוב הבשר שמקיף הצואר [כך כ' רש"י זבחים דס"ה ב', ובחולין ד"כ ע"ב כ' רש"י רוב בשר שאחורי הצואר], ואח"כ מחתך בצפרנו את רוב הוושט ורוב הקנה בעולה או רוב אחד מהן בחטאת, ואח"כ מחתך בצפרנו את רוב הבשר שמקיף המפרקת [כל זה מרש"י זבחים דס"ה ב' ומחולין ד"כ ע"ב, ומרמב"ם פ"ו ופ"ז מקרבנות].:

סעיף כג

ואינו מבדיל

הראש מהגוף:

סעיף כד

ומזה מדמה על קיר המזבח

אוחז בהעוף ומזה מדמה למטה מחוט הסיקרא, ואינו מזה בהכלי ולא באצבע, אלא בגופו של עוף מזה מרחוק:

סעיף כה

שירי הדם היה מתמצה

נסחט:

סעיף כו

על היסוד

שאחר שהזה מקרב ודוחק בית מליקתו. בקיר המזבח והדם שותת ויורד להיסוד. וזה מצוי הדם מעכב [כזבחים נ"א א']:

סעיף כז

עלה בכבש

דעולה צריך להזות דמה למעלה מחוט הסיקרא:

סעיף כח

ופנה לסובב

נ"ל דסובב דהכא ר"ל מקום הילוך רגלי הכהנים בראש המזבח [כרתוי"ט במ"ג], דהרי

אמרי' בש"ס [דס"ה א'], ומלק והקטיר, מה הקטרה בראש המזבח אף מליקה בראש המזבח:

סעיף כט

היה מולק את ראשה ממול ערפה

כמו בחטאת העוף:

סעיף ל

ומבדיל

חותך בצפרניו כלעיל, ומבדיל בהן הראש לגמרי מהגוף:

סעיף לא

וממצה את דמה על קיר המזבח

שדוחק מקום מליקת הגוף לקיר המזבח, הכא לא תני שהדם מתמצה ליסוד משום דעולה נעשה למעלה ואין בדם עוף רב כל כך עד שיתמצה למטה, מה שאין כן בחטאת לעיל (מ"ד) שנעשה למטה, שפיר אפשר:

סעיף לב

והקיף בית מליקתו למזבח

שאח"כ גם הראש הנמלק דוחקו במקום מליקתו בקיר המזבח, כדי שיתמצה ממנו הדם:

סעיף לג

וספגו במלח

רש"י פי' לשון קנוח שע"י שמפזר עליו מלח הרבה, מתקנח רטיבות שעליו. ולי נראה שהוא לשון ספוג שסופג את הכל, ור"ל בולע, שנותן מלח על הראש, רק כשיעור שיהא נבלע בו הרטיבות, ולא יותר, מדאסור לעשותו כבניין [כמנחות דכ"א א']:

סעיף לד

וזרקו על גבי האישים

שעל המזבח:

סעיף לה

בא לו לגוף והסיר את המוראה

זפק:

סעיף לו

ואת בני מעים היוצאים עמה

קודר כמין ארובה נגד הזפק, ונוטל כל העור והנוצה שכנגד הזפק, ומושך הזפק ויוצאין

הבני מעיים עמו, ומשליך הבני מעיים והזפק התלוי בהן לבית הדשן שבדרום המזבח למזרח הכבש:

סעיף לז

שיסע ולא הבדיל

ר"ל אח"כ קורע הגוף בידיו בין האגפיים, ואינו מבדיל וקורע ב' חלקי הגוף זה מזה:

סעיף לח

הבדיל בחטאת

שמלק ב' הסימנים:

סעיף לט

ולא הבדיל בעולה

שמלק רק סי' א':

סעיף מ

פסל

מדשינה קודם עבודת הדם:

סעיף מא

פסולה

דרק בגוף שכיח רבוי דם:

סעיף מב

חטאת העוף שמלקה שלא לשמה

דמליקה בעוף דינה כשחיטה בבהמה:

סעיף מג

מיצה דמה שלא לשמה

נ"ל דנקט מיצוי, לאשמעינן דאע"ג דהוה דומיא דשפיכת שיריים בבהמה, עכ"פ מדמיצוי מעכב, כלעיל סי' כ"ו, להכי דינו כזריקה, ומכ"ש בהזה שלא לשמה. ונ"ל ראיה מש"ס [מעילה ד"ח א' ורש"י שם, ורש"י שם ד"ט א' ד"ה קתני מיהת]:

סעיף מד

או שלא לשמה ולשמה

שעשה א' מב' עבודות הללו בב' מחשבות, או שחישב בשעת מליקה לשמה ע"מ למצות דמה שלא לשמה:

סעיף מה
פסולה

דדינה כחטאת בהמה:

סעיף מו
עולת העוף כשרה

דדינה כעולת בהמה שכשרה שלא לשמה:

סעיף מז
לאכול דבר שדרכו לאכול

דהיינו חטאת עוף:

סעיף מח
להקטיר דבר שדרכו להקטיר

היינו עולת העוף:

סעיף מט
חוץ למקומו

שאמר בא' עבודות הנ"ל שעושה אותה ע"מ לאכול או להקטיר כזית חוץ לעזרה:

סעיף נ
חוץ לזמנו

שכשעשה א' מב' עבודות, אמר שעושה אותה כדי לאכול או להקטיר כזית אחר זמן הראוי:

סעיף נא
פגול וחייבין עליו כרת

אפילו אכלו תוך זמנו:

סעיף נב
ובלבד שיקרב המתיר כמצותו

ר"ל שמצוי הדם שהוא המתיר גוף העוף לאכילה או להקטרה יהיה כדינו בלי פסול אחר:

סעיף נג
מלק בשתיקה

ר"ל בלי מחשבה הפוסלת, ואח"כ מיצה וכו':

סעיף נד
מלק חוץ למקומו

שמלק על מנת לאכול או להקטיר כזית ממנו חוץ לעזרה:

סעיף נה
לאכול כזית בחוץ וכזית למחר

רישא דחוץ לזמנו וחוץ למקומו היינו נמי בכה"ג, רק רישא מיירי בב' עבודות, שמלק לאכול כזית בחוץ, ומיצה לאכול כזית אחר זמנו, אבל הכא מיירי בעבודה א', שמלק לאכול כזית בחיץ וכזית למחר:

סעיף נו
פסול ואין בו כרת

מדמעורב בו פסול אחר:

סעיף נז
אמר רבי יהודה זה הכלל אם מחשבת הזמן קדמה למחשבת המקום

בין בעבודה א' או בב' עבודות פליג, דס"ל תפוס לשון ראשון, כלעיל [ס"פ ב']:

סעיף נח
ולהקטיר כחצי זית

ושניהן במחשבת חוץ לזמנו או חוץ למקומו:

סעיף נט
שאין אכילה והקטרה מצטרפין

ואילה"ק הרי אפילו מצטרפין אפ"ה כשר, דממ"נ בין שהוא עולה או חטאת הרי יש בו חצי זית א' שאין דרכו לאכול או להקריב ובכה"ג אפילו כזית שלם לשם כך אינו פוסל כלעיל בריש משנתינו. נ"ל דאפ"ה סד"א דדוקא כשכל הזית הוא שלא כדרכו אינו פוסלו, אבל כשחצי זית הוא רק שלא כדרכו מצטרף קמ"ל. מיהו בש"ס [דל"א ב'] משמע דאין זה סברא, ולפיכך נ"ל דהכא רק אגב גררא דספ"ב נקטא:

פרק ז

סעיף א
חטאת העוף שעשאה למטה

מחוט הסיקרא, כדינה:

סעיף ב
כמעשה חטאת

שמלקה בסימן אחד ועשה הזאה ומיצוי:

סעיף ג
לשם חטאת

אף ששינה בה אחר מצוי, כגון שהבדיל ועדיין מפרכסת מחתך בבשר בעלמא הוא:

סעיף ד
כשרה

כלעיל פ"ו מ"ו:

סעיף ה
כמעשה חטאת לשם עולה

שעשאה למטה ולא הבדיל הראש מהגוף, ועשה הזאה ומצוי, אבל עשה כן לשם עולה:

סעיף ו
כמעשה עולה לשם חטאת

ר"ל או שעשאה למעלה או הבדיל, אף שעשאה בה כן לשם חטאת, או שעשאה כמעשה וכו':

סעיף ז
כמעשה עולה לשם עולה

נ"ל דקמ"ל מדסד"א מדאין הקנין מתפרשין רק בלקיחת בעלים או בעשיית כהן [כעירובין ל"ז א'], ומדעשאה הכהן ממש כעולה, הרי לכ"ע מעשה מוציא מידי דיבור שקדם לו [כקדושין נ"ט א'], ותהוי הכא כעולה כשרה, [כר"י לקמן מ"ד] קמ"ל דשאני דיבור דקדשים, דמדאקדשיה בי גזא דרחמנא איתא, ואין ברשותו לשנותו, מדכבר אינה שלו:

סעיף ח
עשאה למעלה כמעשה כולם

ר"ל כמעשה אחד מכולן האמורים כאן, ואפילו כמעשה חטאת לשם חטאת:

סעיף ט
פסולה

להכי לא כלל האי פסולה עם פסולה דרישא. מדאינן שוין, דבהנך דרישא נפסלו לגמרי מלאכלה וגם בעליו לא נתכפרו, משא"כ הכא נפסלה רק מלאכלה, אבל בעלים נתכפרו

[כזבחים דכ"ו ב'] ונקט הנך דינא רק בעופות ולא בבהמות, משום דרק בעופות יש חילוק במעשיהן ובמקום מעשיהן בין חטאת לעולה:

סעיף י

עולת העוף שעשאה למעלה

מחוט הסיקרא כהלכתה:

סעיף יא

כמעשה עולה לשם עולה

עי' פ"ו מ"ה:

סעיף יב

כשרה

אף שעשה בה גם מעשה חטאת, כגון שהיזה קודם מיצוי, עכ"פ כיון שעשה כל מעשה עולה בלי שינוי כשרה:

סעיף יג

כמעשה עולה לשם חטאת

שעשאה למעלה והבדיל הראש מהגוף ומיצה, רק שעשה כן לשם חטאת:

סעיף יד

כשרה

כלעיל פ"ו סי' מ"ו:

סעיף טו

ובלבד שלא עלתה לבעלים

כדין כל הזבחים שנעשו שלא לשמן:

סעיף טז

כמעשה חטאת לשם חטאת

דסד"א הא חטאת היא [כלעיל סי' ז'] ותכשר. קמ"ל:

סעיף יז

כמעשה כולן

כמעשה אחד מכולן, ואפילו כמעשה עולה לשם עולה:

סעיף יח
פסולה

ה"נ פסולה רק מלהקריבה אבל בעלים נתכפרו [עיין לעיל סי' ט']:

סעיף יט
בבית הבליעה

דכל עוף טהור שמת או לא נשחט כדינו אף שאינו מטמא במגע ומשא כשאר נבילה, עכ"פ מטמא להאוכל אף שלא נגע בו, וכגון שתחבו לו חבירו לבית הבליעה, והרי נגיעתו בבית הבליעה אינו מטמא, דמגע בית הסתרים היא, אפ"ה כל זמן שהכזית שאכל ממנו בבית בליעתו, מטמא האוכל בשעה זו כל בגדיו וכליו שנוגע אז, חוץ מאדם וכלי חרס [ועי' ביבקש דעת סימן ל"א], וקאמר הכא דחטאת עוף ועולת עוף שלא נעשו כדינן ונפסלו מלאכלן, והרי לא נשחטו, אפ"ה מדנעשו בפנים לשם קרבן, טהורים לגמרי [ועיין לקמן סי' ל"ב]:

סעיף כ
ומועלין בהן

הנהנה בהן בשוה פרוטה, חייב קרבן מעילה, כדין נהנה מהקדש, דהרי מדנפסלו לא היה בהן שעת היתר לכהנים, ולא יצאו מידי מעילה:

סעיף כא
לשם חטאת

אף ששינה בה אחר מתן דמה, עכ"פ מדכשרה היא והיתה לה שעת היתר לכהנים, שוב אין בה מעילה אפילו לזר:

סעיף כב
מועלין בה

דאף שעשאה כחטאת, הרי הוקדשה לעולה שאין בה היתר לכהנים ומה יוציאה ממעילתה:

סעיף כג
רבי יהושע אומר אין מועלין בה

דמדשינה שמה ומעשיה ומקומה, אף דלא נפיק בה, עכ"פ נעשית עי"ז כחטאת גמורה לצאת מידי מעילה. [וי"א דמדאורייתא עלתה נמי לשם חובה, ורק מדרבנן לא נפיק ועיין לעיל סי' ז']:

סעיף כד
אמר רבי אליעזר מה אם חטאת שאין מועלין בה לשמה

אחר שהותרה לכהנים:

סעיף כה
כששינה את שמה מועלין בה

מדנפסלה ולא הותרה לכהנים:

סעיף כו
שכן שינה שמה לדבר שיש בו מעילה

מדעשאה לשם עולה:

סעיף כז
שכן שינה את שמן לדבר שאין בו מעילה

דקדשים קלים אחר שנזרק דמן, אין מועלין בבשרה רק באימורין:

סעיף כח
ומועלין בהן

מדנפסלו בשנוי מקומן, ולא הביאתן זריקה לכלל שעת היתר לכהנים להוציאתן ממעילה:

סעיף כט
שכן שינה את שמן בדבר שיש בו איסור והיתר

דבקדשים קלים אחר זריקה יש איסור מעילה באימוריהן, והיתר מעילה בבשרן:

סעיף ל
תאמר בעולה ששינה את שמה בדבר שכולו היתר

שאין בה אימורין, ומשעה שהותר לכהנים אין בה צד מעילה:

סעיף לא
מלק בשמאל

פסול, דכל מקום שנאמר אצבע או כהן אינו אלא ימין:

סעיף לב
או בלילה

ורחמנא אמר ביום צוותו, ושניהן אינן מטמאין כנבילת עוף בבית הבליעה, מדהיו פסולן בקודש, ואהני מליקה דידהו שאם עלו למזבח לא ירדו:

סעיף לג
שחט

העוף:

סעיף לד
חולין בפנים וקדשים בחוץ

אף שאסורין באכילה:

סעיף לה
מלק בסכין

דלאו מליקה היא, דמליקה רק בצפורן, וגם לאו שחיטה היא מדדרס והחליד:

סעיף לו
מלק חולין בפנים וקדשים בחוץ

ולא שייך מליקה רק בקדשים בפנים אבל המולק חולין בכל מקום, או מולק קדשים בחוץ, הו"ל כשאר נוחר ומעקר שהוא נבילה:

סעיף לז
תורין שלא הגיע זמנן

דהתחלת זמנן להקרבה, הוא משיזהבו [כחולין פ"א מ"ה]:

סעיף לח
ובני יונה שעבר זמנן

דאינן כשרין רק כל זמן שכשעוקר נוצה מכנף העוף ויוצא דם, ותחלת הציהוב פוסל בשניהן:

סעיף לט
ושנקטעה רגלה

דאף דאין תמות וזכרות בעופות, דוקא בנתעוור מחמת עור שכסה עינו, אבל מחוסר אבר פסול, ונסמית דנקט הכא, ר"ל שנחטט עינו:

סעיף מ
מטמא בבית הבליעה

מדלא מהני מליקה דידה, דאפילו בעלו למזבח ירדו:

סעיף מא
כל שהיה פסולה בקדש

שנמלקו בצפורן קדשים בפנים, רק שנפסלו מצד דבר אחר, כגון שמלק בשמאל או בלילה וכדומה:

סעיף מב
לא היה פסולה בקדש

כגון שלא נמלק בצפורן, או שלא היה קדשים, או שנמלק בחוץ. [ונ"ל דבהך זה הכלל, לא כלל ששחט חולין בפנים או קדשים בחוץ, אף דוודאי שחט חולין בפנים מסתבר דהוה אין פסולו בקודש, טפי ממלק קדשים בחוץ, רק דהנך פשיעא דלא מטמאי בבית הבליעה דמהיכא תיתי יטמאו הרי נשחטו, וא"כ אין בזה סתירא לרישא. ובלח"ש הניח קו' זו בצ"ע]:

סעיף מג
וכל הפסולים

זר אונן טבו"י מחוסר כיפורים וכל השנויין בריש פ"ב:

סעיף מד
מלק ונמצא טריפה רבי מאיר אומר אינה מטמאה בבית הבליעה

דס"ל מליקתה טיהרתה, כאילו נשחטה בחוץ ונמצאת טריפה [עיין חולין פ"א מ"ד]:

סעיף מה
רבי יהודה אומר מטמאה בבית הבליעה

דס"ל דלא מהני שחיטה בעוף חולין ולא מליקה בעוף קדשים להוציא מטומאת נבילה כשהיא טריפה:

סעיף מו
שחיטתה מטהרת את טריפתה מטומאתה

דילפינן לה בגמ' מקרא:

סעיף מז
אינו דין שתהא שחיטתה מטהרת את טריפתה מטומאתה

וכיון דילפת בעוף חולין ששחיטתה מטהרת טריפתה, ילפינן מנה מליקת עוף קדשים במה מצינו וכו':

סעיף מח
אף מליקתה

כשהיא קודש:

סעיף מט
דיה כנבלת בהמה

דדיו לבא מהדין להיות כנידון:

סעיף נ
שחיטתה מטהרתה אבל לא מליקתה

ורבי מאיר ס"ל אף דדיו דאורייתא, עכ"פ בהמה ועוף הוקשו אהדדי, ואין היקש למחצה. נמצא שלשה מחלוקת בדבר, רבי יוסי ס"ל שחיטה מטהר ולא מליקה, ולרבי יהודה שניהן אינן מטהרין, ולר"מ שניהן מטהרין, והלכה כרבי יוסי:

פרק ח

סעיף א
כל הזבחים שנתערבו בחטאות המתות

אי כדקתני, משמע דחטאות המתות רובא וא"כ מה דמסיים אפי' א' בריבוא, משמע א' כשר שנתערב בריבוא פסולים, וקשה מה אפילו, הרי כ"ש הוא. אלא ה"ק כל הזבחים שנתערבו עם חטאות המתות וכו', ומיירי אפילו כשרים רובא [ונ"ל דהאי ב של מלת בחטאות, אינו ב של בתוך כמו בבית, גם לא כמו בין, כדאשכחן היפה בנשים, רק ב שהוראתה כמלת עם, כמו וירב בלבן, דר"ל עם לבן. ונקט תנא כהך לישנא דמשתמע נמי דהפסולים רובא, לאשמעינן טעם האיסור, דמתוך חשיבותם מיעוטא דידהו כרובא חשיב]. וחטאות המתות ה' הן, ולד חטאת תמורת חטאת, מתו בעליה, נתכפרו בעליה באחרת, עברה שנתה [וסי' ותמנע היתה פלגש], כל אלו מעמידן במקום סגור עד שימותו ברעב:

סעיף ב
ימותו כולם

דאין בטלין ברובן דבעלי חיים חשיבי ולא בטלי. ואי אפשר שירעו עד שיסתאבו ויפדו דהרי נתערב בהן איסור הנאה:

סעיף ג
נתערבו

ר"ל ואם נתערבו הקדשים עם שור שנעבדה בו וכו':

סעיף ד
בשור שנעבדה בו עבירה

ומפרש ואזיל איזה עבירה, כגון שהמית וכו', או שנרבע וכו'. והאי או או דנקטה מתני' ר"ל כמו בין כך בין כך:

סעיף ה
או על פי הבעלים

שאין עדים כשרים בדבר, דאז פטור מסקילה ורק לגבוה אסור אז. וה"ה בלא נגמר דינו עדיין ונתערב, או שהרג או רבע עכו"ם, דאף דבכה"ג אין השור נסקל, ומותר באכילה להדיוט, אפ"ה. לגבוה אסור:

סעיף ו
ובמוקצה

שהפרישוהו לקרבן לע"ז. מיהו צריך שעשו בה גם כבר מעשה לשם ע"ז, דאל"כ מותר לגבוה:

סעיף ז
ובנעבד

שעבדוהו כע"ז ממש, ונמי מותר להדיוט:

סעיף ח
ובאתנן

אתנן זונה:

סעיף ט
ובמחיר

מחיר כלב:

סעיף י
ובכלאים

הנולד מתיש ורחל:

סעיף יא
ובטריפה

משכחת לה דלא מנכר בין הכשירות. כגון שנתערב דרוסת חיה בקדשים נקובת קוץ, או מיירי בולד טריפה שנתערב בקדשים, ואליבא דר"א ספ"ו דתמורה, דאמר לא יקרב:

סעיף יב
וביוצא דופן

קרעו אמו בחייה והוציאו הולד דרך דופן, דכולן פסולין להקרבה, וכשנתערבו עם קרבנות, א"א לשחטן בחוץ, שמא יפגע בהקרבן, ונמצא שוחט קדשים בחוץ וחייב כרת, וגם למכרן כולן לצורך מין הקרבן שנתערב בהן א"א, דהרי פסולין למזבח, להכי ירעו וכו':

סעיף יג
ירעו עד שיסתאבו

ר"ל עד שיוממו, ונקרא כך משום דכל בעל מום טמא ומסואב, דכתיב כל בהמה טמאה אשר לא יקריבו ממנה [ויקרא כ"ז] ובבעל מום הכתוב מדבר:

סעיף יד
וימכרו

כל בהמה לעצמה, כדי שידע דמי היפה:

סעיף טו
מאותו המין

ר"ל מין הקרבן שנתערב, אם חטאת חטאת ואם עולה עולה. ובנתערב פסול א' בקרבנות הרבה, צריך שיביא כל קרבן וקרבן כדמי היפה:

סעיף טז
נתערב בחולין תמימים

שנתערב זבח א' בחולין הרבה שכולן תמימים:

סעיף יז
ימכרו החולין לצריכי אותו המין

כלעיל, ונמצא שיהיו כל הקדשים ממין א', רק שמסופק מי בעליו של כל א', דהרי קרבן ראשון שמעורב שם, שם בעליו עליו, להכי תקנתו שישחט כולן סתם:

סעיף יח
מין במינו

שניהן חטאת או עולה או אשם או שלמים, רק הן של בעלים הרבה:

סעיף יט
זה יקרב לשם מי שהוא וזה יקרב לשם מי שהוא

ר"ל יקרבם סתם. מיהו דוקא קרבן נשים דא"צ סמיכה אבל קרבן אנשים דצריך סמיכה, ירעו, דהרי א"א שיסמכו כולן, דהרי סמיכה בכל כחו, וכשיסמכוהו מי שאינו בעליה, עבד עבודה בקדשים. [והא דאצטריך לאוקמא בקרבן נשים ולא מוקמינן לה בבכור, מעשר ופסח, דא"צ סמיכה, י"ל דלישנא דמתני' משמע דמיירי בכל הקדשים. ומכ"ש דליכא לאוקמא בעופות, דג"כ א"צ סמיכה. י"ל דלא מקרי זבחים, וגם לאו בני רעיה ופדייה נינהו. והא דלא מוקי לה בערל וטמא שאסורים לכנוס לעזרה ומקרבין קרבנותיהן אף שלא יסמכו. ה"ט משום דאין מצויין. ואילה"ק עכ"פ מ"ש ערל וטמא דמדא"א מקרבין קרבנותיהן בלי סמיכה א"כ הכא בנתערבו נמי א"א שיסמכו ויקרבום בלי סמיכה. י"ל דערל מיירי שמתו אחיו מחמת מילה, ולא ימול לעולם, וכ"כ טמא מיירי בזב ומצורע, שאפשר שלא יתרפאו לעולם, וא"כ אי נימא שלא יקרבו קרבנותיהן בלי סמיכה, לא יקרבו קרבנותיהן לעולם, וכ"כ בהמה שנמצאת בין ירושלים למגדל עדר, דזכרים יקרבו עולות ונקיבה שלמים [כקידושין דנ"ה], התם מדלא אפשר יקריבום בלי סמיכה, אבל הכא בנתערב, מדיש תקנה ברעיה לכן סמיכה מעכבה, להכי צריך לאוקמה בקרבן נשים [תוס']:

סעיף כ
קדשים בקדשים מין בשאינו מינו

שא"א להקריבן, דהרי חלוקים במתן דמן או בהקטרתן, או בזמן אכילתן:

סעיף כא
ויפסיד המותר מביתו

דכשמכר א' בב' וא' בא', והרי ע"י שנתערבו מסופק איזה מכר בב', להכי צריך להוסיף א' מביתו:

סעיף כב
נתערבו

שאר קדשים:

סעיף כג
בבכור ובמעשר

שאין להן פדיון כשיוממו שיצאו עי"ז הן עצמן לחולין, רק לכשיוממו הבכור נאכל לכהנים והמעשר לבעלים, ונשאר קדושה עליהן:

סעיף כד
ויאכלו כבכור וכמעשר

שלא ימכרום באיטלז ולא ישקלום בליטרא, ומדמי היפה שבהן יקריב מינו של זבח:

סעיף כה
הכל יכולין להתערב חוץ מן החטאת ומן האשם

דאשם אינו אלא איל [בן ב' שנים], או כבש [בן שנה], ושניהן רק זכרים, ואי אפשר שיסתפק בהן שמא הוא חטאת, דהרי חטאת לעולם אינו רק כבשה נקיבה או שעיר נשיא. [והא דלא נקט הש"ס נמי שעיר מוסף ר"ח ודרגלים ויו"כ, דכולן חטאת והן זכרים, והרי הנך מצויים טפי משעיר נשיא דנקט. נ"ל משום דחטאת דומיא דאשם קתני דשניהן דיחיד ושכיח שיתערבו, מה שאין כן של צבור בשל יחיד לא שכיח שיתערבו, ותו דכיון דבכל קרבן צבור סכין מושכתן למה שהן, ואפי' הופרשו לשם קרבן זה, יכולין לשנות שמן [כזבחים ד"ו ב' ועי' תוס' שם ד"ה סכין], א"כ אפילו הופרשו השעירים הנ"ל לשם חטאת צבור, כשנתערבו אח"כ בעולה *) יכולין לשנותה להיות עולת צבור, ואין כאן קלקול בתערובות]. אבל חטאת ועולה יכולין להתערב, דעולה הוא זכר ומכל מין, והרי יכול א"כ להתערב שעיר עולה, עם שעיר נשיא, וכ"כ יכול להתערב כבש עולה, עם כבש אשם של נזיר או מצורע. ועם שלמים יכולין הכל להתערב, דשלמים באין מכל המינין בין זכר ובין נקיבה:

סעיף כו
אשם שנתערב בשלמים

שמתן דם שניהן שוה, שתים שהן ארבע, רק דשלמים נשחטין בכל מקום בעזרה, ונאכלין בכל העיר, לכל אדם, לשני ימים ולילה אחד, אבל אשם נשחט בצפון, ונאכל רק לפנים מקלעים, לזכרי כהונה ליום ולילה:

סעיף כז
ירעו עד שיסתאבו

וימכרו וכו', כדין קדשים שנתערב מין באינו מינו [במשנה ב']:

סעיף כח
רבי שמעון אומר שניהם ישחטו בצפון

כאשם:

סעיף כט
אמרו לו אין מביאין קדשים לבית הפסול

דהרי כשיעשה כדבריך ממעט בין באוכליהן, ובין בזמן אכילתן ומביאן ע"ז לידי נותר, [וה"ה בתודה ושלמים שנתערבו, ששוין בדיניהן לגמרי, והלחם אפשר בתנאי [כמנחות ד"פ ע"ב] רק שהתודה נאכל רק ליום ולילה, ושלמים לב' ימים ולילה א', נמי לרבנן ירעו, מדממעט עכ"פ זמן אכילתן, ולא נקט לה תנא דהרי כבר שמעי' מדברי חכמים דקאמרי אין מביאין קדשים לבית הפסול, משמע אפילו בדבר שאין לחוש רק שממעט זמן אכילתן, להכי עדיפא ליה לתנא למנקט רבותא וכחו דהתירא אליבא דר"ש אף דבהנך ממעט האוכלין והזמן, אפ"ה לא חיישן]:

סעיף ל
קדשי קדשים בקדשים קלים

כגון חתיכות חטאת אוי אשם עם תודה, ששניהן נאכלין ליום ולילה, אבל אין שוין במקום אכילתן ובאדם האוכלן, דקדשי קדשים נאכלין בעזרה ולכהנים, ותודה נאכל בכל העיר ולכל אדם:

סעיף לא
הנאכלין ליום אחד בנאכלים לשני ימים

כגון חתיכת תודה עם שלמים. אע"ג ששניהן שוין במקום אכילתן ובאדם האוכלן:

סעיף לב
יאכלו כחמור שבהן

בחתיכות מודו רבנן לר"ש, דמה אית ליה למעבד:

סעיף לג
אברי חטאת

שנאכל לכהנים:

סעיף לד
שנתערבו באברי עולה

שכולה כליל. [והא דנקט לעיל [במ"ג] חתיכות, והכא דנקט עולה נקט אברים. ה"ט משום דעולה על כרחך שמתנתחת אברים, כדכתיב ונתח אותה לנתחיה, ולא נתחיה

לנתחים [כחולין י"א א'], ומדנתערבו עם חטאת, על כרחך שגם החטאת חתכו לאברים, להכי נקט בתרווייהו אברים]:

סעיף לה

רבי אליעזר אומר יתן למעלן

על אש המזבח.:

סעיף לו

ורואה אני את בשר החטאת מלמעלן כאילו הוא עצים

רצה לומר יתכוון שאברי חטאת שבהתערובות אינו מעלן לריח ניחוח רק שיהיו כעין עצים:

סעיף לז

וחכמים אומרים תעובר צורתן

ר"ל ימתין עד שיעבור היום, ויפסלו בנותר:

סעיף לח

ויצא לבית השריפה

דהיינו לבית הדשן שבעזרה, דס"ל אף שמתכוון לשם עצים עבר על לאו שלא להקריב הנאכלין:

סעיף לט

אברין באברי בעלי מומין

ר"ל אברי עולה שנתערבו עם אברי עולה בעל מום, והיו אברי הכשרים רוב, והרי בבעמ"ו אפילו ר"א מודה שלא יעלם לשם עצים, מדמאיסי [עי' בש"ס]:

סעיף מ

יקרבו כל הכרעים

ר"ל אם הקריבו בשוגג א' מהתערובות, תלינן דאותו שכבר נקרב הוא הפסול, ולהכי מותר להקריב הנותרים ב' ב' דוקא, מדעכ"פ א' מהן ראוי להקרבה. וכ"ש דבאברי חטאת בעולה, בכה"ג לר"א יקריבו:

סעיף מא

חוץ מאחד מהן

זוג א', דהרי בנשאר רק א' גם ר"א מודה דלא יקריבו וכסי' מ':

סעיף מב
יצא לבית השריפה

ולא בטל ברובא, מדדרך למנותן. וכל דבר שבמנין לא בטל [תוס' דע"ז ב' ד"ה ה"א]:

סעיף מג
אם יש בו מראה דם

מראית דם גמור, ולא מהני אדמימות לבד:

סעיף מד
כשר

ודוקא שנפל מים לתוך דם, או אפילו איפכא רק שנפל מכלי גדול שמערה בשפע רב, אבל בעירה דם לתוך מים מכלי שפיו צר ומוציא טפה טפה, אז אפילו יש מראית דם פסול, דקמא קמא דמטי הדם להמים נתבטל, ונראה ונדחה אינו חוזר ונראה:

סעיף מה
נתערב ביין

תנא בא"י קאי [כשבת דע"ג ב], שסתם יין שם הוא אדום. כמ"ש ובדם ענבים סותה:

סעיף מו
רואין אותו כאילו הוא מים

ואם היה לו אז מראה דם כשר:

סעיף מז
נתערב בדם בהמה

ר"ל בדם חולין:

סעיף מח
אין דם מבטל דם

דס"ל מין במינו לח בלח לא בטל אפילו א' באלף. ואפילו אם היה מים לא היה הדם ניכר, אפ"ה כשר לר"י, דס"ל לר"י דמדכתיב ולקח מדם הפר ומדם השעיר, שמעינן דאע"ג דמעורבין הן, ודם הפר מרובה על דם השעיר, אפ"ה עדיין שם דם שעיר עליו ולא בטיל, ועל כרחך משום דהו"ל לח בלח מין במינו. ולרבנן התם ה"ט משום דעולין אין מבטלין זה את זה [מנחות כ"ב]:

סעיף מט
נתערב בדם פסולין

דם של בהמות הפסולין למזבח, כרובע ונרבע וכדומה או דם של קדשים שנפסלו בשחיטתן:

סעיף נ
ישפך לאמה

ממתין עד אחר שקיעת החמה, ושפכן לאמת המים העובר בעזרה, ולא אמרי' רואין כאילו הן מים, כלעיל. דמדדם קדשים פסולין מצוי בעזרה, גזרינן שיכשירום ג"כ בעינייהו, משא"כ חולין וחיה לא שכיחו בעזרה:

סעיף נא
בדם תמצית

הוא הדם שמתמצה ונסחט ושותת מבית השחיטה ואינו יוצא בקילוח, דפסול להקרבה מדאורייתא, דכשאינו מקלח אין הנפש יוצא בו:

סעיף נב
ישפך לאמה

דס"ל דגזרינן שיכשירוהו לזריקה גם כשירבה דם התמצית על דם הכשר:

סעיף נג
רבי אליעזר מכשיר

דס"ל אין גוזרין במקדש להפסיד קדשים משום סיג. וי"א דטעמא דר"א, משום דאין מצוי שיהיה דם התמצית רב על דם הכשר לזריקה, וא"כ בדם פסולין לא פליג ר"א מדמצויין בעזרה:

סעיף נד
אם לא נמלך

שלא שאל דינו:

סעיף נה
ונתן כשר

מדלא פסול רק משום גזירה:

סעיף נו
ישפך לאמה

בהא לא פליג ר"א, דהרי וודאי כשיזרוק הדם המעורב יעבור משום כל אשר מום בו לא תקריבו:

סעיף נז
כוס בכוסות

כוס דם בעל מום שנתערב בכוסות של דם כשר, ומסופק איזה כוס הוא הכשר:

סעיף נח
וחכמים אומרים אפילו קרבו כלם חוץ מאחד מהן ישפך לאמה

ר"א ורבנן אזלו לשטתייהו לעיל באברים [במ"ה]. וקמ"ל פלוגתייהו לעיל באברים, דאע"ג דכבר זרקו דמן כהוגן, אפ"ה לרבנן יפסלו האברים, וקמ"ל פלוגתייהו הכא, דאף דהקלקול הוא בהדם שהוא עיקר הכפרה, אפ"ה לר"א יקריב:

סעיף נט
הנתנין למטה

דם של עולה, אשם, שלמים, בכור, פסח, ומעשר, שדמן נזרק במזבח למטה מחוט הסיקרא:

סעיף ס
שנתערבו בנתנין למעלה

דהיינו דם חטאת שנזרק נגד ד' קרנות המזבח למעלה מחוט הסיקרא:

סעיף סא
רבי אליעזר אומר יתן למעלה

כדין דם חטאת, דהרי חטאת קודמת לעולה [כפ"י מ"ב]:

סעיף סב
ורואה אני את התחתונים למעלה כאילו הן מים

ר"ל יתכוון לכך שלא לצאת בזריקה זו ידי הנתנין למטה, דאל"כ הרי כל הנתנין למטה שנתנן למעלה, כיפר ונפסל הבשר מהקרבה ואכילה [כלעיל פ"ב מ"א], וא"כ כי זריק בתר הכי גם למטה מה מהני, הרי כבר נפסל הבשר. להכי יתכוון שלא לצאת, ובכה"ג אף למ"ד מצות א"צ כוונה, לא יצא [כר"ן ר"ה די"ד א']. ובפרט בקדשים דכל מתעסק בקדשים לא יצא [כזבחים מ"ז א'] וכ"ש במתכוון שלא לצאת:

סעיף סג
ויחזור ויתן למטה

ותחשב לו הנתינה שלמטה גם לשפיכת שיריים של חטאת, שנשפכין למטה מחוט הסיקרא. מיהו בלא נמלך ונתן למטה תחלה, ס"ל לר"א דיחזור ויתן למעלה ואח"כ ישפוך שיריים למטה [ש"ס ותוס' ד"פ ע"ב]:

סעיף סד
וחכמים אומרים ישפכו לאמה

דס"ל דאסור לשנות שום מקום בדם כדי לתקן דם אחר:

סעיף סה
כשר

ואפילו לא נתן רק למעלה ושאל אומרים לו שיתן גם למטה ושניהן כשרים. דמשום דלמטה חזי גם לחטאת לשפיכת שיריים, לא הו"ל כמשנה מתן דמו, אבל בנתן תחלה למטה בלי שאלה. אסור ליתן שוב למעלה, דהרי משנה בשירי דם עולה לתתן למעלה כדי להכשיר גם דם חטאת [עי' ש"ס ד"פ ע"ב].:

סעיף סו
שנתערבו בנתנין במתנה אחת

כגון דם בכור בדם מעשר:

סעיף סז
ינתנו מתנה אחת

בכה"ג גם רבנן דלעיל [מ"ו] מודו דאין דם מבטל דם, דעולין אין מבטלין זא"ז:

סעיף סח
מתן ארבע במתן ארבע

כגון דם עולה, אשם, תודה, שלמים, דכולן נתנין למטה בב' שהן ד', ונתערב ב' מהן זב"ז אבל בנתערב א' מהן עם דם חטאת שניתן למעלה, הרי ישפך לאמה [כמ"ט]:

סעיף סט
רבי אליעזר אומר ינתנו במתן ארבע

ויוצא ידי שניהן, דרואה אני מתנות היתרים לבכור כאילו הם מים:

סעיף ע
רבי יהושע אומר ינתנו במתנה אחת

ואפ"ה יצא ידי עולה שחייב, דכל דם [אפילו של חטאת] שנתן ממנו רק מתנה א' כיפר רק שאסור להקריב או לאכול ממנו:

סעיף עא
אמר לו רבי אליעזר והרי הוא עובר על בל תגרע

לעניין דם עולה:

סעיף עב
והרי הוא עובר על בל תוסיף

לעניין דם בכור, דמדפשע אין עשה דדם עולה דוחה הבל תוסיף [תוס' עירובין ד"ק ע"א]. ולפעד"נ דמדינא במתן א', הו"ל כאפשר לקיים שניהן, ובכה"ג אין עשה דוחה ל"ת [כשבת דקל"ג א']:

סעיף עג
אמר לו רבי אליעזר לא נאמר בל תוסיף אלא כשהוא בעצמו

כשהדם לא נתערב אז ראוי שלא יגרע המצוה:

סעיף עד
אמר לו רבי יהושע לא נאמר בל תגרע אלא כשהוא בעצמו

ומדכבר יצא בזריקה א' ליכא בל תגרע:

סעיף עה
ולא עשית מעשה בידך

ואינו דומה עושה איסור בידים למי שנעשה איסור על ידו ממילא:

סעיף עו
הנתנין בפנים

דם חטאת פנימית:

סעיף עז
שנתערבו עם הנתנין בחוץ

בדם הנזרקין במזבח החיצון:

סעיף עח
ישפכו לאמה

הכא לא פליג ר"א.. משום דבכלל הנתנין בחוץ דנקט תנא משמע נמי דם חטאת ואשם,

והרי כמו שמצוה להקדים עליונים לתחתונים, כך מצוה להקדים פנימיים לחיצונים, וא"כ כשיכניס דם חטאת, או דם אשם לדידיה בסיפא, הרי יפסלו אפילו כשיכניסם לשם מים. מיהו בשאר דם קרבנות שנתערב עם דם פנימיים, באמת ס"ל לר"א שיזרוק תחלה בפנים, ויתכוון שיהיה דם החיצונים שם כמים, ואח"כ יזרוק בחוץ, ויהיו שניהן כשרין, כדס"ל לעיל בדם עליונים שנתערב בדם תחתונים:

סעיף עט

כשר

ר"ל שניהן כשרין לגמרי, שנתכפרו הבעלים, והבשר ג"כ מותר באכילה או בהקרבה, דאותן שבחוץ הרי לא הכניס דמן רק אחר שנתכפרו הבעלים, ולא נפסל הבשר, ואותן שבפנים ג"כ לא נפסלו מהזריקה שבחוץ תחלה מדהיה בתערובות וכלעיל סי' ס"ה:

סעיף פ

וחכמים מכשירים

ג"כ שניהן כשרין לגמרי כלעיל סי' ס"ה, חוץ מדם חטאת שנתערב עם דם פנימיים, מדכבר נפסל כשהכניסו קודם שכיפר ממנו בחוץ. והכי קיי"ל:

סעיף פא

שנאמר כחטאת כאשם

והלכה כחכמים:

סעיף פב

יצא אחד מהן לחוץ

חוץ לעזרה:

סעיף פג

נכנס אחד מהן לפנים

להיכל:

סעיף פד

אמר רבי יוסי הגלילי מה אם במקום שהמחשבה פוסלת בחוץ

ר"ל דהיינו בחוץ, שאם חישב בשחיטה לזרוק בחוץ, הרי נפסל הקרבן, ואפ"ה לא עשה וכו':

סעיף פה

לא עשה את המשואר כיוצא

שכשהוציא מקצת הדם לא נפסל הדם הנשאר מלזרקו:

סעיף פו
מקום שאין המחשבה פוסלת בפנים

ר"ל דהיינו בפנים שכשחישב בשעת שחיטה להכניס דמו לפנים, הרי לא נפסל הקרבן:

סעיף פז
אינו דין שלא נעשה את המשואר כנכנס

ולרבנן שאני הכא דרבייא קרא, דכתיב מדמה ואפילו מקצת דמה, והלכה כחכמים. מיהו רק דם נפסל כשנכנס, אבל בשר אף שכשיצא לחוץ נפסל, אפ"ה כשנכנס לפנים כשר. ובשעת הדחק מותר אף לכתחילה להכניסו להיכל ולאכלו שם [כלעיל פ"ה סי' כ"ד]:

סעיף פח
אף על פי שלא כפר

שלא זרקו שם:

סעיף פט
רבי יהודה אומר אם הכניס שוגג כשר

אפי' זרקו שם [עי' רכ"מ פ"ב מפסוהמ"ק הט"ז], והלכה כר"י:

סעיף צ
אלא על הטמא

דבקרבן יחיד אם נטמא הבשר או החלב, זורק הדם לכתחילה, ובנטמאו שניהן רק בדיעבד אם זרק הורצה, אבל בקרבן ציבור, אפילו נטמאו שניהן זורק לכתחילה. מיהו דם קדשים עצמו אינו מק"ט ואינו מכשיר:

סעיף צא
שהציץ מרצה על הטמא

ואפילו אימורי קרבן או אברי עולה שנטמאו והקטירן הציץ מרצה:

סעיף צב
ואינו מרצה על היוצא

דכשיצא הדם או הבשר קודם זריקה וזרק אח"כ לא נתכפרו בעלים. וקיי"ל דבשר שיצא קודם זריקה, לא יזרוק, ואם זרק נתכפרו בעלים, (דציץ) [דזריק'] מרצה איוצא [רלח"מ פ"א מפסוהמ"ק הל"א] אבל דם שיצא אפי' חזר והכניסו וזרקו, לא נתכפרו בעליו, וכ"כ אין הציץ מרצה על דם ששקעה עליו חמה [פ"א מפהמ"ק הל"ה ול"ז]:

פרק ט

סעיף א
המזבח מקדש את הראוי לו

ופליגי תנאי לקמן במתני' בפירושא מאי ניהו ראוי לו:

סעיף ב
כל הראוי לאשים

כל שדינו להקריבו באש המזבח, דהיינו אמורי הקרבנות, אף שנפסלו אם עלו יקריבום:

סעיף ג
היא העולה על מוקדה על המזבח

מלת היא ר"ל בהווייתו יהא, וה"ק קרא, אימתי יהיה בהווייתו שכשעלה לא ירד, דבר שהוא למוקד:

סעיף ד
אם עלה לא ירד

אבל דם פסול, או נסכים פסולים, אף בעלו ירדו:

סעיף ה
רבן גמליאל אומר כל הראוי למזבח

אפי' דם ונסכים שנפסלו:

סעיף ו
אף כל דבר שהוא ראוי למזבח אם עלה לא ירד

נ"ל דדריש הכי מדכתיב על מוקדה על מזבח, והיינו בין על מוקדה בין על מזבח ולאפוקי קומץ שלא נתקדש בכלי, אף שהמנחה נתקדשה בכלי, עכ"פ לא נתקדש בזה חלק המזבח בבירור:

סעיף ז
אין בין דברי רבן גמליאל לדברי רבי יהושע אלא הדם והנסכים

שראויין למזבח ואינן ראויין לאישים:

סעיף ח
שרבן גמליאל אומר לא ירדו

והיינו דבהעלה דם חטאת פסולה, יזרקו שם למעלה מחוט, ואם היה דם עולה פסולה,

ע"כ שיורידו ויזרקהו למטה מהחוט. ונ"ל דפלוגתא זו לא תליה כלל בפלוגתא דספ"ח לעניין רצוי ציץ ודוק:

סעיף ט
רבי שמעון אומר

בין שהזבח וכו':

סעיף י
והנסכים פסולים

או שהנסכים וכו':

סעיף יא
הנסכים כשרין והזבח פסול

ר"ל או שהנסכים כשרין מפסול עצמן. דהרי עכ"פ נפסלו ע"י שנפסל הזבח:

סעיף יב
הזבח לא ירד והנסכים ירדו

כיון שאינן באין בגלל עצמן, ולהכי אינו דומיא דעולה. אבל נסכים שבאו בפ"ע לא ירדו, מדהוו דומיא דעולה, ולר"ג בין כך או כך לא ירדו מדחזו למזבח. ולר' יהושע בין כך או כך ירדו, מדלא חזו לאישים, והכי קיי"ל [פ"ג מפסוהמ"ק]:

סעיף יג
הלן

ר"ל בין דם או אימורין שלנו לילה אחת חוץ למזבח:

סעיף יד
וחוץ למקומו

כפ"ב מ"ב:

סעיף טו
וזרקו את דמו

ה"ה בהוליכו פסולי' הדם ואו או קתני, רק תנא תחלת וסוף עבודה שבדם נקט [כך כ' רתוי"ט הכא והר"ב ריש מעילה. וק"ל לפי מה דקי"ל כר' יוחנן בש"ס [דפ"ז א] דכלי שרת מקדשי הדם אפי' לקרב [כרמב"ם פ"ג מפסהמ"ק] א"כ דוקא בקבלו פסולין וגם זרקו דמו, אבל בקבלו פסולים וזרקו כשרים אפילו לכתחילה יעלה, וכדקאמר בש"ס להדיא, וצ"ע]. וכ"ש פסח וחטאת ששחטן שלא לשמן [כפ"א מ"א], והנתנין למטה שנתנן למעלה. [כפ"ב מ"א] ועוד טובא, דאע"ג דתני אלו וכו' ואלו וכו'. אפ"ה תני ושייר:

סעיף טז
אם עלתה תרד

דכתיב זאת, היא, העולה, הרי אלו ג' מיעוטין, למעט ג' אלו שבעלו ירדו, דמסתבר דהנך ג' ממעט, מדנפסלו לפני זריקה, וגם משום דבהנך לא מצינו להם שום זמן ומקום ואופן שיהיה כשרים [עש"ס]:

סעיף יז
לא היה פסולו בקדש אין הקדש מקבלו

דלר"ש ליכא רק חד מיעוטא דזאת, למעוטי דבר שלא נפסל בקודש. והלכה כר"י:

סעיף יח
הרובע והנרבע והמוקצה והנעבד והאתנן והמחיר והכלאים והטרפה והיוצא דופן

כולהו מפורשים לעיל פ"ח מ"א:

סעיף יט
רבי עקיבא מכשיר בבעלי מומין

בעלו לא ירדו. ודוקא בדוק שבעין, ר"ל שעור כסה בבת עינו, דבכה"ג מדכשר בעופות לכתחילה, בבהמה עכ"פ בדיעבד כשעלו לא ירדו, אבל מחוסר אבר, אפילו בעלה ירד:

סעיף כ
דוחה היה אבא את בעלי מומין מעל גבי המזבח

ר"ל דחה אותן כלאחר יד, ולא הורידן בפרהסיא דרך בזיון וכן הלכה:

סעיף כא
כשם שאם עלו לא ירדו

הנך פסולין דתני בהו הכי:

סעיף כב
כך אם ירדו

לאחר שעלו:

סעיף כג
וכולן שעלו חיים לראש המזבח ירדו

אפילו לר"ע [במ"ג], עכ"פ אין המזבח מקדש בעלי מום חיין:

סעיף כד
עולה

תמימה:

סעיף כה
שעלתה חיה לראש המזבח תרד

דאע"ג דמדאורייתא מותר לשחטה שם לכתחילה, מדרבנן אסור [כלעיל רפ"ו]. ונקט עולה דקמ"ל דמותר להפשיטה שם:

סעיף כו
שחטה בראש המזבח יפשיט וינתח במקומה

אבל מוריד הקרביים למטה ומנקן וחוזר ומעלן:

סעיף כז
ואלו אם עלו ירדו

אפילו הן כשרים תמימים וטהורים:

סעיף כח
ושירי מנחות

דכולהו לאכילה ולא להקרבה עומדים:

סעיף כט
והקטרת

אינו ראוי למזבח החיצון. מיהו מזבח פנימי מקדש אפילו אינן ראויין לו. [ולכאורה היה נ"ל דעכ"פ לא יקטירום שם רק במזבח החיצון, דהרי כתיב בי' לא תעלה עליו קטורת זרה, ואי"ל דהעשה של כל הנוגע במזבח יקדש דחי הל"ת. ליתא, דהרי אין עשה דוחה ל"ת שבמקדש [כזבחים דצ"ז ב']: ותו הרי ליכא עשה רק להקריבו ולא במזבח פנימי שאינו מקומו, ותו הרי בש"ס [דכ"ז ב'] מדמי מזבח פנימי לכלי שרת, והרי כלי שרת מקדש ג"כ להקריבו במזבח החיצון. אבל מה אעשה, והרמב"ם [פ"ג הי"ח מפהמ"ק] כתב בפירוש לא ירדו' משמע שיקריב שם]:

סעיף ל
הצמר

הצמר גרסינן בלא ויו, דהתחלת בבא אחריתא הוא. ואכולה הך בבא קאמר בסוף, בזמן שהן מחוברין אבל בהנך דרישא אין בהן דין דמחוברין:

סעיף לא
שבראשי כבשים

בראש עולה מיירי, שאינו בכלל הפשט:

סעיף לב
וכולם שפקעו מעל גבי המזבח

בין פסולין שעלו, בין עצמות וגידין ודכוותייהו שהעלן כשהן מחוברין ואח"כ פקעו וקפצו מתוך אש המזבח ונפלו לארץ:

סעיף לג
לא יחזיר

א"צ להחזירן:

סעיף לד
אברים שפקעו מעל גבי המזבח

אי בשרם ניכר, אפילו אחר חצות יחזיר. ואי כבר נשרף הבשר שעל האבר ונעשה גחלת, אפילו קודם חצות א"צ להחזיר, אבל מיירי הכא שנתקשה הבשר באש ונעשה כעץ יבש, ונשרף רק פניו העליון ולא נעשה עדיין פחם:

סעיף לה
ומועלין בהן

דאכתי לחם מזבח נינהו:

סעיף לו
ואין מועלין בהן

דמדנתעכלו קצת אין לך דבר שנעשה מצותו ומועלין בו:

סעיף לז
כלי הלח מקדשין את הלח

בקבל בהן דם יין ושמן ומים:

סעיף לח
ומדות היבש

שמודדין בהן סולת וקטורת. [ונ"ל דלהכי בלח נקט כלי, וביבש נקט מדה. משום דבלח איכא דם שאינו מתקבל במדה רק כפי שהוא, משא"כ יבש אינו מתקבל רק במדה, דאפילו קטורת היה לו מדה בכל יום משקל ק' דינרין [ככריתות ד"ו ויומא מ"ג ב']:

סעיף לט
מקדשות את היבש

לסולת וקטורת:

סעיף מ
כלי הקדש שנקבו אם עושים הם מעין מלאכתן שהיו עושין והם שלמים
ר"ל שעושין עדיין השתא מלאכתן שעשו כשהיו שלימין:

סעיף מא
אין מקדשים
מיהו כל כלי שנתנקב או סכין שנפגם או בגדי כהונה שנתלכלכו, אין מתקנין אותן עוד, אלא הכלי מתיכו מחדש, והבגדים עושין מהן פתילות למנורה ולשמחת בית השואבה, דאין עניות במקום עשירות [והא דשלחו לתקן המכתשת שבמקדש מימות משה [כערכין ד"י ע"ב]. י"ל דהתם בלא נתקדשה מיירי [כך כ' תוס' שבועות ?"א א', ד"ה מכל], א"נ התם מיירי שכשהיתה שבורה עדיין ראויי' למלאכתה הראשונה א"נ דהתם מדהיתה מפוטמת ביותר, היינו נמי עשירותה כשיתקנוה, וכמו שלא נשתנו דלתות נקנור להעשות של זהב [כיומא ל"ח א'], דחשיבות זכרון הנס שהיה בהן עדיף טפי מחשיבות הזהב]. ומזבח שנפגם אבן מאבניו כחגירת צפורן, או סיד שעל גבן כשיעור טפח [חולין י"ח א'], אז כל הקדשים השחוטים שהיו שם בשעה שנפגם, שלא נזרק דמן עדיין, נפסלו, ואפילו אותן שכבר נזרק דמן, או שירי מנחה, כולן אינן נאכלין בשעה שהמזבח פגום עד שיתקנוהו [רמב"ם פ"ג מפסהמ"ק, והר"ב קיצר יותר מהראוי]. מיהו קרבנות חיים שבעזרה אינן נפסלין, דבעלי חיים אינן נדחין:

סעיף מב
וכולן אין מקדשים אלא בקדש
ר"ל תוך העזרה:

פרק י

סעיף א
התמידים קודמין למוספין
להכי נקיט תמידים מוספים לשון רבים. למכלל כולן, בין תמיד דחול למוסף ר"ח, או אפילו תמיד דשבת למוסף דשבת, דסד"א דמוסף דשבת קדיש טפי, קמ"ל דאפ"ה תדיר קודם:

סעיף ב
מוספי שבת קודמין למוספי ראש חדש
על כרחך צ"ל דה"פ דקודמין, שלא יביאו להכהן מוספי הר"ח עד שהקריבו מוספי

שבת, דאם יביאום תחלה הרי במוספי ר"ח יש שעיר חטאת, ומוספי דשבת כולן עולות, והרי חטאת קודמת לעולה [כלקמן בפרקן]. ואפשר עוד דאם הביאו מוספי ר"ח קודם הקרבת תמיד של שחר, ג"כ יקריבו מוספי ר"ח תחלה [דהא *) דכתיב בתמיד וערך עליה העולה, שיהיה עולת התמיד ראשון לשאר הקרבנות [כפסחים דנ"ח]. זה אינו רק למצוה ולא לעכב [כמנחות דמ"ט ב']. והא דתנינן בתוספתא דפסחים [פ"ד] דבשלא הקדים להן התמיד פסולין, ומשמע מתוספתא דפסולין מדאורייתא. היינו שהבשר אסור באכילה, אבל עכ"פ הבעלים נתכפרו [כתוס' יומא דכ"ט ד"ה אלא], והרי כל זה רק בשאר קרבנות שהקדים לתמיד, אבל בחטאת כהך דלעיל אפשר י"ל דאפילו לכתחילה יקדימו לתמיד, וגם הבשר יאכל]:

סעיף ג

מלבד עולת הבקר אשר לעולת התמיד תעשו את אלה

דלאשר לעולת התמיד מיותר. אלא ה"ק קרא, להכי מלבד עולת הבוקר, דמשמע דעולת הבוקר קודמת, משום לאשר היא עולת התמיד, שהיא תדירה, ומנה נילף לכל תדיר שיוקדם. [מיהו בדם שהוא עיקר הכפרה, מעכב אפילו בדיעבד בהקריב השאינו תדיר תחלה ורק באימורין רק לכתחילה תדיר קודם, כך כ' הרמ"ז, מיהו ברמב"ם פ"ט מתמידין משמע דבכולן בדיעבד כשר]:

סעיף ד

וכל המקודש מחבירו

יותר מחבירו:

סעיף ה

דם חטאת קודם לדם עולה

לזרקו תחלה, אפילו נשחט העולה תחילה [עי' מ"ד]. מיהו גם בהבאה, חטאת קודמת לעולה:

סעיף ו

מפני שהוא מרצה

דחטאת מכפרת על שגג בכרת, שצריך רצוי גדול:

סעיף ז

אברי עולה קודמין לאימורי חטאת

להקטירן תחלה אפילו זרק דם החטאת תחילה כדינו:

סעיף ח
מפני שהן כליל לאשים

אף דאימורי חטאת נמי לאישים איברי עולה הוא ממין שכולה לאישים:

סעיף ט
חטאת קודמת לאשם

בזריקת הדם:

סעיף י
מפני שדמה ניתן על ארבע קרנות ועל היסוד

בשפיכת שיריים, משא"כ באשם א"צ רק ב' מתנות שהן ארבע וגם אף שג"כ צריך שפיכת שיריים ליסוד, עכ"פ לא מפורש בתורה. והא דלא קאמר דחטאת קודמת מדמכפר חיובי כרת. ה"ט משום דנגד זה יש באשם נמי מעלה שיש קצבה לדמיו. משא"כ חטאת באפטרוזא בר דנקא סגי [כבכורות די"א א' וזבחים דמ"ח א']. והא דלא נקט לעיל נמי דמה"ט חטאת קודמת לעולה. משום דחטאת דמה ניתן בד' קרנות. ה"ט משום דבעולה איכא מעלה דכולה כליל. להכי ניחא ליה למנקט רבוי דכפרה:

סעיף יא
מפני שהוא קדשי קדשים

שנאכלין רק בעזרה ולכהנים. והא דלא קאמר דמשו"ה אשם קודם מדמכפר. ה"ט משום דהנהו נמי יש בהן מעלה שטעונין לחם, להכי נקט הך מעלה שהוא ק"ק, דמה"ט וודאי מסתבר שתוקדם. [מיהו תודה קדמה לאיל נזיר, מדיש בה ד' מיני לחם [רמב"ם פ"ט מתמידין]:

סעיף יב
מפני שהם טעונין מתן ארבע

ר"ל ב' מתנות שהן ד', משא"כ בכור סגי במתן א':

סעיף יג
ונסכים ותנופת חזה ושוק

דבכור א"צ כל הנהו:

סעיף יד
ונאכל לכהנים

אבל מעשר כולו לבעלים. ולא נקט פסח, משום דזמן הקרבתו אחר תמיד של ב"ע, ואז אין שום קרבן אחר נקרב [ועי' פסחים דנ"ט א']:

סעיף טו
מפני שהוא זבח

שנזבח בסכין ככל הקרבנות והו"ל מעשה חשיב, משא"כ עוף נמלק ביד:

סעיף טז
ויש בו קדשי קדשים דמו ואימוריו

ר"ל אף דעוף הוא ק"ק, עכ"פ מעשר עדיף טפי מעוף שאין למזבח רק דמו, משא"כ במעשר יש בו קדשי קדשים דם ואימורין למזבח, משא"כ עוף אין בו ק"ק רק דם. ואף דעולת עוף נמי יש בו דם ובשר כולו למזבח. עכ"פ כיון דזבח קודם לחטאת עוף, כ"ש לעולת עוף, דהרי חטאת עוף קדים לעולת עוף. וכלקמן:

סעיף יז
מפני שהן מיני דמים

ומיני דמים כפרתן מרובה, דהיינו שבאין מכל הקרבנות, וגם כי בו נפש החי ודמיון יותר לנפש האדם:

סעיף יח
מנחת חוטא

הייני עשירית האיפה שמקריב העני כשחטא בשבועת העדות, או בשבועת בטוי, או בטומאת מקדש וקדשיו [עי' פ"ב דשבועות]:

סעיף יט
חטאת העוף קודמת לעולת העוף

אפילו כשלא באה על חטא כלל כגון ביולדת וכדומה, ואפילו התם שבאין שניהן החטאת והעולה על עניין א'. ומדבעי למסיק וכן בהקדשה להכי נקט לה בסוף ולא קודם למנחה:

סעיף כ
וכן בהקדשה

שכשמקדיש ב' תורים א' לחטאת וא' לעולה מקדיש החטאת תחלה:

סעיף כא
כל החטאות שבתורה קודמות לאשמות

שכשהביא חטאת ואשם. מקריבין החטאת תחלה [כמשנה ב']:

סעיף כב
חוץ מאשם מצורע מפני שהוא בא על ידי הכשר

ר"ל להכשיר המצורע לאכול קדשים ולבוא אל המקדש. ולהכי חשיב טפי:

סעיף כג
כל האשמות שבתורה באים בני שתים

בני ב' שנים:

סעיף כד
ובאין בבסף שקלים

בשוה ב' שקלים:

סעיף כה
כך הן קודמין באכילתן

כל הקרבנות הנאכלין. כגון חטאת קודם לאכול לאשם. ואשם לתודה, ותודה לשלמים וכו':

סעיף כו
שלמים של אמש

שנשחטו אמש:

סעיף כז
של אמש קודמין

מדאסור לאכלן רק היום, ושל היום מותרים גם למחר:

סעיף כח
של אמש קודמין

דאסור לאכלן רק היום, אבל חטאת ואשם נאכלין ליום ולילה שלאחריו:

סעיף כט
וחכמים אומרים החטאת קודמת

וה"ה אשם:

סעיף ל
מפני שהיא קדשי קדשים

מיהו תדיר ומקודש, כגון עולת מוסף ר"ח שהוא תדיר, ופר העלם דבר שהוא מקודש שדמה נכנס לפנים, אף דבש"ס לא איפשטא, ולרמב"ם [פ"ט מתמידין] יקריב איזה

שירצה תחלה, אפ"ה מסתבר דתדיר קודם, דנפיק מקרא, ותו דרוב הפשיטות שרצה הש"ס למפשט, היו להקדים התדיר [ועי' רט"ז בא"ח סי' תרפ"א]:

סעיף לא

ובכולם

בכל הקרבנות הנאכלין:

סעיף לב

הכהנים רשאין לשנות באכילתן

דהיינו לאכלן וכו':

סעיף לג

לאכלן צלויים שלוקים

מבושל מאד עד שנימוח [כר"ב פסחים פ"ב מ"ו]:

סעיף לד

ולתת לתוכן תבלי חולין

דסד"א דאסור לאכול קדשי שמים דרך הנאה ותענוג, דמצות לאו ליהנות נתנו:

סעיף לה

שלא יביא את התרומה לידי פסול

דאם יבוא אח"כ לידי נותר, יאסרו גם התבלין מדבולעים טעם הקדשים:

סעיף לו

אם ראית שמן שהוא מתחלק בעזרה

לאכילת כהנים. ותמוה בזה דברי רבינו מהרש"א [שבת די"ד א'] בד"ה פירש"י בד"ה האוכל וכו' שכתב דליכא שום דבר שתייה של קדש, והרי קמן דאיכא, ואת"ל מדאזוקי מזיק, הרי אפשר ע"י אניגרון וכברכות ל"ו א' וצ"ע]:

סעיף לז

אלא מותר רקיקי מנחות ישראל

שנדר א' מנחת מאפה תנור, דאז מביא או חלות או רקיקין [עי' מנחות דס"ג ב']. ואם חלות הביא בולל עשרון סולת [או יותר] בשמן, ולש בפושרין, ואופה החלות ופותתן ונותן בכלי שרת, ונותן עליה לבונה. ואם רקיקין מביא, לש הסולת בפושרין בלי שמן, ומביא לוג שמן לכל עשרון סולת. ומושח בו הרקיקין [לרמב"ם אחר אפייה], עד שיבלע בהן השמן. ומיירי הכא שהביא רקיקין, וס"ל לר"ש דאין מושחן רק כמין כי יוונית, ושאר השמן נאכל לכהנים [וכי יוונית, כתב רש"י במנחות [דע"ה א'] שהיא כמין כ', ותוס'

שם כתבו בשם הערוך שהיא כתמונה זו A, והר"ב במנחות [פ"ו מ"ג] כתב שהיא כמין ט, וברש"י בחומש פרשה תצוה כתב, שכי יוונית היא כתמונת נ כפופה שלנו, אולם ברמב"ם [פ"א מכלי מקדש] כתב שהוא כמין X. ומסתבר כרמב"ם שכן באלף בית יווני האות הכ"ב הוא בצורת X. ונקרא בלשון יווני כי בכף רפוייה, אלא שבלשון עברי כל ב' ג' ד' כ' פ' ת' שבראש התיבה הם דגושים, ולהכי נקרא אצלינו כי יוונית. וכל זה דלא כרתוי"ט שכתב במנחות [פ"ו מ"ג], ובכלים [פ"כ מ"ז], שראה באלפא ביתא הגדול היווני אות הט"ז שהוא כדוגמת ח, ואות הכ' באלפא ביתא הקטון שם הוא כדוגמת ט, וזה כר"ב שם. וכל זה במח"כ ליתא, דהאות הט"ז הוא II, ונקרא בלשון יווני פי, ואות הכ' שזכר הוא באמת בתמונת ט ונקרא בלשון יווני אִיפסִילֶן ולמה קראוה חז"ל כִּי יוונית. אע"כ כדברינו]

סעיף לח

ולוג שמן של מצורע

ר"ל או שהוא מותר לוג שמן של מצורע, לאחר שהכהן הזה ונתן מהלוג על תנוך ובהונות:

סעיף לט

אלא מותר רקיקי מנחות כהנים

שכולה כליל, ומדנעשה רקיקין שנמשחין רק מהשמן כלעיל, השמן הנותר נשרף בפ"ע:

סעיף מ

ומנחת כהן המשיח

ר"ל או שהוא מותר מנחת כהן המשיח, והוא חביתין של כה"ג, ששמנה מרובה, מדמביא לכל העשרון סולת שמקריב בכל יום, ג' לוגין שמן, ובולל הסולת עם קצת השמן ועם רותחין, ולש ועושה מהן י"ב חלות, ואופה אותן מעט, ואח"כ מטגנן במותר השמן, ומשו"ה נשאר השמן צף ולא נבלע בהן כולו, ומקטירין אותו בפ"ע:

סעיף מא

שאין מתנדבים שמן

להכי לא תוכל לחשוב שיהיה השמן המתחלק או הנקטר, שמן נדבה:

סעיף מב

מתנדבים שמן

ואינו פחות מלוג, ומפריש ממנו כשיעור קומץ, דהיינו כב' זיתים, ומלחו וזורקו ע"ג

האישים, והשיריים נאכלין, וכ"כ מתנדבין יין, ונותן בו מלח, ומנסכו כולו לשיתין ככל הנסכים [רמב"ם מעשה קרבנות פט"ז הי"ד]:

פרק יא

סעיף א
הרי זה טעון כבוס

שנאמר ואשר יזה מדמה וגו' תכבס במקום קדוש:

סעיף ב
אף על פי שאין הכתוב מדבר אלא בנאכלות

ר"ל בחטאות חצונות, שהן נאכלות:

סעיף ג
במקום קדוש תאכל

בענייני דכיבוס כתיב:

סעיף ד
תורה אחת לכל החטאות

מיהו מדכתיב מיעוטא זאת תורת וגו', ממעטינן דם חטאת עוף שא"צ כבוס, מדכתיב בהך עניינא תשָחט, והרי עוף נמלק. [ואי"ל הרי כתיב נמי התם תאכל, והרי פנימית נשרפת, וא"כ מה חזית לומר דתאכל לאו דוקא ותשחט דוקא אימא איפכא. י"ל דמסתבר למעוטי עוף דלא דמי לחטאת חצונה, לענין שחיטה, וצפון, וקבלת דם בכלי, ומתן קרן, ואצבע, וחוד הזוית, ואישים, ולא דמי אהדדי רק לעניין שדמה ניתן בחוץ ושנאכל]:

סעיף ה
חטאת פסולה אין דמה טעון כבוס

מדכתיב מדמה במפיק הא, קמ"ל דרק בכשרה דמיירי בה קרא, ולא בפסולה:

סעיף ו
בין שהיה לה שעת הכושר

לזריקה:

סעיף ז
איזו היא שהיה לה שעת הכושר שלנה

שלן דמה או שנטמא בשרה [דדם קדשים אמק"ט]. או שיצא דמה או בשר. וכולן שהיו קודם זריקה. דלאחר זריקה גם כשרה א"צ כבוס. וכלקמן:

סעיף ח
שנשחטה

במחשבת חוץ וכו':

סעיף ט
ושקבלו פסולין

או זרקו וכו':

סעיף י
וזרקו

שפיר גרסיני לה. וכש"ס ריש מעילה [ד"ה א'. ודלא כר"ב הכא]. דאף דגם דם כשרה אחר שנזרק א"צ כבוס. י"ל דקמ"ל בזרקו פסולין. דלא נימא כיון דהיכא דאיכא דם הנפש יחזור הכשר ויקבל [כלעיל פ"ג סי' ט'] א"כ בזרקו פסולין כלא זרק דמי. ויהא דם שבמזרק טעון כבוס. קמ"ל תנא. דעכ"פ דם שבמזרק. כיון שהזה ממנו הפסול נעשה דם הנשאר במזרק כשיריים ופסול להזייה וכתיב אשר יזה. דדוקא בראוי להזייה. צריך כבוס:

סעיף יא
נתז מן הצואר על הבגד אינו טעון כבוס

דאינו ראוי להזאה עדיין:

סעיף יב
מן הקרן

של מזבח:

סעיף יג
ומן היסוד

ר"ל מהשיריים העומדים להשפך ליסוד. אף שלא נשפכו עדיין. וכ"ש אחר כך:

סעיף יד
אינו טעון כבוס

דכתיב אשר יזה. ולא שכבר הוזה:

סעיף טו
נשפך על הרצפה ואספו אינו טעון כבוס

בלא נתקבל בכלי מיירי. דאל"כ הרי ראוי להזייה [כפ"ג מ"ב]. ואע"ג דכבר שמעינן לה מניתז מן הצואר [עתוס']. נ"ל דקמ"ל אף שאספו. שהרי קבלו בכלי אח"כ. אפ"ה

מדפסול תו להזייה א"צ כבוס. ולהכי חלקן התנא לג' בבי. משום דכל חדא ילפינן מקרא. ודרשינן הכתוב למין פסול אחר:

סעיף טז

וראוי להזיה

למעוטי קיבל בהרבה כלים. ובכל א' פחית מכדי הזייה. אף שחזר וערבן. לא קידש. וא"צ כיבוס:

סעיף יז

נתז על העור עד שלא הופשט אינו טעון כבוס

דכתיב בגד. משמע דמקבל טומאה. אבל עור שלא הופשט אינו מקבל טומאה:

סעיף יח

טעון כבוס

דמשהופשט מקבל טומאה כשחישב עליו להשתמש בו כמות שהוא:

סעיף יט

אף משהופשט אינו טעון כבוס

מדחסר מחשבה להשתמש בו כך. לא דמי לבגד:

סעיף כ

אינו טעון כבוס אלא מקום הדם

ולא כל הבגד:

סעיף כא

ודבר שהוא ראוי לקבל טומאה

אף שחסר המחשבה. אם רק לא חסר מעשה:

סעיף כב

וראוי לכבוס

לאפוקי כלי עץ. או עור קשה. דבר גרירה נינהו ולא בני כיבוס:

סעיף כג

טעונין כבוס במקום קדוש

ר"ל בעזרה:

סעיף כד
ושבירת כלי חרס

כשבשלו בו בשר קדשים. אפילו של קדשים קלים:

סעיף כה
ומריקה ושטיפה בכלי נחשת

ה"ה שאר כלי מתכות:

סעיף כו
במקום קדוש

כשבישל בו מגעיל תוך הכלי ברותחין. ואח"כ שוטף גם גבה של כלי בצונן [כלקמן]:

סעיף כז
זה חומר בחטאת מקדשי קדשים

לעניין חיוב כיבוס ושבירת כלי חרס, אבל מריקה ושטיפה צריך בשתיהן [כמשנה ז']:

סעיף כח
בגד

שניתז עליו דם חטאת:

סעיף כט
נטמא חוץ לקלעים

ואי אפשר להכניסו בטומאתו לעזרה, וגם לטובלו מקודם אי אפשר, דהרי הדם חוצץ, ואף דדם לח אינו חוצץ [כשבת ק"ב ב']. י"ל דהכא בנתייבש מיירי, או נ"ל דהכא מדמקפיד עליו לכבסו בפנים, חוצץ [וראייתי מפסחים דמ"ו א']:

סעיף ל
קורעו

קורעו ברוב אורך או ברוב רוחב, באופן שלא יהיה ראוי עוד למלאכתו הראשונה [עי' רמב"ם פי"ב מכלים הט"ז]. מיהו לא יבדיל חלקי הקרעים זמ"ז, רק ישייר שיהיה נשארם מחוברים יחד כדי רוחב סודר, כדי שיהיה שם בגד עליו בשעת כיבוס, ואף דאז עכ"פ מקט"ו מדרבנן. עכ"פ כדי לקיים מצות הכנסתו לפנים, לא גזרו. [ולתוס' הכא צריך לקרעו להרבה קרעים שלא ישאר גע"ג במקום אחד, רק שלא ינתקם זמ"ז ע"ש]:

סעיף לא
ונכנס ומכבסו במקום קדוש

[ואילה"ק מ"ש לעניין טומאה לא מחשב כלי מדאורייתא אף דנשאר כרוחב סודר,

ולעניין כיבוס מחשב עדיין כלי מדאורייתא. וכ"כ ק' בסמוך גבי ניקוב כלי חרס. י"ל דאף דע"י הקרע שבבגד והנקב שבכלי נתבטל שם בגד וכלי שהיה עליו לעניין טומאה דלשעבר, עכ"פ לעניין כיבוס דלהבא, הרי לעניין להבא עדיין שם בגד וכלי עליו גם לענין טומאה כשייחדו להשתמש באותו רוחב הכודר שעדיין שלם ובכלי שניקב, עדיין שם כלי עליו לטומאה כשייחדו לזיתים. ונ"ל ראיה דהרי כלי נחושת שפיחחה, וודאי בטל ממנו תורת כלי לגמרי, ואפ"ה כשצורפו אח"כ בקורנס, מהני לעשותו כלי לעניין שטוף [כסי' ל"ה], ה"נ מהני יחוד לתשמיש כמות שהוא, לעניין כבוס שאח"כ]:

סעיף לב

נטמא חוץ לקלעים

שאי אפשר להכניסו בטומאתו, וטבילה גם בלי חציצה לא מהני לכלי חרס שנטמא:

סעיף לג

נוקבו

כדי שיטהר מטומאתו:

סעיף לד

ונכנס ושוברו במקום קדוש

ודוקא בנקבו בחוץ כדי שורש קטן, דבזה נטהר מדאורייתא, אף דמדרבנן צריך שיתנקב כמוציא זית, עכ"פ משום מצוה להכניסו לא גזרו. מיהו בהגדיל הנקב יותר משורש קטן, תו א"צ להכניסו, דכבר נתבטל מתורת כלי בשעת שבירה:

סעיף לה

נטמא חוץ לקלעים

(ראה בועז):

סעיף לו

פוחתו

דכלי מתכות אינו נטהר רק בנקב גדול. מיהו לאחר שפחתו מקיש עליו בקורנס שיסתם הנקב, כדי שיחזור שם כלי עליו בשעת מרוש"ט, ואף דחוזר עי"ז לטומאה ישנה. זהו רק מדרבנן [כר"ב פי"א דכלים]. [מיהו נ"ל דוקא בסותמה בהקשת קורנס, דאינו מתחבר יפה אבל לסותמו ע"י שמתיך לתוכו אבר, אינו רשאי, דאל"כ לעיל סי' ל' נמי יחזור ויתפור הקרע אע"כ דאז יהיה כבגד אחר, ה"נ כשיסתמו באבר, יהיה ככלי אחר, ולא מקיים מצות הכנסה. ולתוס' הכא פוחתו היינו דהופך פנימית הכלי לחוץ כי כיתונא ותמיהני דאין לך פנים חדשות גדול מזה. וצ"ע]:

סעיף לז

רבי שמעון אומר קדשים קלים אינן טעונין מריקה ושטיפה

מיהו מודה ר"ש דבעי הגעלה, דאל"כ יפלוט טעם הבלוע שבו לאחר שיהיה נותר, לתוך ההיתר שיבשל בו. והחילוק בין הגעלה למרוש"ט הוא, דמרוש"ט צריך שיהיה במים דוקא, וצריך מריקה בחמין ושטיפה בצונן, וגם אפילו בישל במקצת כלי, צריך מרוש"ט בכל הכלי, משא"כ בהגעלה סגי בדיעבד גם בשאר משקין [כא"ח תנ"ב ה'], וא"צ אחר הגעלה גם שטיפה בצונן רק שנהגו כן [שם ס"ז], ובהגעיל רק המקום שנבלע בו האיסור בהכלי, קיי"ל דבדיעבד מהני [י"ד קכ"א ש"ך י"ח, ולרשב"א לא מהני, כש"ך שם סקט"ז]:

סעיף לח

יבשל בו את כל הרגל

בלי מריקה ושטיפה דמתוך שמרובים הקרבנות ברגל ומבשל בו בכל יום, פולט כל יום מה שבלע אתמול קודם שנעשה נותר, דהרי שלמים נאכלים לב' ימים ולילה שבינתיים. [ואף שאין כלי מחזיק ס' נגד בליעתו שמאתמול, והוא חוזר ונבלע בו ביום ג'. נ"ל דכיון דהיתירא בלע השתא, ס"ל לר"ט דהו"ל כנ"ט בר נ"ט דהיתירא ולרבנן חיישינן שמא נשאר מעט בכלי שלא נתערב בבלוע שמהיום]:

סעיף לט

וחכמים אומרים עד זמן אכילה

ר"ל מותר לבשל בו בלי מריקה ושטיפה עד כלות זמן אכילת הקרבן, דהיינו בשלמים שני ימים ולילה אחד, ובחטאת יום ולילה, ואח"כ אפילו בישל בו בינתיים צריך מרוש"ט, שמא נשאר בו מבלוע הראשון, שנעשה השתא נותר. [ולרשב"ם [פ"ח מקרבנות], עד זמן אכילה דקאמר מתני', ר"ל דבגזירת הכתוב הוא דאף שלא נעשה עדיין נותר, אינו רשאי לבשל בו רק מזמן הסעודה שבישל בה עד זמן הסעודה אחרת. וכן מסתבר לפע"ד, דאי מירוק ושטיפה מטעם נותר, א"כ מה מהני שבירת כלי חרס, דאפילו ישתמש בהחרסין הרי הוה נותר כמעיקרא וסגי שיאסר הכלי. אע"כ דשבירה ומרוש"ט כולן גזירת הכתוב הן]:

סעיף מ

מריקה ושטיפה

שאמרה תורה כיצד:

סעיף מא
כמריקת הכוס

של ברכת המזון, שצריך למרקו ולרוחצו יפה מבפנים ובחוץ [כאו"ח קפ"ג]:

סעיף מב
ושטיפה כשטיפת הכוס

מבחוץ:

סעיף מג
והשפוד והאסכלה

טס ברזל מלא נקבים שצולין עליו [ראסט בל"א]. ושניהן אין להן תוך:

סעיף מד
מגעילן בחמין

כל הגעלה לשון פליטה הוא כמו שורו עיבר ולא יגעיל [איוב כ"א פ"י] שר"ל לא יפליט הזרע, ה"נ ר"ל מפליט ממנו ע"י הרותחין הטעם הבלוע בו [א"ח תנ"א ג'. ודלא כרתוי"ט שכתב שהוא לשון מיאוס, ולשונו לקוח מרמב"ם בפי' המשניות הכא]. אבל א"צ שטיפה, מדאין להן רק צד א'. ואילה"ק הרי כלים הללו בליעתן ע"י אור וכל כה"ג צריך ליבון כשלהי ע"ז [וא"ח תנ"א ס"ד]. י"ל היינו בבלע איסור, אבל הכא שבשל בהן קדשים בשעת היתר, אלא שאח"כ נעשה נותר, א"כ התירא בלע, ובכל כה"ג אפי' בלע ע"י אור מותר בהגעלה. ואע"ג דבבלע חמץ ע"י אור בזמן היתר לא ניתר בהגעלה. חמץ שאני דשם האיסור דהשתא כבר הי' עליו גם בזמן התירו, ולפיכך נידון כאיסורא בלע:

סעיף מה
אם יש בהן בנותן טעם

שאין ס' בהקלין נגד החמורים שבישל בהן:

סעיף מו
הרי הקלים נאכלין כחמורין

שנאכלין רק לפנים מן הקלעים. וליום ולילה, ולזכרי כהונה כדין קדשי קדשים:

סעיף מז
ואינן טעונין מריקה ושטיפה

חסורי מחסרא וה"ק, אם יש בהן בנ"ט הרי טעם כעיקר דאורייתא, ולהכי נאכלין כחמורין, וטעונין מרוש"ט, ופוסלין במגע. אין בהן בנ"ט, נאכלין כקלין וא"צ מרוש"ט ואין פוסלין במגע. ומתניתין ר"ש היא דס"ל לעיל דקדשים קלין א"צ מרוש"ט. לפיכך

הכא כשנתערבו בהן טעם של הק"ק, ויש בקדשים קלין ס' כנגדן, א"צ מרוש"ט, וכדין שאר קדשים קלין. וצריך נמי לומר דהא דתני קדשים וחולין ר"ל קדשי קדשים שנתבשלו עם חולין. דאי בקדשים קלים עם חולין, אמאי באין בחולין ס' כנגדן צריכים לדידיה מרוש"ט. [מיהו לרש"י אפילו כרבנן אתיא, והא דתני בסיפא דביש בהקלין ס' נגד החמורין א"צ מרוש"ט. ר"ל א"צ מרוש"ט לזמן החמורין רק לזמן הקלין]:

סעיף מח

ואינם פוסלין במגע

ר"ל באין ס', וחזרו הקדשים הקלין ונגעו בקדשים קלין אחרים, ובלעו האחרים מהם, דינן כאילו נגעו קדשים החמורין בקדשים הקלין ההם, וצריך לאוכלן כחמורים. ואם החמורים פסולין נפסלו הקלין כמותן. ובהיה ס' אין פוסלין במגען:

סעיף מט

רקיק שנגע ברקיק

ואי פסול ואחד כשר, ובלע הכשר מהפסול, ע"י שהיו חמין:

סעיף נ

אינו אסור אלא מקום שבלע

וחותך כדי נטילה משם, והשאר כשר:

פרק יב

סעיף א

טבול יום

היינו כל טמא טומאה דאורייתא שטבל ולא העריב שמשו עדיין, אף שהוא מהטמאים שא"צ קרבן [אבל בנטמא בטומאה דרבנן א"צ הערב שמש כרש"י ביצה י"ח א' ד"ה בוולד הטומאה]:

סעיף ב

ומחוסר כפורים

היינו זב וזבה. יולדת, מצורע, שלמחרת יום שטבלו והעריב שמשן. מביאין קרבן, וכל שלא הביא הקרבן עדיין נקרא מחוסר כפורים:

סעיף ג

אינן חולקים בקדשים לאכול לערב

ר"ל אף דבערב יהיו זה וזה וודאי מותרים לאכול קדשים דהטבול יום וודאי יערב

שמשו אז, והמחוסר כפורים נמי, אז וודאי כבר יקריבו כפרתו [כפסחים ד"צ ע"ב], אפ"ה מדבשעת חלוקה אינן ראויין לאכילה, להכי אינן חולקין:

סעיף ד

אונן

כל היום של מיתת קרובו שחייב להתאבל עליו, אפי' לאחר קבורה נקרא אונן דאורייתא לענין קרבנות [ועש"ך י"ד שמ"א סק"ב]. ובלילה שלאחריו אפילו נקבר כבר או כל הימים האחרים כל זמן שלא נקבר. הו"ל אונן דרבנן [ועי' פ"ב סימן ב]:

סעיף ה

נוגע

בקדשים:

סעיף ו

ואינו מקריב

וכמו כן אסור לאכול קדשים עד שיטבל. אבל טבו"י ומחוסר כפורים א"צ לומר שאינו מקריב, דהרי פוסל קדשים בנגיעה [ועי' ביבקש דעת אות נ"ד]. ולרמב"ם [ספי"ב מאה"ט] מותר ליגע בקדשים. וכן מותר ליגע במקדש [כך כתב בפ"ב מכלי מקדש. ותמהו שם עליו נושאי כליו. ועי' רתוי"ט חגיגה פ"ג מ"ג ד"ה צריכין, ועי' בפירושינו שם סי' ל"א]:

סעיף ז

ואינו חולק לאכול לערב

מיהו מותר לאכול פסח, דכיון דאנינות לילה מדרבנן לא העמידו דבריהן במקום כרת דאכילת פסחים מעכבא [כפסחים דע"ח ב], ומדאכל פסח אז, מותר לאכול נמי אז שאר קדשים. אף שאין באכילתן רק עשה:

סעיף ח

אינו חולק בבשר

וכ"ש טהור בשעת זריקה וטמא בשעת הקטר, דאינו חולק רק עד שיהיה טהור משעת זריקה עד אחר הקטר:

סעיף ט

המקריב את דם השלמים ואת החלב מבני אהרן

משמע דבזמן שתיהן יהיה ראוי להקרבה:

סעיף י
כל שלא זכה המזבח בבשרה

שנפסל הבשר קודם זריקה:

סעיף יא
עולת איש עולה שעלתה לאיש

מתני' מיירי בעשה כדינו, דלכתחילה אין להשהות הזריקה עד אחר הפשט, אבל בהופשט קודם זריקה אפי' נפסל קודם זריקה. העור דכהנים [כרמב"ם פי"ט מפסוהמ"ק]:

סעיף יב
עורה לכהנים

דהרי כשרה היא, ושעלתה לאיש דמרבה קרא אינו ר"ל שעלתה לשם חובה, רק ר"ל שעלתה למזבח שהקריב בעד איש. [ואילה"ק נדרוש לחומרא דדוקא בעלתה לשם חובה, די"ל מדאיכא רבויי, דהא עור העולה לרבות אפילו לא עלתה לשם חובה כדאמרינן בת"כ]:

סעיף יג
עורות קדשים קלים לבעלים

דבעינן דומיא דעולה שהוא ק"ק:

סעיף יד
אין מזבח יוכיח

ר"ל אין לומר מזבח יוכיח, שזכה בבשר עולה ולא בעורה, כ"כ הול"ל בק"ק דאף שזכו כהנים בבשרה לא יזכו בעורה:

סעיף טו
שאין לו עור מכל מקום

ואין אומרים יוכיח מדבר שאין לו ענין בהדבר שרוצין ללמוד. מיהו לא ילפינן קדשים קלים נמי בהאי ק"ו שיזכו כהנים בעורן, דהרי גם בקדשים קלים יש לכהנים עכ"פ חלק, די"ל מדאיכא מיעוטא דכתיב עולה, בעינן ק"ק דומיא דעולה:

סעיף טז
אין עורותיהם לכהנים

רק נשרפין עם עורן:

סעיף יז
לאחר הפשטן

אפילו קודם זריקה [כלעיל סי' י"א]:

סעיף יח
מימי לא ראיתי עור יצא לבית השריפה

אפילו כשפסולו הוא שנמצא טריפה לאחר שהופשט. ומזה הוכחתי דאף שפסול זה קודם הפשט היה, אפ"ה כיון שעכ"פ לא נודע עד אחר הפשט מותר העור בהנאה:

סעיף יט
אמר ר' עקיבא מדבריו למדנו שהמפשיט את הבכור ונמצא טריפה שיאותו

ר"ל שיהנו:

סעיף כ
הכהנים בעורו

אפי' בכור שנשחט על מומו במדינה, ונמצא טריפה, והרי אם היה מת היה נקבר עם עורו, אפ"ה זה שלא נודע טריפתו עד לאחר הפשט, התירה שחיטתו את עורו כזריקתו במקדש. [ונ"ל דלהכי נקט האי לישנא יאותו הכהנים, ולא קאמר עורו לכהנים, משום דלישנא דעורו לכהנים, לא שייך רק בקרבן תמים שאינו עדיין של כהן, רק הבעלים הביאוהו לעזרה. וכהנים מבי גזא דרחמנא קזכו לעורו. אבל הכא נקט לשון יאותו וכו' לגלויי דאפילו בבעל מום מיירי שכבר ניתן לכהן והוא שלו, ואין הספק רק אם מותר בהנאה, וקמ"ל דמותר בהנאה]:

סעיף כא
וחכמים אומרים אין לא ראינו ראיה

שמא לא אירע בימיך כך, או אולי נשרף ולא ראית:

סעיף כב
אלא יוצא לבית השריפה

מדהיה פסולו קודם הפשט. וקי"ל דאפילו נשחט ע"פ מומחה ונטרף, נקבר עם עורו [י"ד ש"ז], ולרמב"ם דוקא בנשחט שלא ע"פ מומחה יקבר עם עורו:

סעיף כג
פרים הנשרפים

פר המשיח, ופר העלם דבר של צבור, ופר יו"כ:

סעיף כד
ושעירים הנשרפים

שעיר יו"כ ושעיר ע"ז [ועי' לעיל פ"ה סי' י"ג וי"ד]:

סעיף כה
נשרפין בבית הדשן

חוץ לעיר, דהיינו חוץ לג' מחנות, דעזרה מחנה שכינה, והר הבית מחנה לויה, וירושלים מחנה ישראל:

סעיף כו
ומטמאין בגדים

דכל העוסקין בהן לשורפן, כל בגדים וכלים, וכ"ש אוכלין ומשקין, שנוגעין בהן בשעה שעוסקין בשריפתן, נטמאו:

סעיף כז
ואם אינן נשרפין כמצותן

דהיינו שנפסלו:

סעיף כח
נשרפין בבית הבירה

ר"ל בעזרה, מדלא יצאו עדיין:

סעיף כט
ואינם מטמאין בגדים

ואפי' נפסלו לאחר זריקה, כך דינן. מיהו בנפסלו לאחר יציאתן מעזרה. נשרפין בהר הבית:

סעיף ל
היו סובלין אותם במוטות

ר"ל אם נשרפין כמצותן. אז ד' בני אדם נושאין אותן על מוטות [שטאנגען], לחוץ לעיר לשרפו שם:

סעיף לא
והאחרונים לא יצאו

ר"ל כשהיה כך, שהב' שנושאין בראש הא', וגם גוף הפרים והשעירין, כבר היו כולן מבחוץ לעזרה, והב' שבראש השני עדיין היו בפנים [עי' בש"ס ק"ד ב']:

סעיף לב
עד שיצת האור ברובן

ברוב בשר של גוף הנשרף, אז מטמאים להמתעסק אז:

סעיף לג
ניתך הבשר

ר"ל אם נימק צורה החיצונה של הבשר ע"י האש. דנחרך כל פנים החיצוני של הבשר:

סעיף לד
אין השורף מטמא בגדים

אף שמסייע אז גם הוא לשרפן לאפר אפ"ה אינו מטמא. אבל מקמי הכי, המהפך בבשר או באש, או המשליך עצים להמדורה, והחותה בגחלים כדי שיבער, וכיוצא בעסקי ההבערה, מטמא בגדים. אבל המצית האור והמסדר המערכה קודם שיתנו שם הפרים, אינו מטמא בגדים:

פרק יג

סעיף א
השוחט

קדשים בחוץ:

סעיף ב
והמעלה בחוץ

אפילו עשה שניהם בהעלם אחד:

סעיף ג
חייב על השחיטה וחייב על העלייה

קרבן חטאת על כל א', מדהן ב' מיני עבירה והו"ל כאוכל חלב ודם בהעלם א':

סעיף ד
שחט בחוץ והעלה בחוץ פטור

על העלייה, אבל חייב על השחיטה:

סעיף ה
אמרו לו אף השוחט בפנים ומעלה בחוץ כיון שהוציאו פסלו

ואפ"ה מודית שחייב. א"כ ה"ה השוחט בחוץ ומעלה בחוץ. ולרבי יוסי. שוחט בפנים היה לו שעת הכושר. משא"כ שוחט בחוץ ומעלה בחוץ לא היה לו שעת הכושר:

סעיף ו
טמא שאכל

נקט הך בבא הכא. מדדמי לפלוגתא דלעיל:

סעיף ז
חייב

קרבן חטאת בשגג:

סעיף ח
שלא אכל אלא דבר טמא

והרי בשר קודש שנטמא. אסור באכילה רק בלאו:

סעיף ט
כיון שנגע בו טימאהו

רבנן הוה סברי דטעמו דרבי יוסי דפוטר, משום דגמר מתרומה טמאה שאכלה כהן טמא. דפטור. מדכתיב ומתו בו כי יחללוהו. פרט לזו שמחוללת ועומדת כבר [כחולין קי"ג ב']. ולהכי לרבנן לא ילפינן מהתם מדאיכא מיעוטא בתרומה [ע"ש]. והיינו דקאמרי ליה. לשיטתך דילפת מתרומה. א"כ נפטר נמי הכא בטמא שאכל טהור, דהרי בתרומה נמי, טמא שאכל את הטהור. אינו חייב רק בתחב לו חבירו לתוך פיו. או כשלא הוכשרה התרומה. או שנילשה במי פירות שאינן מכשירין, אבל קודש הרי אפילו כשלא הוכשר, חיבת הקודש מכשרת לקבל טומאה [כחולין דל"ו ב']. ובתחב לו חבירו נמי לא מצית לאוקמי. דאם כן למה אתה פוטר רק בטמא שאכל טמא. הרי גם באכל טמא את הטהור אפשר דפטור. וכגון שלא תחב. מיהו באמת טעמיה דרבי יוסי דפוטר בטמא שאכל טמא, מיירי דוקא בנטמא הבשר ואחר כך הגוף. אף דהוה ליה טומאת הגוף איסור כולל. דהרי נאסר על ידי זה גם בחתיכת קדשים טהורות. אפי' הכי לא חל כרת של טומאת הגוף על לאו של טומאת בשר. דרבי יוסי לא סבירא ליה איסור חל על איסור אפילו אם האיסור השני כולל, ואי"ל דעכ"פ אם האיסור השני חמור גם כן טפי מהראשון מודה דחייל. והכא כרת דטומאת הגוף וודאי חמיר מטומאת לאו של בשר. י"ל בטומאת בשר נמי יש בו חומרא. מדאין לו טהרה במקוה. ופליגי רבנן עליה גם בהא. וס"ל דבאיסור כולל איסור חל על איסור. ולפיכך טמא שאכל את הטמא. אף שנטמא בשר תחלה ואחר כך הגוף. חייב כרת. אבל בנטמא הגוף ואחר כך הבשר. גם רבי יוסי מודה דחייב כרת באכל טמא את הטמא. דהרי איסור כרת קדים:

סעיף י
וטהור שאכל טמא פטור

מכרת וקרבן. אבל חייב מלקות:

סעיף יא
חומר בשחיטה מבעלייה

הקטרה:

סעיף יב
שהשוחט להדיוט

ששחט קדשים בחוץ לצורך אכילת הדיוט:

סעיף יג
והמעלה להדיוט

כדי לעשות לו נחת רוח. ולא התכוון לעבדו בכך [דבנתכוון לעבדו בכך. א"כ הו"ל מומר לע"ז שהוא מומר לכל התורה ואינו שב מידיעתו. ואיך ס"ד שיתחייב חטאת משום העלאת חוץ. כך כתבו תוס'. ולפעד"נ להצדיק דברי רש"י. דלעולם שהתכוון לעבוד להדיוט, ובשגג בע"ז מיירי. ופטור מחטאת דהעלאת חוץ. אבל אי"ל דלעולם בהזיד בע"ז מיירי. והא דקתני פטור. לא מקרבן חטאת קמיירי. רק דפטור ממלקות דכרת דהעלאת חוץ. דהרי כל כרת יש בו מלקות [כמכות די"ג]. דליתא. דלזה א"צ קרא דלה'. דבל"ז פטור ממלקות מטעם קלב"ם. כשוחט אותו ואת בנו לע"ז [חולין דפ"א]:

סעיף יד
פטור

מדכתיב לה' אינו חייב בהעלאת חוץ רק במקטירן בחוץ לה':

סעיף טו
שנים שאחזו בסכין ושחטו

קדשים בחוץ:

סעיף טז
חייבין

דאע"ג דבשחיטה נמי כתיב איש איש כמו בהעלאה. דמשמע אפילו ב'. עכ"פ רק בשחיטה כתיב מיעוטא האיש ההוא. דמשמע א' ולא ב' [כך אמרינן בש"ס. והא דלא מחלקינן בכה"ג בין יכול א' להעלהו או לא יכול. כדמחלקינן בכה"ג בשבת [פ"י מ"ה]. דנ"ל דרק גבי מלאכה מחלקינן בכה"ג שלא יתחייב משום מלאכה בשהיה כל א'. יכול

לבדו לעשותו. דהרי לא עשה רק חצי המלאכה. אבל כל שחיובו אינו תלוי במלאכה רק במעשה. *) דהיינו בתכלית הפעולה אפי' עשו שנים חייבים. ורק היכא דמיעטיה קרא פטור. וכ"כ בשנים שאחזו מקל אחד או סכין א' והרגו נפש, לולא דמיעטיה קרא ואיש כי יכה. היו שניהן חייבים [ועי' רש"י סנהדרין ע"ח א' ד"ה כל דהו. ועי' עוד רפי"ג דשבת] וזה דלא כרבינו אלי" זצוק"ל בספרו אלי' רבה [זבים פ"ד מ"ז]:

סעיף יז

וחזר והעלה

ונודע לו בינתיים:

סעיף יח

חייב על כל עלייה ועלייה

אפילו היו כל ההעלאות מבהמה א':

סעיף יט

אינו חייב אלא אחת

ואע"ג דנודע לו בינתיים והרי ידיעות מחלקות [ועי' כריתות פ"ב סי' ל"ד]. הכא שאני דמיעטיה קרא [ועי' ש"ס]:

סעיף כ

ואינו חייב עד שיעלה לראש המזבח

שנבנה בחוץ:

סעיף כא

שהיה פסולן בקדש

כגון לן או יוצא או שנשחט במחשבת חוץ לזמנו או במחשבת חוץ למקומו:

סעיף כב

המעלה כזית מן העולה ומן האימורין בחוץ

חצי זית מזה וחצי זית מזה:

סעיף כג

חייב

דמדכולם כליל. מצטרף:

סעיף כד

והלבונה

ממנחת נדבה:

סעיף כה
והקטרת

שמקטירין בכל יום במקדש:

סעיף כו
ומנחת כהנים

שכולה כליל:

סעיף כז
ומנחת כהן המשיח

חביתי כה"ג שמקריבין משלו בכל יום. שג"כ כולה כליל [עי' לעיל פ"י סי' מ']:

סעיף כח
ומנחת נסכין

כל מנחה שמביאין עם הקרבן עם נסכים. ובה אין נותנין לבונה. וג"כ כולה כליל [עי' מנחות פ"ה מ"ג]:

סעיף כט
חייב

אף שלא הקריב כולו רק כזית ממנו. חייב. וה"ה בכל דבר שאינו אבר כחלב ואימורין. די בכזית. אבל באבר. כ"ע מודו דאינו חייב רק כשהוא אבר שלם [רכ"מ פי"ט מקרבנות הי"א]:

סעיף ל
רבי אלעזר פוטר עד שיקריב את כולו

בחוץ. דכל שחסר לא חזי לפנים. דהרי בהקטירו לפנים חסר. פסול. ולהכי לא חייב עליו בחוץ אפי' אינו אבר:

סעיף לא
ושייר בהן כזית והקריבן בחוץ חייב

מדנגמר בו ההקטרה:

סעיף לב
וכולם שחסרו כל שהן

שנאבד מהן קצת או נשרף קודם הקטרה:

סעיף לג
והקריבן בחוץ

כשהן חסירין:

סעיף לד
המקריב קדשים ואימוריהם בחוץ

שהקריב הבשר והאימורין כשעדיין מחוברין יחד. והרי הבשר של קדשים שאינו נקרב. חוצץ בין אימורין לאש:

סעיף לה
חייב

על האימורין. אף דבשר מפסיק בין אש לאימורין. מין מין במינו אינו חוצץ. [ומה"ט נקט קדשים לשון רבים, דקמ"ל דאפי' היו הרבה קדשים זה ע"ג זה. גם בשר חבירתה אינו חוצץ בפני האימורין. מדהו"ל כמין במינו. כהניח רגלו על רגל חבירו פ"ב סי' י"ב.]:

סעיף לו
מנחה שלא נקמצה והקריבה בחוץ פטור

דבכה"ג אינה ראויה לפנים. ולא דמי לאימורין הנ"ל שמחוברין עדיין בבשר ואפ"ה חייב, י"ל דהכא אין הקומץ מבורר עדיין:

סעיף לז
קמצה וחזר קומצה לתוכה והקריבה בחוץ חייב

דבכה"ג דמי לאימורין הנ"ל. דמדחזי כה"ג לפנים. כשהקריב כך. כשר בדיעבד [כמנחות פ"ג מ"ג]. א"כ חשבינן הקומץ כמבורר. ונ"ל דמיירי שלא נבלל כל הקומץ לגמרי עם השיריים. דאל"כ הרי מדאורייתא ברובא בטל וכליתיה דמי:

סעיף לח
הקומץ והלבונה

של מנחת נדבה:

סעיף לט
עד שיקריב את השני

דשניהן מתירין את שיירי המנחה לכהנים וצריך שיקטיר כל המתיר [וכלעיל סי' ל']:

סעיף מ
אחד בפנים ואחד בחוץ

שהקטיר א' בפנים תחלה, ואח"כ א' בחוץ:

סעיף מא
חייב

מדגמר בו ההקטרה [וכסי' ל"א]:

סעיף מב
שני בזיכי לבונה

שמקטירין בשבת להתיר לחם הפנים לאכילת כהנים:

סעיף מג
הזורק מקצת דמים בחוץ

כגון קרבן שצריך ב' הזיות אי ד' הזיות על המזבח, וזרק בחוץ הזאה ראשונה, דאילו זרק א' מהאחרונות בחוץ, הו"ל כזורק שירי הדם בחוץ, דפטור:

סעיף מד
חייב

ולא פליג ר"א, דלא מבעיי' קדשים שחייבים להזות דמן על מזבח החיצון שבעזרה, הרי כל הנתנין במתן ד' שנתנן במתן א' כיפר [כפ"ח מ"י] וכבר נגמר ההקטרה. אלא אפילו חטאות פנימיות. שכל הזיותיה שבפנים מעכבין. עכ"פ מדמהני הזיה א' שנתן, דהרי כשנשפך הדם אחר שנתן מתנה א'. ס"ל לר"א שמביא פר אחר וגומר שאר המתנות. וא"צ להתחיל ההזיות מתחילה [כספ"ה דיומא. ולא קיי"ל כן]. א"כ כל הזיה והזיה מצוה באנפה נפשה היא:

סעיף מה
רבי אלעזר אומר אף המנסך מי חג בחג בחוץ חייב

ודוקא כשנתמלאו בכלי קודש לניסוך המים בסוכות. ולרבנן פטור מכרת. דאף דניסוך המים בחג הלכה למשה מסיני היא. דהוי כדאורייתא. עכ"פ הכא מיירי בשניסך מים בחוץ פחות מג' לוגין. דכך שיעורו נסוכו בפנים מדאורייתא. ור"א ס"ל דמדאורייתא אין שיעור לניסוך המים:

סעיף מו
רבי נחמיה אומר שירי הדם שהקריבן בחוץ חייב

ודוקא בחטאות הפנימיות. דס"ל לר' נחמיה דשפיכת שירים מעכב בהן. אבל בחיצוניות מודה דאין מעכבין ופטור:

סעיף מז
מלק בחוץ והעלה בחוץ פטור

על המליקה בחוץ פטור. מדכתיב אשר ישחט. על השחיטה בחוץ חייב ולא על המליקה. ועל ההעלאה בחוץ פטור. דמדאין מליקה בחוץ, הו"ל כמעלה נבילה [עי' זבחים ק"ז א']:

סעיף מח
השוחט את העוף בפנים והעלה בחוץ פטור

מדכבר נפסל. ואף דכל מנחה או בשר קדשים שהוציאן מהעזרה נפסלו. ואפ"ה כשהעלן בחוץ חייב. התם רחמנא רבייא בפירוש:

סעיף מט
שחט בחוץ והעלה בחוץ חייב

אף על ההעלאה, דשחיטת עוף קדשים בחוץ רחמנא רביי' דחייב. ומדחייב בשחיטתו בחוץ, חייב גם על העלאתו בהעלו הוא או אחר:

סעיף נ
דרך הכשרו בחוץ פטורו בפנים

ר"ל נמצא דרך הכשר חיובו מבפנים. דהיינו מליקה. שכשמלק בפנים חייב כשהעלהו אח"כ בחוץ. פטורו מבחוץ. שכשמלק בחוץ והעלהו אח"כ בחוץ. פטור. ודרך הכשר חיובו בחוץ, דהיינו שחיטה, שכששחט בחוץ והעלהו אח"כ בחוץ. הרי חייב. הו"ל פטורו מבפנים. שכששחט בפנים והעלהו בחוץ. פטור:

סעיף נא
חייבין על כיוצא בו בפנים שהעלהו בחוץ

ר"ש את"ק קאי. דמדקאמר ת"ק נמצא דרך וכו'. על כרחך דאתי לרבויי נמי מלתא אחריתא כגון שוחט אפילו בהמה בלילה. דאיהו נמי דרך הכשר חיובו בחוץ. דכששחט בלילה בחוץ והעלה אח"כ בחוץ חייב. לפיכך פטור בפנים. בששחט בהמה בלילה בפנים והעלה אותה בחוץ פטור ג"כ. ואהא קאמר ר"ש. כל שחייבין עליו בחוץ. דהיינו שחט בלילה בחוץ והעלהו בחוץ דחייב ב'. כך בשחט בלילה בפנים והעלהו בחוץ חייב. דהרי לדידיה מחזי חזי לפנים. דאם עלתה לא תרד [כפ"ט מ"ב]:

סעיף נב
חוץ מן השוחט בפנים ומעלה בחוץ

ר"ל חוץ מאותו השוחט בפנים והעלה בחוץ דקמיירי בה ת"ק. דהיינו בעוף. בהא

מודינא דפטור. אף דאם שחטו והעלהו בחוץ היה חייב שתים. וה"ט דפטור מדלא חזי לפנים. דאם עלה ירד:

סעיף נג

שכולו ראוי לבא בפנים

מתניתין בחטאת פנימית איירי. ור' נחמיה דמשנה ו' היא. דס"ל דגם שיריים של דם פנימיות מעכבי. להכי קמ"ל הכא סיפא בנתן בפנים וחזר ונתן בחוץ חייב:

סעיף נד

פטור

הך בבא ל"ג, דפשיטא דפטור. ואי גרסינן לה. י"ל דכולה גוונא בעי למנקט:

סעיף נה

שניהם בחוץ חייב

חייב א'. ואם היה לו ידיעה בינתיים שאסור לעשות כן בחוץ. וחזר ושכח. חייב ב':

סעיף נו

אחד בפנים ואחד בחוץ פטור

ואפילו לר' נחמיה לעיל משנה ו'. הכא מודה. דכוס א' עושה את חבירו דחוי שיהיה נשפך לאמה. ולא שיהיה כשיריים ליסוד:

סעיף נז

והפנימי מכפר

שכשר הזבח. דזריקה שבחוץ לא פסל דם הנשאר שבפנים:

סעיף נח

שחט שתיהן בחוץ חייב

חייב ב'. כשהיה ידיעה בנתיים [כלעיל סי' נ"ה]. דבשעת שחיטת כל א' וא' חזי לפנים:

סעיף נט

אחת בפנים ואחת בחוץ פטור

דמדשחט תחילה א' בפנים. הו"ל אידך החטאת כאילו כבר נתכפרו בעליה דלמיתה אזלא. ולא חזי לפנים. להכי פטור:

סעיף ס

אחת בחוץ ואחת בפנים חייב על החיצונה

מדחזי לפנים. דאיזה שירצה מהן יוכל להקריב:

סעיף סא
כשם שדמה פוטר את בשרה

מן חיוב מעילה. דזריקת דם מוציא בשר ק"ק מחיוב מעילה. מדהותרה לכהנים כשנזרק הדם:

סעיף סב
כך הוא פוטר את בשר חברתה

בשחט שניהן בפנים ע"י ב' כהנים בבת אחת ממש. וזרק אח"כ דם של אחת, אף שנפסלה השנייה. אפ"ה שוב אין מועלין בשניהן. דכיון דרצה מזה זורק ורצה מזה זורק. זריקה של א' פוטרת חבירתה ממעילה. [וזה דלא כתוס' ורתוי"ט שכתב כן בשמם דטעם הפטור משום דחד גופא נינהו. והרי א"כ ק' על תוס' נמי כמו שהקשו לרש"י. וכדמקשי באמת ר"ל [מעילה ד"ז ב']. דא"כ בזה אח"ז נמי. ובאמת במסקנא התם קאמר ר' יוחנן קצצתינהו לרגלוהי דינוקא. דאין הטעם משום דכחד גופא נינהו. רק משום דאי בעי זרק מהאי או מהאי. וכמ"ש רש"י התם וא"כ ק' לרבתו"ס. אם לא שנדחק דכוונת תוס' הכא. דמשום שיוכל לזרוק מאיזה שירצה. להכי חשיבא כחד גופא]. מיהו בשחטן זה אחר זה. כיון דמצוה לזרוק מהנשחט ראשון, להכי אין זריקת הראשונה מפקיעה שניה ממעילה. ואי"ל דנחשב שנייה כחטאות המתות. שאין בהן מעילה. די"ל דמשום דנשחטה שנייה קודם זריקת דם הראשונה. לא מקרי חטאת שכפרו בעליה. מיהו בנשחטה שנייה אחר זריקת הראשונה. הו"ל שנייה חטאת שכפרו בעליה. שאין בה מעילה [כמעילה ד"י ב']:

פרק יד

סעיף א
פרת חטאת

פרה אדומה. ומדמיירי הכא לאחר שהוקדשה. להכי קרי לה חטאת [כחולין די"א א']:

סעיף ב
ששרפה חוץ מגיתה

הוא מערכת עצים כעין גת שעושין לה בהר המשחה כנגד פתח ההיכל. ונשחטה עליו. [ונ"ל דנקט שרפה חוץ מגיתה דפטור. לדייק מנה דמיירי אף שנשחטה כדינה שם נגד פתח ההיכל. ומכ"ש בשגם נשחטה שלא כדינה דפטור כששרפה אח"כ חוץ מגיתה, דהרי לא נתקדשה בקדושת פרה כלל]:

סעיף ג
וכן שעיר המשתלח שהקריבו בחוץ

לאחר שהתודה עליו בפנים. דאי מקודם. חייב. מדראוי להביאו לפנים להתוודות עליו:

סעיף ד
פטור

מכרת דשחוטי חוץ:

סעיף ה
ואל פתח אהל מועד לא הביאו

מדקפיד קרא לענשו משום דאל פתח אהל מועד לא הביאו. ש"מ דבעומד להביאו מיירי:

סעיף ו
ויוצא דופן

כולן מפורשין לעיל [פ"ח מ"א]. ומיירי אפילו בנעשה בהן חד מהנך לאחר שהוקדשו. אף דהיו ראויין פעם א' לאהל מועד. מיהו תנא ושייר נזול [דהיינו שהוא בעל זיעה מוסרחת]. ונוגח. דאתמעטי בת"כ מלהקריבן:

סעיף ז
כל שאינו ראוי לפני משכן ה' אין חייבין עליו

והא דלא מייתי קרא דלעיל ואל פתח אהל מועד וגו'. ה"ט משום דמקרא דלעיל לא משמע למעוטי רק דומיא דפרה ושעיר משתלח, שלא נדחו, רק דלא חזו לאהל מועד, אבל הנך דנראו ונדחו. אימא לחייב. קמ"ל לפני משכן ה' [דהרי גם מוקצה ונעבד משכח"ל שנתהוו לאחר שהוקדשו. וכגון בקדשים קלים דהו"ל ממון בעלים. דאל"כ אין אדם אוסר דבר שאינו שלו. וכלאים ויוצא דופן מיירי בוולדות קדשים. וא"כ משכחת כולהו דלהוו נראו ונדחו]:

סעיף ח
עוברין בלא תעשה

מדראויין להקרבה לאחר זמן:

סעיף ט
תורים

שאינן כשרין רק עד שיתחילו להצהיב סביב צוארן [ועי' פ"ז סי' ל"ז ל"ח]:

סעיף י
שלא הגיע זמנן ובני יונה

שאינן כשרין משיזהבו נוצתן סביב צוארן:

סעיף יא
אותו ואת בנו

ששחט א' מהן. אסור להקריב השני בו ביום:

סעיף יב
ומחוסר זמן

שלא הגיע להקרבה, ומפורש לקמן [במ"ג]:

סעיף יג
וחכמים אומרים כל שאין בו כרת אין בו בלא תעשה

אבל משכח"ל בכה"ג דנהוה בעשה [כמ"ט]. וקשיא חכמים היינו ת"ק. אלא דקמ"ל דפטור דרישא לגמרי משמע. וצריכי פלוגתא דר"ש ורבנן בכולהו בבי. דקמ"ל תורים אף דלא מאיסי כבעל מום. אפ"ה פטרי רבנן, וקמ"ל בעמ"ו אף דנראה ונדחה אפ"ה מחייב ר"ש, וקמ"ל אותו ואת בנו אף דפסולייהו מעלמא. ולא כתורים ובעמ"ו דפסולייהו בגופייהו. אפ"ה פטרי רבנן:

סעיף יד
מחוסר זמן

שאמרנו דפטור מכרת:

סעיף טו
בין בגופו

שלא שהה ז' ימים משנולד. דאע"ג דאסור להקדישו קודם זמנו. אם הקדישו קדוש:

סעיף טז
והזבה

תוך ימי ספורן ז' הנקיים:

סעיף יז
ויולדת

שהקריבה קרבנותיה בחוץ תוך מ' לזכר ותוך פ' לנקיבה:

סעיף יח
שהקריבו חטאתם ואשמם בחוץ

ר"ל מי מאלו שמחוייב אשם. דהיינו מצורע. והקריבו בחוץ קודם זמנן, או השאר שחייבים חטאת, שהקריבוהו קודם זמנן בחוץ:

סעיף יט
עולותיהן ושלמיהן בחוץ

אף דכל הנהו לאו בני שלמים נינהו. עכ"פ נקט הנהו וה"ה נזיר שהביא קרבנותיו קודם כלות נזירותו, והרי הנזיר מביא כבש לעולה וכבש לחטאת ואיל לשלמים:

סעיף כ
חייבין

דמדהן דורן חזיין אף תוך זמנן, להכי חייב עליהן בחוץ, משא"כ חטאתן ואשמן רק לכפר לאחר תשלום זמנן אתו:

סעיף כא
מבשר קדשי קדשים

בב' כבשי עצרת מיירי שנאכלין. דהן שלמי צבור. ואפ"ה קדשי קדשים הן:

סעיף כב
ושירי מנחות

כולהו או או קתני. וכולן נאכלין. והרי אין חייב על הקרבת חוץ רק בדבר הקרב ע"ג המזבח:

סעיף כג
היוצק

שיצק שמן על המנחה בחוץ:

סעיף כד
הפותת

שבלל המנחה בשמן. או פתתה פיתים. בחוץ:

סעיף כה
המולח

שמלח את הקומץ או בשר קרבנות בחוץ. שדינן למולחן קודם שיקריבום במזבח:

סעיף כו
המגיש

דמנחה צריכה בפנים תנופה. ואח"כ מגישה וסומכה לחוד זוית דרומית מערבית של מזבח. ואח"כ קימץ ממנה ומקריב. וזה עשה תנופה או הגשה בחוץ. [ואף דתנופה והגשה במנחה הוא קודם שימלחנה. אפ"ה הקדים תנא מליחה גבי יוצק ובולל ופותת. דכולהו רק מכשירי המנחה. משא"כ תנופה והגשה עבודה בגופא דמנחה נינהו. ולהכי לא זו אף זו קתני]:

סעיף כז
המסדר את השלחן

שנתן לחם הפנים על שולחן בחוץ. ונתכוון לשם סידור:

סעיף כח
והמטיב את הנרות

הדליק *) שבעה נרות במנורה בחוץ. ונתכוון למצות הדלקה:

סעיף כט
והקומץ

שקמץ מנחה בחוץ.:

סעיף ל
והמקבל דמים בחוץ פטור

דכתיב בשחוטי חוץ. אשר יעלה. לאשמעינן דדומיא דהעלאה שהיא גמר עבודה בעינן. וכל אלו אינן גמר עבודה:

סעיף לא
אין חייבין עליו לא משום זרות

בעשה זר אחד מאלו פטור. דאין זר חייב רק על עבודה תמה. ר"ל שהוא גמר המעשה בהעבודה. וגם שלא תהיה עבודת סילוק. לסלק דבר מה. כתרומת הדשן וכדומה:

סעיף לב
ולא משום מחוסר בגדים ולא משום רחוץ ידים ורגלים

אם עשאן כהן טמא. או מחוסר בגדים. או בלי קידוש ידים ורגלים. אף שנפסל אותו דבר שעבד בו. אינו חייב מיתה:

סעיף לג
היו הבמות מותרות

מדבעי למתני לקמן דין איסור במות. נקט מקמי הכי הך מתניתין. דאל"כ מה קמ"ל. מה דהוה הוה:

סעיף לד
ועבודה בבכורות

נ"ל דר"ל עבודת קרבנות צבור היה בבכורות. כמ"ד וישלח את נערי בני ישראל. אבל קרבנות יחיד היו קרבים בבמה מכל יחיד שירצה. דהרי מצינו האבות שהקריבו בבמה אף שלא היו בכורים. ולא מצינו שנאסר אח"כ:

סעיף לה
משהוקם המשכן

בשמיני למלואים. דכל שבעת ימי המילואים. לא עבדו הכהנים. רק משה רבינו בעצמו [כתענית י"א ב']:

סעיף לו
נאסרו הבמות ועבודה בכהנים

ודוקא ישראל אסורים להקריב אז. אבל עכו"ם מותרים להקריב אפילו בזה"ז לה' בכל מקום. ואסור לישראל לסייען ביד. אבל מותר להורות להן סדר הקרבה כדינו. [והקשה בני הרב הגאבדק"ק לאנדסבערג שליט"א הרי אסור ללמד לעכו"ם תורה (כחגיגה כ"ג א'). נ"ל דאפ"ה לא גרע מנשים דג"כ אסור ללמדן תורה. ואפ"ה מצות דשייכי בהו מותר ללמדם. מלבד שי"ל שהוראת המעשה בלי טעם אינו מחשב לימוד. [ועמ"ש בס"ד בכורות פ"ד מ"ו:

סעיף לז
קדשים קלים בכל מחנה ישראל

האי בכל מחנה דקאמר תנא. ר"ל אפילו בשעת נסוע המחנה. מותרים לאכול קדשים קלים גם בשעת הליכתן. אף דאז אין המשכן והמחנה קבועין במקום. עכ"פ מחנה ישראל מקרי. אבל נ"ל דק"ק שהיה שם כשהורד המשכן. נפסלו ביוצא:

סעיף לח
באו לגלגל

והעמידו שם המשכן של מדבר להקריב שם על מזבח הנחושת שעשה משרע"ה. אבל

הארון שבו הלוחות הביאו לשכם שדר שם יהושע. שם בנו מקדש להארון כמפורש ביהושע [פכ"ד] ויאסוף ישראל שכמה ויתיצבו לפני האלהים:

סעיף לט

והותרו הבמות

דכתיב אשר ישחט חוץ למחנה. והרי אז כבר פסקו ובטלו המחנות. והתחילו להיות נפוצים בארץ:

סעיף מ

קדשי קדשים

שהוקרבו בפנים:

סעיף מא

קדשים קלים בכל מקום

ואפילו בשדה. מדאין מחנה קבועה. וימי גלגל היו י"ד שנה. דהיינו ז' שכבשו וז' שחלקו:

סעיף מב

באו לשילה

דלאחר שכבשו וחלקו את הארץ. כשמת יהושע הביאו המזבח והארון לשילה:

סעיף מג

נאסרו הבמות

מדכתיב כי לא באתם אל המנוחה. זו שילה. שאז כבר נחו קצת מיגיעת כיבוש וחילוק:

סעיף מד

ויריעות מלמעלן

ר"ל יריעות המשכן שהיו פרוסות במדבר ממעל לקרשים. היו בשילה פרוסות ממעל לכותלי אבנים לגג:

סעיף מה

והיא היתה מנוחה

שהזכיר הכתוב הנ"ל:

סעיף מו

קדשים קלים ומעשר שני בכל הרואה

בכל מקום שהיה יכול לראות משם קצת מהבית [רמב"ם]. וימי שילה היו שס"ט שנה [ש"ס]:

סעיף מז
באו לנוב ולגבעון

כשחרבה שילה בימי עלי ונלקח ארון אלהים מהפלשתים. הביא שמואל האהל מועד והמזבח לנוב. ונשתהה בנוב י"ג שנה. וכשהרג שאול המע"ה הכהנים בנוב. נחרבה העיר. והביא שמואל האהל מועד לגבעון. ונשתהה שם מ"ד שנה. עד שבנה שהמע"ה המקדש [כך כתוב בילקוט שמואל א' כ"ח בשם סדר עולם, וא"כ מ"ש בש"ס (קי"ח ב') כשמת שמואל חרב נוב ובאו לגבעון. אינו ר"ל שאחר מיתת שמואל חרב נוב. רק כוונת הש"ס דכולן בפרק א' היו. ותמוהין דברי הרמב"ם (פ"א מבית הבחירה ה"ב) שכתב שבנוב וגבעון בנו מקדש. ושאחר מיתת שמואל בנו המקדש בגבעון. וק' והרי בס"ע הנ"ל כתוב בפירוש שלא היה שם רק אהל מועד וששמואל הביאו לנוב וגבעון. וגם דברי ס"ע לא הבנתי. דהרי דוד מלך מ' שנה. והבית נבנה ונגמר בשנת י"א לשהמע"ה כמלכים א' ו' ואז הובא המזבח מגבעון לירושלים. והרי זה לבד נ"א שנה. והרי הבאת שמואל את אהל מועד לנוב היה וודאי מיד כשנתמנה שופט. ואז אחר מיתת עלי עדיין רך בשנים היה ושפט ישראל י' שנים וחי נ"ב שנה (תוס' תענית ד"ה ב') וא"כ ע"כ שהיה האהל מועד בנוב וגבעון טפי מנ"ז שנים. וצ"ע]. אבל כל ימי נוב וגבעון לא היה הארון בהמשכן. רק כ' שנה בקרית יערים. וג' חדשים בבית עובד אדום. ול"ז שנה בעיר דוד. אבל כל הקרבנות לא הקריבו רק באהל מועד שבנוב וגבעון. ואחר כך כשבנו המקדש בימי שלמה הכניסו הארון להקדשי קדשים שבמקדש:

סעיף מח
הותרו הבמות

מדכתיב בקרא דאיסור במות. כי לא באתם עד עתה אל המנוחה ואל הנחלה. מנוחה זו שילה. וכדאמרן. נחלה זו ירושלים. דכשיש מנוחה או נחלה אסור להקריב בבמה. אבל למה חלקן הכתוב זה מזה. והרי דיניהן שוין. אלא ליתן היתר במות בין זה לזה:

סעיף מט
קדשים קלים בכל ערי ישראל

וה"ה מעשר שני. והא דלא נקט לעיל בגלגל לישנא בכל ערי ישראל. כדנקט הכא. היינו משום דעדיין לא היה להן אז ערים בירושתן. מדעסוקין היו אז עדיין בכבישתן:

סעיף נ
באו לירושלים

ר"ל הביאו המזבח לירושלים. דהיינו בימי שהמע"ה כשבנה המקדש:

סעיף נא
והיא היתה נחלה

ר"ל זהו נחלה שהזכיר הכתוב הנ"ל. משום דקדושת המקדש שבירושלים תעמוד לעולם כנחלה אף שנחרב הבית. כמ"ש הכתוב. כי לא יטוש ה' את עמו אף כשנראה כאילו נטשם. שהוגלו. דהרי אפילו נחלתו לא יעזוב. דמעולם לא זזה שכינה מכותל מערבי [ילקוט מלכים סי' קצ"ה]:

סעיף נב
קדשי קדשים נאכלים לפנים מן הקלעים

הוא כל הרווח שמתוך עזרת ישראל ולפנים [כלעיל פ"ה סי' כ"ד]. ואע"ג דחומה היה מקיפה סביב. נקראו קלעים על שם האהל מועד הראשון שלא היה רק קלעים מקיפין סביב לה:

סעיף נג
קדשים קלים ומעשר שני לפנים מן החומה

חומת ירושלים:

סעיף נד
כל הקדשים

אפילו של גוים:

סעיף נה
הרי אלו בעשה

דכתיב שמה תביאו ולא בבמה. ולאו הבא מכלל עשה דינו כעשה:

סעיף נו
ואין חייבין עליהן כרת

דאין חייב כרת. רק אקרבן שאם הקריבו בחוץ בשעת הקדישו היה חייב. דומיא דמדבר. שנאמר אז אותה פרשה:

סעיף נז
אלו קדשים קרבים במשכן

כגון בגלגל נוב וגבעון. שלא היה שם בית רק משכן. והיו הבמות מותרות. אפ"ה אלו הן הקדשים שצריך להקריבן במשכן ולא בבמה:

סעיף נח
קדשים שהוקדשו למשכן

ר"ל קדשים שסתמן הוקדשו למשכן. דהיינו קרבנות וכו':

סעיף נט
קרבנות היחיד שהוקדשו למשכן

שפירש בשעה שמקדישן ואמר שמקדישן על מנת להקריבן במשכן:

סעיף ס
ואם הקריבן בכמה פטור

ר"ל פטור מעונש שחוטי חוץ. דהרי הבמות מותרות אז. אבל עכ"פ חייב לקיים נדרו להקריב במשכן כפי שנדר:

סעיף סא
סמיכה

דבבמה אין צריך לסמוך ידיו על הקרבן קודם שחיטה:

סעיף סב
ומתן סביב

דבבמה אין צריך לזרוק הדם בב' מתנות שהן ד' סביב להמזבח. אבל זריקה צריך וכלקמן דקאמר רק שאין מחיצה בדמים שם:

סעיף סג
והגשה

דבמנחה שמקריב במשכן מניפה ואחר כך מגישה וסומכה לחוד זויות דרומית מערבית של מזבח קודם קמיצה [כלעיל סי' כ"ו]. ובבמה אין צריך כל זה:

סעיף סד
רבי יהודה אומר אין מנחה בבמה

וה"ה הקרבת עופות ליתנהו לר"י בבמה. ולרבנן תרווייהו איתנהו בבמה [כש"ס קי"ט ב']:

סעיף סה
וכיהון

דבבמה אין צריך שיקריב כהן. וממלת וכיהון ואילך ד"ה הוא:

סעיף סו
ובגדי שרת

בגדי כהונה:

סעיף סז
וכלי שרת

כלים מקודשין:

סעיף סח
וריח ניחוח

דבמזבח אסור לצלות הבשר קודם שמעלהו. דא"כ כשיקריבו אחר כך אין בו ריח. ותורה אמרה ריח ניחוח. ובבמה מותר לעשות כן לכתחילה:

סעיף סט
ומחיצה בדמים

דבבמה לא היה חוט הסיקרא להבדיל בין דמים עליונים לתחתונים. [ונ"ל דר"ל בין עולת עוף שלמעלה מחוט לעולת בהמה ושלמים שלמטה מחוט. אבל חטאות ואשמות הרי לא קרבו בבמה (כש"ס קי"ז א')]:

סעיף ע
ורחוץ ידים ורגלים

דמותר להקריב בבמה בלי קידוש ידים ורגלים:

סעיף עא
אבל הזמן

בחישב על קרבן לאכול או להקריב אחר זמן הראוי:

סעיף עב
והטמא

דטמא אסור להקריב בבמה או לאכול מקרבנות שבבמה. ונ"ל דאשמעינן כל הנהו. ולא אמרינן מה דהוה הוה. והרי משבאו לירושלים נאסרו ולא יותרו לעולם. דקמ"ל האיך יורו סדר עבודה והקרבה לבני נח [כלעיל סי' ל"ו]: